

ÎMPREUNĂ
MAI PUTERNICI

BULETINUL INFORMATIV AL DELEGAȚIEI UNIUNII EUROPENE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

COOPERAREA UE – MOLDOVA:

NOUTĂȚI

OCTOMBRIE – DECEMBRIE 2024

CUPRINS

01

MOBILITATE ȘI OAMENI

Ajutor istoric pentru Republica Moldova: Uniunea Europeană oferă 1,8 miliarde de euro pentru dezvoltarea țării	8
Inovații și oportunități pentru dezvoltarea urbană în Republica Moldova: obiectivul Forumului de Afaceri organizat la Edineț, cu suportul financiar al Uniunii Europene	10
Municipiul Ungheni devine un oraș mai sigur, cu suportul financiar al Uniunii Europene	13
Atenuarea impactului negativ al războiului asupra refugiaților și comunităților vulnerabile din Moldova	15
Programul Erasmus+ în Moldova și Fundația Europeană pentru Formare au marcat 30 de ani de activitate	17
7 instituții școlare au fost gazda cluburilor de lectură „Poduri de cărți”	19
Atleții începători din Tiraspol s-au antrenat pentru maratonul Chișinău, cu suportul UE	22
Chișinău a găzduit Conferința de Încheiere a Programului EU4Culture, evidențiind impactul de patru ani asupra orașelor non-capitale în țările Parteneriatului Estic	24
Peste 400 de persoane repatriate au beneficiat de sprijin în cadrul programului de asistență pentru repatriere voluntară și reintegrare în Republica Moldova	26
Asistența în numerar acordată de OIM pentru protecție, oferită de UE, o resursă vitală pentru a răspunde nevoilor imediate ale refugiaților vulnerabili	27
980 de persoane sprijinite de Uniunea Europeană prin intermediul programului de asistență în numerar multifuncțională al OIM	28

Mediatorii ucraineni de sănătate ghidează refugiații din Ucraina în accesarea sistemului de sănătate din Moldova	29
Protejarea vederii și a visurilor: sprijin pentru două surori curajoase	30
Hackathon E-INTEGRATION: un exercițiu de implicare civică a tinerilor studenți din Bălți	32
Bogdan Vrancean – tânărul de 17 ani pionier al schimbării și al inspirației pentru semenii săi	34

02

SOCIETATE MAI PUTERNICĂ

Miniștrii Afacerilor Externe din țările nordice și baltice în dialog cu comunitățile locale din Republica Moldova	36
Autoritățile și cetățenii din Râșcani, Rezina și Vulcănești, în dialog direct cu Ambasadorul UE	39
Cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, în Republica Moldova au fost deschise 10 spălătorii sociale, care oferă servicii gratuite pentru aproximativ 2.500 de persoane vulnerabile	41
Prima ediție a Galei Recunoștinței pentru prevenirea risipei de alimente	44
În cadrul celei de-a 14-a reuniuni, Platforma societății civile UE-Moldova a anunțat planuri de acțiuni pentru stimularea coeziunii sociale și combaterea dezinformării în contextul eforturilor de aderare la UE	46
Promovarea egalității de gen și a accesului femeilor la justiție în cadrul regiunilor Parteneriatului estic și Balcanilor de Vest	48
Misiunea Înalților Consilieri UE a organizat campania „Integritatea are prioritate în vamă”: peste 25.000 persoane au fost informate despre riscurile acțiunilor de corupție	49
Regiunile Balcanilor de Vest și Parteneriatului Estic identifică strategii pentru un mediu și spații mai sigure pentru comunitatea LGBTI	50
Abilitarea profesioniștilor din domeniul juridic din Republica Moldova pentru combaterea discriminării	52

Către o mai bună protecție juridică a minorităților din Republica Moldova	53
Polițiștii din Republica Moldova și-au îmbunătățit abilitățile de investigare a cazurilor de discurs de ură	54
Promovarea transparenței și a incluziunii: principalele concluzii ale discuțiilor publice privind monitorizarea bugetului și dezvoltarea socială	55
Proiectul „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile” și-a încheiat cu succes activitățile	57
Combaterea violenței bazate pe gen prin creșterea gradului de conștientizare la nivel comunitar	58
Apel public pentru măsuri legislative în sănătatea psiho-emoțională, orientarea vocațională și educația sexuală a tinerilor	60

03

INSTITUȚII ȘI GUVERNARE

Lansarea Centrului European al Consumatorului din Republica Moldova – un pas important în consolidarea cadrului de protecție a consumatorilor și a încrederii în mecanismele pieței unice europene	62
Lansarea Manualului privind negocierile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană	64
EUPM Moldova: Consolidarea proactivă a capacității Moldovei de a face față amenințărilor hibride	66
EUPM Moldova organizează vizite de studiu în Estonia, Finlanda și Letonia	67
EUBAM a discutat strategiile de combatere eficientă a comerțului ilicit cu tutun	69
EUBAM îmbunătățește capacitățile de securitate la frontieră prin oferirea unui curs de formare a formatorilor pentru poliția de frontieră a Republicii Moldova	71
Șeful EUBAM s-a întâlnit cu Vicepremierul pentru Reintegrare	72
Peste 30 angajați ai CNPF își consolidează capacitățile în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiare	73
Ministerul Finanțelor și Misiunea Înalților Consilieri UE lansează campania de informare cu privire la noua politică fiscală și vamală	74
Reprezentanți din peste 20 țări s-au reunit la Chișinău pentru subiecte de actualitate în cooperarea vamală	76

CNPF continuă să beneficieze de asistența UE privind preluarea standardelor de transparență și comparabilitate a comisioanelor aferente conturilor de plăți	78
Laborator ADN modern pentru consolidarea forțelor de ordine din Republica Moldova	80
Avansarea excelenței judiciare în Moldova: strategii de comunicare, resurse umane și eficiență judiciară	82
Îmbunătățirea formatorilor din domeniul aplicării legii din Moldova	84
Activitate avansată OSINT: Instruire EU4Security Moldova în Chișinău	85
EU4Security Moldova implementează un curs de leadership la Chișinău	86
EU4Security: raportul evaluării nevoilor de formare operaționale	87
Promovarea sănătății publice: Formare privind secvențierea genomului SARS-CoV-2 în Moldova	88
Judecători ai Curții Supreme de Justiție și membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din Republica Moldova au vizitat Consiliul Europei	89
Formatorii Institutului Național al Justiției au participat la un curs de formare în domeniul dreptului Uniunii Europene	90
Consiliul Europei contribuie la consolidarea capacității profesionale a inspectorilor din Inspekția Procurorilor și a inspectorilor-judecători din Republica Moldova	92
Judecătorii și procurorii și-au aprofundat cunoștințele despre instituțiile UE, drepturile fundamentale, cooperarea penală internațională și standardele statului de drept în Uniunea Europeană	93
Atelier de lucru privind criteriile de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate la Curtea Constituțională	95
Judecătorii și angajații Curții Constituționale au participat la un seminar privind Dreptul Uniunii Europene	96
Notă de poziție: evaluarea modificărilor legislative și a implicațiilor acestora pentru aderarea Moldovei la UE	97
Inspectoratul de Stat al Muncii adoptă o nouă abordare strategică pentru inspecțiile muncii	98
Sprijinirea Ministerului Justiției și a reformelor din sectorul justiției în Republica Moldova - Misiune de informare și ateliere de consolidare a capacităților	100
Atelier privind evoluțiile recente în Standardele Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public	102

04

ECONOMIE ȘI DEZVOLTAREA AFACERII

De la străinătate la succes local: Povestea dezvoltării „VIVACAR PLUS S.R.L.” cu sprijinul UE	104
Delegația Uniunii Europene subliniază importanța modernizării IMM-urilor la Antreprenor Expo 2024	106
Sorintex: modul în care clusterul textil din Moldova modernizează și extinde producția	108
„EU4Moldova: Comunități Locale”: Sprijin pentru Învățământul profesional tehnic (IPT) din Moldova	110
90 de primari și viceprimari din Republica Moldova au participat la un forum dedicat dezvoltării regionale	112
20 de antreprenori de pe ambele maluri ale râului Nistru își vor lansa sau dezvolta afacerile cu sprijinul UE	114
Transformarea și dezvoltarea pieței muncii în Republica Moldova	116
Calitate mai bună a produselor de origine animală, pentru toți consumatorii	119

05

REZILIENTĂ ENERGETICĂ

Spitalele din Moldova devin mai moderne. Eficiența energetică în prim-plan	121
Organizații naționale din echipa EU4Dialogue au participat la COP29 în Baku, Azerbaidjan	124
Peste 40 de primării din Republica Moldova au aderat la rețeaua LEEN	125
Consolidarea competențelor actorilor locali pentru a scrie proiecte de Eficiență Energetică și îmbunătățire a serviciilor sociale	127

06

MEDIU ȘI CLIMĂ

Schimb de bune practici în domeniul alimentării cu apă și canalizare – vizită de studiu în sudul Moldovei	129
Srijin continuu pentru îmbunătățirea calității aerului și a protecției mediului în Republica Moldova	131
Prima reuniune a Grupului de lucru trilateral pentru gestionarea apelor râului Prut	133
Hackathon-ul sprijinit de UE permite tinerilor moldoveni să inoveze pentru gestionarea durabilă a apei	134
Atelier de lucru privind conturile de apă pentru experții din Moldova și Ucraina	136
Gestionarea deșeurilor, o prioritate pentru autoritățile locale	137
Un program de formare a formatorilor promovează educația privind Justiția Climatică la Universitatea de Stat din Moldova	139
Școli ecologice, viitor mai luminos: Un proiect finanțat de UE responsabilizează tinerii moldoveni	142

07

TRANSFORMARE DIGITALĂ REZILIENTĂ

Capacitățile digitale ale Moldovei: Nevoi în continuă evoluție abordate cu sprijinul material al UE	145
În premieră, Republica Moldova a găzduit un eveniment internațional dedicat clusterelor	147
Clusterelor de inovare în centrul atenției la Forumul de inovare în domeniul TIC al EU4Digital 2024	149
„Acceleratorul DESI al EU4Digital : Actualizări metodologice și acțiuni din țările PaE	150
Uniunea Europeană și Suedia susțin crearea celui mai mare centru de inovare în regiunea de sud	151

MOBILITATE ȘI OAMENI

Ajutor istoric pentru Republica Moldova: Uniunea Europeană oferă 1,8 miliarde de euro pentru dezvoltarea țării

Uniunea Europeană a aprobat un pachet financiar de 1,8 miliarde de euro pentru Republica Moldova, un ajutor esențial în sprijinul dezvoltării economice și reformelor necesare pentru integrarea țării în Uniunea Europeană. Acesta face parte dintr-un plan

de susținere a Moldovei între 2025 și 2027, fiind cel mai mare sprijin acordat de UE de la independența Moldovei. Sprijinul a fost anunțat de Președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen în cadrul vizitei sale la Chișinău în perioada 9-10 octombrie 2024.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Srijinul financiar a venit într-un moment crucial pentru Moldova, când țara își intensifica eforturile de a adera la UE. Planul de creștere economică vizează modernizarea infrastructurii și creșterea asistenței financiare, integrarea în Piața Unică a UE și reforme socio-economice.

Rezultate Planului în cifre până la finele anului 2027: peste 100.000 de cetățeni moldoveni vor avea acces la locuri de muncă în Republica Moldova, vor fi lansate circa 5.000 de întreprinderi, inclusiv mici afaceri de familie, iar peste 25.000 de întreprinderi

mici vor beneficia de suport și 3.000 de întreprinderi vor beneficia de suport pentru a exporta în UE. Totodată, infrastructura va fi îmbunătățită prin drumuri și poduri noi, iar securitatea energetică va fi consolidată prin noi interconectări. Aproape 40.000 de eco-vouchere vor ajuta cetățenii să cumpere aparate eficiente energetic. Vor fi construite două spitale noi la Cahul și Bălți, vor fi create 5.000 de locuri în grădinițe și 63.000 de hectare de păduri vor fi reabilitate. De asemenea, rețelele de internet în bandă largă vor fi extinse în zonele izolate din Moldova și se vor elimina tarifele de roaming.

Planul de creștere economică reprezintă un moment istoric pentru Republica Moldova și marchează o nouă etapă în procesul de aderare la Uniunea Europeană. Prin acest pachet financiar de 1,8 miliarde de euro, UE demonstrează susținerea fermă pentru viitorul european al Moldovei, facilitând reforme critice și deschizând ușile pentru

integrarea economică și socială a țării. Implementarea cu succes a acestui plan va transforma Moldova într-o economie modernă, competitivă și prosperă, apropiind-o din ce în ce mai mult de statutul de membru cu drepturi depline al Uniunii Europene.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Inovații și oportunități pentru dezvoltarea urbană în Republica Moldova: obiectivul Forumului de Afaceri organizat la Edineț, cu suportul financiar al Uniunii Europene

Municipiul Edineț a găzduit, în perioada 24-25 octombrie 2024, Forumul de afaceri „Soluții pentru Orașe inteligente”, un eveniment inedit desfășurat în cadrul proiectului „Edineț – oraș cu perspectivă de viitor”. Acest eveniment a încununat rezultatele remarcabile, înregistrate în cadrul proiectului „Edineț – oraș cu perspectivă de viitor”, finanțat de Uniunea Europeană

și implementat de Primăria mun. Edineț, în parteneriat cu primăria municipiului Alba Iulia, România. Forumul a oferit o platformă de schimb de experiență și bune practici în domeniul orașelor inteligente, vizând îmbunătățirea calității vieții cetățenilor prin utilizarea tehnologiilor avansate și sustenabile.

Forumul a debutat prin lansarea serviciului municipal de închiriere a bicicletelor, o inițiativă destinată să integreze transportul ecologic în sistemul de mobilitate urbană din Edineț, realizată cu suportul financiar al Uniunii Europene. Pentru aceasta, a fost construită o pistă de biciclete cu o lungime de circa 800 m care unește 2 artere rutiere a orașului, au fost procurate 20 biciclete electrice ce vor fi utilizate în sistem sharing și au fost construite și echipate 3 parcări noi pentru biciclete. Acest serviciu, realizat

în cadrul proiectului UE „Edineț – oraș cu perspectivă de viitor” va fi gestionat de întreprinderea municipală „Transport Public Edineț” în parteneriat cu un operator privat din Chișinău. Pentru crearea acestui serviciu, au fost investite fonduri europene în sumă de cca 150.000 de euro din care 50.000 de euro pentru procurarea unităților de mobilitate (20 de biciclete, sistemul GPS montat pe fiecare bicicletă, care arată locația fiecăreia în timp real, precum și aplicația de monitorizare a bicicletelor).

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

De asemenea, expoziția „Soluții pentru Orașe inteligente” a adus în atenția participanților cele mai noi tehnologii și servicii disponibile pentru orașele mici și medii din Republica Moldova, susținând transformarea digitală și sustenabilă a acestora. La expoziție au participat circa 20 de furnizori de servicii smart din Republica Moldova și România, inclusiv cei care au implementat deja multe din aceste soluții în municipiul Edineț.

În cadrul Forumului, participanții au aflat din prima sursă despre rezultatele proiectului UE „Edineț – oraș cu perspectivă de viitor” și au putut să evalueze la fața locului impactul acestora asupra calității vieții locuitorilor municipiului. În decembrie 2023, în cadrul

proiectului au fost inaugurate o serie de alte servicii publice modernizate și digitalizate, inclusiv sistemul de transport public sustenabil, iluminare stradală inteligentă, investiții în sistemul de învățământ, 5 proiecte de impact în cartiere rezidențiale, securitate publică și guvernare locală din localitate și altele.

Forumul „Soluții pentru Orașe inteligente” a reunit circa 100 participanți: experți naționali și internaționali din domeniul urbanismului, companii din Republica Moldova și România, precum și profesioniști specializați în soluții inovatoare pentru dezvoltarea orașelor inteligente.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Scopul proiectului „Edineț – oraș cu perspectivă de viitor”, care este în proces de implementare în perioada 1 martie 2021 - 28 februarie 2025, este de a îmbunătăți calitatea dezvoltării urbane, serviciile publice și, în general, condițiile de trai ale cetățenilor din mun. Edineț prin aplicarea soluțiilor inteligente în mai multe domenii de

dezvoltare urbană: guvernare locală, servicii publice, cartiere de locuit, afaceri și educație. Bugetul proiectului este de 4.358.886 euro, dintre care 4.140.186 euro este grant din partea Uniunii Europene prin programul „Autorități Locale: Parteneriate pentru orașe durabile 2020” și 218.700 euro contribuția partenerilor de implementare.

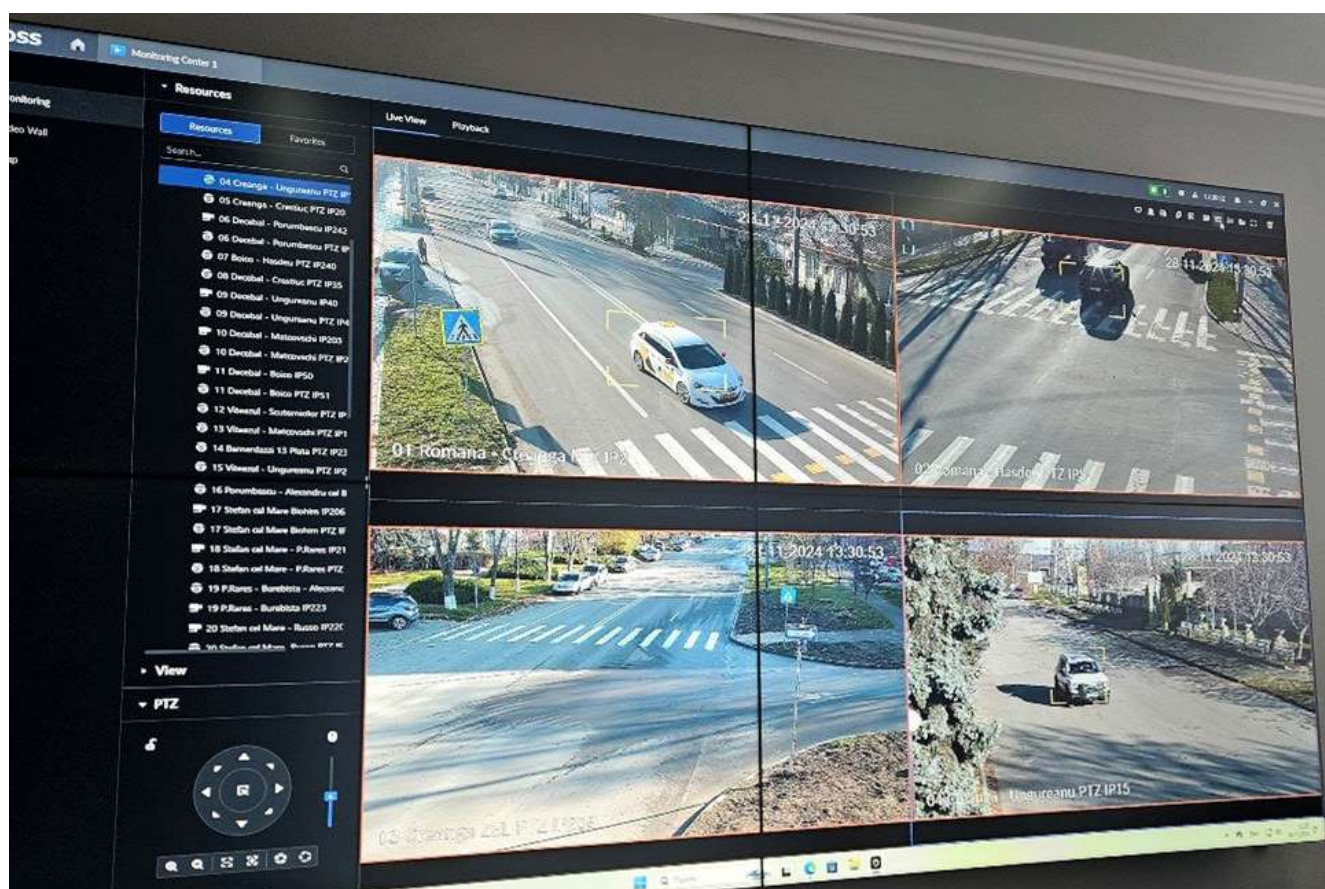
  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Municipiul Ungheni devine un oraș mai sigur, cu suportul financiar al Uniunii Europene

La Ungheni a fost dezvoltat un sistem inteligent de monitorizare video menit să sporească siguranța publică și să modernizeze serviciile municipale. Proiectul include un centru de monitorizare video, o rețea extinsă de fibră optică de aproximativ 19 kilometri și un software performant, care permite autorităților să răspundă prompt la urgențe, incidente și să asigure siguranța

locuitorilor. Sistemul include 52 de camere IP de rezoluție înaltă, amplasate strategic în intersecții, străzi, zone de recreere, instituții publice și platforme de colectare a deșeurilor. Proiectul, în valoare de 103.815 euro, a fost susținut de programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de UE și implementat de PNUD și UNICEF.

Centrul de Monitorizare Video, creat în cadrul Inspectoratului de Poliție Ungheni, este echipat cu un perete video de înaltă rezoluție și servere performante, asigurând păstrarea în siguranță a datelor în circuit închis pentru mai mult de 60 de zile. Centrul dispune de două stații de lucru dotate cu echipamente IT de ultimă generație, pentru a facilita un răspuns rapid și eficient la alerte din partea

operatorilor.

Sistemul inteligent de monitorizare video include un software analitic avansat, capabil să detecteze vehicule după categorii, să monitorizeze mulțimile și să analizeze diverse evenimente și incidente. Acest software este compatibil cu viitoarea platformă Smart City, care va fi gestionată de Primăria municipiului Ungheni și permite interconectarea cu terți

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

printr-un modul de acces extern, facilitând colaborarea între diverse instituții. Platforma Smart City Ungheni va conține cinci module: monitorizarea video, iluminatul public stradal, contorizarea apei, gestionarea transportului public și implicarea locuitorilor.

Acest proiect va consolida parteneriatele dintre autoritățile publice locale, operatorii regionali de gestionare a deșeurilor și forțele de ordine, pentru a crea o comunitate mai sigură și gestionată mai eficient. Prin instalarea camerelor video în oraș, autoritățile vor putea preveni depozitarea ilegală a deșeurilor, deteriorarea infrastructurii urbane și vor îmbunătăți procesele logistice de prestare a serviciilor publice.

Sistemul inteligent de moni

inaugurat la Ungheni este de tip modular, fapt care va permite dezvoltarea în continuare a acestuia prin adăugarea unui număr de până la o mie de camere video. Un sistem inteligent de monitorizare video similar va fi inaugurat și în municipiul Cahul.

Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie” (2019-2025) susține dezvoltarea social-economică inteligentă, incluzivă și durabilă în regiunile Cahul și Ungheni, pentru a asigura locuitorilor o calitate mai bună a vieții. Programul are un buget total de 23 de milioane de euro, este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF).

Atenuarea impactului negativ al războiului asupra refugiaților și comunităților vulnerabile din Moldova

La sfârșitul anului 2022, patru organizații neguvernamentale internaționale, și anume Acted, REACH (un program comun al Acted și IMPACT Initiatives), People in Need și Consiliul Norvegian pentru Refugiați, și-au unit forțele cu obiectivul de a oferi asistență refugiaților ucraineni și comunităților locale vulnerabile din Moldova. Cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, această combinație de eforturi a dus la înființarea Consorțiului PLACE pe parcursul unei intervenții de 27 de luni, care este încă în desfășurare.

Ca parte a Consorțiului PLACE, Acted oferă sprijin financiar pentru 217 gospodării în

perioada octombrie - decembrie 2024. Acest sprijin este destinat să răspundă nevoilor imediate de locuință, inclusiv plățile chiriei și cheltuielile pentru utilități, pentru o perioadă de până la șase luni.

Acted a oferit servicii de gestionare a cazurilor pentru 1862 de persoane, inclusiv asistență pentru cererile de protecție temporară, direcționare către asistență juridică, medicală și psihologică gratuită, asistență pentru înscrierea la cursuri educaționale și profesionale pentru adulți și copii și alte servicii umanitare personalizate în funcție de nevoile individuale.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Totodată, Acted a organizat consultații pentru 179 de familii, oferind asistență în procesul de depunere a cererilor pentru programul de compensații de stat pentru sezonul de încălzire. Pentru persoanele cu dizabilități și/sau afecțiuni grave care nu au putut vizita independent centrul de înregistrare, a fost organizată o echipă mobilă care să le viziteze locuințele.

Acted și partenerii săi s-au angajat să aducă îmbunătățiri semnificative condițiilor de trai pe scară largă. Aceasta include sporirea siguranței persoanelor vulnerabile și promovarea integrării sociale a refugiaților.

Programul Erasmus+ în Moldova și Fundația Europeană pentru Formare au marcat 30 de ani de activitate

Anul 2024 a marcat o dublă aniversare pentru două programe ale Uniunii Europene: 30 de ani ai programului Erasmus+ în Republica Moldova și 30 de ani ai Fundației Europene pentru Formare (ETF). Cu această ocazie, Oficiul Național Erasmus+ în Moldova și ETF, în cooperare cu Delegația Uniunii Europene, au organizat un eveniment aniversar pe parcursul zilelor de 19 și 20 noiembrie.

Seara de 19 noiembrie, ora 19:00, a pregătit un moment festiv – un concert de muzică clasică a bursierilor Erasmus+ de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, organizat la Sala cu Orgă – o celebrare simbolică a parteneriatului dintre Moldova și Uniunea Europeană.

În ziua de 20 noiembrie, un seminar amplu la Universitatea Tehnică a Moldovei a explorat teme esențiale precum sprijinul UE pentru educație și competențe, prezentarea concluziilor preliminare ale Raportului de Diagnostică Rapidă a Educației (RED) și rezultatele obținute de Programul Erasmus+ în cei 30 de ani de activitate în Republica Moldova.

În trei decenii, Programul Erasmus+ a avut un impact transformator asupra educației din Moldova: peste 5000 de studenți și profesori au beneficiat de mobilități academice internaționale, iar numeroase proiecte educaționale au fost implementate în universitățile, instituțiile de învățământ profesional tehnic, organizațiile de tineret și sport, aducând inovație și resurse

Împreună mai puternici

valoroase. Până în prezent, grație suportului Programului Erasmus+ în Republica Moldova au fost implementate: 83 de proiecte Tempus, 35 de proiecte de consolidare a capacităților în învățământul superior, 37 proiecte Jean Monnet, 10 proiecte de consolidare a capacităților în domeniul VET, 6 proiecte de consolidare a capacităților în domeniul tineretului, 3 proiecte de schimburi virtuale în sectorul învățământului superior și al tineretului, etc.

Pe de altă parte, în cei 30 de ani de activitate, Fundația Europeană pentru Formare a

contribuit semnificativ la modernizarea sistemelor de educație și formare profesională în 28 de țări partenere, inclusiv în Republica Moldova, facilitând dezvoltarea competențelor adaptate pieței muncii. Fundația a sprijinit reforme educaționale, a promovat incluziunea socială și mobilitatea, și a contribuit la crearea de politici bazate pe date concrete. Prin parteneriatele sale, ETF a susținut creșterea economică și dezvoltarea capitalului uman, oferind expertiză valoroasă și consolidând dialogul politic între statele membre și țările partenere.

Această aniversare a devenit nu doar un prilej de celebrare, ci și o oportunitate de a reflecta asupra modului în care sprijinul Uniunii Europene a contribuit la transformarea sistemului educațional din Moldova.

Evenimentul a reunit factori de decizie, reprezentanți ai instituțiilor publice, membri ai organizațiilor societății civile, experți în educație, cadre academice și studenți, pentru a discuta despre progresul realizat și pentru a trasa direcțiile viitoare de colaborare.

Împreună mai puternici

7 instituții școlare au fost gazda cluburilor de lectură „Poduri de cărți”

Evenimentele culturale cu titlul „Poduri de cărți. Dialog prin literatură” au reunit, la un club de carte, scriitori și elevi ai mai multor școli de pe ambele maluri ale Nistrului. Întâlnirile cu scriitorii au fost organizate în șapte instituții școlare din UTA Găgăuzia și în localitățile din zona de securitate de pe ambele maluri ale râului Nistrului. Evenimentele au fost organizate de Uniunea Scriitorilor cu suportul financiar oferit de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD.

Pentru mulți dintre copii, aceasta este prima întâlnire cu un autor de carte. Recitaluri de poezii, mici scenete, întrebări către autor – elevii s-au pregătit minuțios pentru aceste vizite. Elevii claselor primare au rămas cu emoții profunde în urma discuției cu

scriitoarea Maria Pilchin, care le-a prezentat cartea Doggy.

Nadejda Pitel, eleva clasei a XI-a din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din Comrat, se regăsește în povestirile scriitoarei:

„Întâlnirea cu scriitoarea, care are ceva comun cu baștina mea, mi-a oferit oportunitatea nu doar de a explora ideile și creațiile dumneaei, ci și un prilej de regăsire sufletească în cartea Doggy. A fost o întâlnire plină de căldură și reflecție! Mulțumesc!”

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Printre scriitorii participanți la proiect se numără: Gheorghe Budeanu, Dumitru Crudu, Maria Pilchin, Irina Nechit, Iulian Filip, Ianoș Țurcanu și Arcadie Suceveanu.

„Tradiționalele întâlniri cu cititorii continuă să fie un instrument valoros pentru promovarea lecturii, având în vedere rolul educației în dezvoltarea Republicii Moldova”,

menționează Iulian Filip.

Irina Nechit a vizitat elevii liceului „Mihai Eminescu” din Dubăsari (cu sediul la Corjova):

„Literatura este, cred, cel mai accesibil, viu, sănătos mijloc de comunicare. Povestindu-le despre cărți, despre destinul unor personaje, despre felul cum înțelegem poezia, teatrul, proza, am stat de vorbă, de fapt, cu elevii și profesorii. Sunt rare momentele când putem discuta unii cu alții, față în față. De aceea întâlnirea a fost, pentru mine, deosebit de valoroasă, încărcată de semnificații.”

Pe lângă întâlnirile cu scriitorii au fost făcute și donații de carte, pentru a promova astfel dialogul literar și lectura în rândul tinerilor. Aceste cărți nu doar că au îmbogățit fondurile bibliotecilor școlare, dar au și facilitat accesul elevilor la literatură contemporană, oferindu-le ocazia să descopere autori autohtoni și să se conecteze mai profund cu limba și cultura lor.

„Întâlnirile cu scriitorii pot fi foarte inspiraționale. A fost o experiență profundă. Literatura poate fi cu adevărat o formă de terapie și un mod de a face față durerii. Scrișul poate fi o modalitate excelentă de a elibera gândurile și emoțiile. E fascinant cum domnul Crudu și-a transformat o dificultate, precum insomnia, într-o sursă de creativitate. Mi-a lăsat o amprentă emoționantă întâlnirea de azi”,

spune Cristina Costev, profesoară la Liceul Teoretic „Lucefărul” din Vulcănești.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

„Aș vrea să aduc sincere mulțumiri Uniunii Europene și PNUD pentru sprijinul acordat acestui proiect. De altfel și colegilor-scriitori pentru deschidere, implicare și susținerea dezideratului principal al proiectului: promovarea dialogului uman și apropierii prin artă și literatură”,

**conchide Ivan Pilchin, vicepreședintele
Uniunii Scriitorilor din Moldova.**

Cu susținerea Uniunii Europene și PNUD a fost creată Platforma Cultură, care promovează dialogul cultural prin buna cooperare OSC-urile și profesioniștii din domeniul culturii de pe ambele maluri ale râului Nistru. Platforma reunește aproximativ 380 de manageri ai instituțiilor de cultură, artiști, scriitori și profesioniști din domeniul culturii de pe ambele maluri.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Atleții începători din Tiraspol s-au antrenat pentru maratonul Chișinău, cu suportul UE

20 de atleți amatori din stânga Nistrului s-au înscris la prima școală de alergare din regiune cu un singur scop – să se antreneze pentru maratonul Chișinău. Școala a fost lansată de Platforma Sport, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, prin programul „Măsurile de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD.

Școala de alergare a inclus atât exerciții de forță, pentru a întări mușchii, cât și exerciții de yoga și relaxare. Toate antrenamentele au avut loc în aer liber, deschise pentru orice doritor. Atleții începători, dar și novicii au fost ghidați de antrenori profesioniști.

Ideea de a crea această școală de alergare îi aparține fondatorului clubului Run Tiras, membru al Platformei Sport.

La maratonul Chișinău au participat la cursele pe distanță lungă 9 din cei 20 de elevi ai școlii de alergare, iar ceilalți și-au testat rezistența fizică la cursa FunRun.

Școala de alergare din Tiraspol și participarea atleților din stânga Nistrului la maratonul Chișinău este o activitate a Platformei Sport, susținută financiar de Uniunea Europeană prin programul UE „Măsurile de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Platformele sectoriale au fost create în 2017, în cadrul programului „Măsuri de Promovare a Încrederii”, ca și rezultat al bunei cooperări dintre OSC-urile de pe ambele maluri. În cadrul programului sunt susținute șase platforme în următoarele domenii: sănătate, educație, mediu, cultură, sport și turism.

Prin activitatea sa, programul „Măsuri de Promovare a Încrederii”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD, contribuie la consolidarea încrederii între locuitorii de pe ambele maluri ale râului Nistru, prin implicarea lor în proiecte comune de dezvoltare.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Chișinău a găzduit Conferința de Încheiere a Programului EU4Culture, evidențiind impactul de patru ani asupra orașelor non-capitale în țările Parteneriatului Estic

Pe 28-29 noiembrie 2024, Chișinău, Republica Moldova, a găzduit Conferința de Încheiere a Programului EU4Culture, marcând culminarea a patru ani de muncă cu impact. Evenimentul a evidențiat contribuțiile EU4Culture în sectoarele cultural și creativ din țările Parteneriatului Estic (EaP) și a abordat sustenabilitatea acestor realizări.

Conferința de Încheiere a Programului EU4Culture a reunit experți internaționali, lideri de orașe și actori cheie din Industriile Culturale și Creative (CCI) pentru a explora rolul sustenabil al culturii în dezvoltarea

socio-economică a orașelor non-capitale din țările EaP. Pe parcursul celor două zile, conferința a prezentat realizările proiectului EU4Culture și a discutat impactul său pe termen lung. Experți internaționali și beneficiari ai proiectului au susținut prezentări, cu participare activă din partea primarilor, reprezentanților orașelor și părților interesate din CCI.

Programul oficial a inclus o expoziție multimedia care a prezentat rezultatele EU4Culture, evidențiind poveștile de succes din orașele participante.

Cu un buget de 7,85 milioane de euro, proiectul EU4Culture a consolidat semnificativ politicile culturale, a încurajat cooperarea între diverși actori din CCI și a avansat dezvoltarea sectorială în orașele

non-capitale din țările EaP. Paisprezece orașe din Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Republica Moldova și Ucraina au dezvoltat strategii culturale și au implementat acțiuni strategice, inclusiv inițiative culturale post-

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

război în Ucraina. EU4Culture a sprijinit peste 400 de artiști și profesioniști din sectorul cultural și creativ în îmbunătățirea abilităților lor prin proiecte de mobilitate, în timp ce 87 de reprezentanți ai sectorului au dezvoltat expertiză în internaționalizarea culturii. De asemenea, 32 de instituții publice și organizații culturale independente au

implementat cu succes proiecte inovative, promovând în continuare sectorul cultural și creativ din țările EaP.

Proiectul EU4Culture, finanțat de Uniunea Europeană, a fost implementat de Goethe-Institut (lider), Institut Français Georgia, Institutul Cultural Danez și Centrul Ceh.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Peste 400 de persoane repatriate au beneficiat de sprijin în cadrul programului de asistență pentru repatriere voluntară și reintegrare în Republica Moldova

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) a implementat programe de Returnare Voluntară Asistată și Reintegrare (AVRR) în întreaga lume. În Republica Moldova, programul AVRR este implementat de OIM Moldova datorită sprijinului financiar al Uniunii Europene. Echipa AVRR se concentrează pe asistarea cetățenilor și resortisanților țărilor terțe în procesul de întoarcere și reintegrare în țara lor de origine.

Din ianuarie 2024, OIM Moldova a asistat misiunile de referire din țările UE și din afara UE, în procedurile de returnare a 366 de cetățeni moldoveni în Republica Moldova. Din octombrie 2024, 33 de cetățeni moldoveni s-au întors acasă în siguranță cu sprijinul operațional al OIM, 15 persoane primind sprijin pentru reintegrare. În acest an, 42 de persoane repatriate și-au finalizat planurile de reintegrare, care au inclus furnizarea de asistență în numerar

pentru a le susține nevoile de bază imediate, asistență medicală, sprijin pentru locuințe și dezvoltarea competențelor.

Întoarcerea umanitară voluntară: sprijinirea resortisanților țărilor terțe

În cadrul programului de întoarcere umanitară voluntară (VHR), susținut financiar de Uniunea Europeană, OIM Moldova sprijină resortisanții țărilor terțe să se întoarcă în țara lor de origine în mod voluntar, sigur și demn și să realizeze o reintegrare durabilă cu respectarea deplină a drepturilor omului, indiferent de statutul lor. Din ianuarie 2024, OIM Moldova a asistat 709 resortisanți ai țărilor terțe să se întoarcă acasă, dintre care 68 au beneficiat de sprijin adaptat pentru reintegrare.

OIM Moldova își menține angajamentul de a ajuta migranții să-și reconstruiască viața și să se reintegreze în comunitățile lor.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Asistența în numerar acordată de OIM pentru protecție, acordată de UE, o resursă vitală pentru a răspunde nevoilor imediate ale refugiaților vulnerabili

„Am fugit din Ucraina și am decis să vin în Moldova pentru că rudele mele locuiesc aici. Datorită acestei asistențe, voi putea să cumpăr haine de iarnă, deoarece nu am alte haine decât cele pe care le port și pe care le-am împrumutat de la prietenii familiei mele”,

a declarat Gabraman, din Azerbaidjan.

Din mai 2024, datorită sprijinului financiar din partea Uniunii Europene, echipa mobilă de protecție a OIM Moldova a oferit asistență în gestionarea cazurilor pentru 81 de migranți vulnerabili (41 de femei, 34 de bărbați și 6

minori). Serviciile au fost adaptate nevoilor individuale și au inclus sesiuni de informare, asistență psihosocială, referințe către parteneri statali și nestatali, precum și asistență juridică pentru a ajuta beneficiarii să-și asigure o identitate legală, documente de călătorie sau să-și regularizeze statutul.

61 de migranți vulnerabili care au fugit de războiul la scară largă din Ucraina au primit, de asemenea, asistență în numerar pentru protecție, o resursă vitală pentru abordarea nevoilor imediate și consolidarea capacității lor de adaptare.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

980 de persoane sprijinite de Uniunea Europeană prin intermediul programului de asistență în numerar multifuncțională al OIM

Cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) din Republica Moldova, în colaborare cu ADRA Moldova, a continuat să gestioneze două centre de înregistrare bine stabilite din 2022 pe malul stâng, situate în Rîbnița și Tiraspol. Aceste centre sunt dedicate înregistrării refugiaților vulnerabili și a resortisanților țărilor terțe (TCN) pentru asistență în numerar multifuncțională (MPCA). De asemenea, acestea servesc drept loc pentru sesiuni periodice de informare pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la procesul de asistență în numerar și oferă o platformă pentru discuții față în față cu persoanele aflate în dificultate.

Programul de asistență în numerar multifuncțională are drept scop să ajute persoanele vulnerabile strămutate din Ucraina să își satisfacă nevoile esențiale, inclusiv hrana, adăpostul și asistența medicală. În plus, se oferă asistență în numerar pentru a le ajuta să își acopere nevoile energetice în timpul sezonului de iarnă.

Din mai 2024, 980 de persoane - 660 de femei și 320 de bărbați - au beneficiat de programul MPCA, primind lunar asistență în numerar din partea OIM, datorită sprijinului financiar generos din partea UE.

Mai multe informații despre program <https://bit.ly/4f02t7e>

[Video](#) | [Facebook](#)

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Mediatorii ucraineni de sănătate ghidează refugiații din Ucraina în accesarea sistemului de sănătate din Moldova

La 16 decembrie 2024, Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) din Republica Moldova, în parteneriat cu Uniunea Europeană, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) și Compania Națională de Asigurări în Medicină din Republica Moldova, a organizat o sesiune de instruire pentru 11 mediatori de sănătate ucraineni afiliați OIM. Acești mediatori joacă un rol crucial în sensibilizarea și îndrumarea refugiaților și persoanelor strămutate din Ucraina cu privire la accesul la sistemul de sănătate din Moldova.

În cadrul instruirii, specialiștii Companiei Naționale de Asigurări în Medicină au abordat subiecte-cheie, cum ar fi accesul

la sistemul de sănătate, înregistrarea la un medic de familie, traseele pacienților, pachetul de servicii medicale disponibile pentru refugiați și persoane strămutate cu protecție temporară (rambursate de Compania Națională de Asigurări în Medicină) și accesul la medicamente și dispozitive medicale compensate.

Instruirea face parte din proiectul „Îmbunătățirea accesului la asistență medicală pentru refugiații și persoanele strămutate din Ucraina care beneficiază de protecție temporară în statele membre”, implementat în Moldova în comun de Uniunea Europeană, OMS și OIM și finanțat de programul EU4Health 2023.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Protejarea vederii și a visurilor: sprijin pentru două surori curajoase

În haosul declanșat de invazia rusă asupra Ucrainei, Tetiana, o femeie originară din orașelul Bilhorod-Dnistrovskiy, regiunea Odesa, a fost nevoită să își evacueze familia și cele două nepoate, Kateryna și Kristina, căutând adăpost în Moldova. Aici, refugiatele au fost primite cu căldură, iar țara străină le-a devenit treptat o a doua casă. Însă, dincolo de siguranța redobândită, familia Tetianei se confruntă cu o provocare teribilă: ambele fete suferă de atrofia nervului optic, o afecțiune genetică degenerativă care le reduce vederea.

Kateryna, alintată de mătușa sa „Katiușa”, a ajuns să vadă cu doar 7% dintr-un ochi și 2% cu celălalt. Pentru Kristina, sora mai mică, perspectivele nu sunt nici ele prea luminoase. Diagnosticul primit de la medici a fost o lovitură, aceștia confirmând că nu

există un tratament de recuperare completă pentru boala lor. Totuși, au sfătuit-o pe Tetiana să le arate fetelor cât mai mult din lumea înconjurătoare, atâta vreme cât vederea lor încă mai permite acest lucru.

Refuzând să se resemneze, Tetiana a căutat soluții și a găsit o clinică în Ucraina unde specialiștii pot ajuta la încetinirea progresiei bolii. Tratamentul, însă, este costisitor și trebuie repetat periodic, un efort financiar copleșitor pentru familia lor, mai ales după ce au fost forțați să plece de acasă. În acest moment de cumpănă, People in Need le-a întins o mână de ajutor, acoperind costurile unei serii de tratament menit să protejeze vederea fetelor.

„După tratament am observat o îmbunătățire. Ochii au reușit să capete 2-3% în plus la vederea de bază, un progres mic, dar vital pentru noi. Tot ce ne rămâne este să continuăm acest tratament,”

povestește Tetiana, simțind recunoștință pentru orice progres, oricât de mic ar fi.

Deși viețile lor sunt marcate de provocări imense, Kateryna și Kristina nu s-au lăsat descurajate. Kateryna a absolvit recent cursurile de masaj și își continuă studiile la distanță la colegiul de medicină din Ucraina, unde este studentă în anul patru. Pentru a-i sprijini eforturile, People in Need i-a oferit o tabletă specială, iar Kristina studiază și ea la centrul EDUTech Lab din Comrat, asistată de organizația noastră pentru a putea învăța online la școala sa din Bilhorod-Dnistrovskiy.

Tetiana își exprimă emoționată recunoștința pentru ajutorul primit:

„Ne-ați sprijinit exact când aveam cea mai mare nevoie, iar tableta oferită o ajută mult pe Katiușa la studii. Vă mulțumim din suflet!”

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

În pofida tuturor greutăților, familia visează la pace și la o reîntoarcere acasă, la mica lor locuință de pe litoralul Mării Negre. Tetiana și-a propus ca, într-o bună zi, să invite în casa lor de pe coastă toate persoanele care i-au ajutat să lupte împotriva întinericului bolii și al războiului, cu speranța că până atunci, pacea va fi restabilită.

Acțiunile People in Need, susținute de Uniunea Europeană prin intermediul programului EU Civil Protection & Humanitarian Aid, fac parte din proiectul PLACE, implementat în consorțiu cu Acted, REACH (IMPACT Initiatives) și Consiliul Norvegian pentru Refugiați (NRC), și oferă asistență vitală celor mai vulnerabili, aducând o rază de speranță în viața acestora.

Hackathon E-INTEGRATION: un exercițiu de implicare civică a tinerilor studenți din Bălți

Construirea unei societăți informate nu este doar o necesitate, ci o responsabilitate comună. Responsabilitate atât de indispensabilă în aceste timpuri, în care echilibrul dintre informațiile veridice și cele false, devine tot mai greu de menținut.

Prin intermediul proiectului Moldova ASSIST, finanțat de Uniunea Europeană, ne propunem să sporim implicarea cetățenilor în procesele decizionale și să promovăm

un dialog deschis dintre comunități și autoritățile publice.

Iar pentru că tinerii sunt matricea prosperității oricărei societăți, People in Need creează instrumente și oportunități pentru a-i antrena în exerciții de activism civic și creativitate. Aportul și participarea lor în mecanisme decizionale este esențială atât pentru crearea unor soluții și politici eficiente, cât și pentru dezvoltarea unor comunități mai puternice și mai incluzive.

Una dintre inițiativele prodigioase, în acest sens, este cea a partenerilor regionali A.O. GRAPP (Centrul de Gestiune și Reforme în Afaceri Publice și Private), de lansare a **Hackathonului E-INTEGRATION: Educație și Gândire Critică pentru Viitorul European**, pentru tinerii studenți ai Universității de Stat "Alecu Russo" din Bălți.

Zeci de studenți implicați și dedicați, s-au întrecut în crearea unor soluții inovatoare și accesibile, care să sprijine cetățenii

Republicii Moldova în procesul de integrare europeană, pregătindu-i pentru noile realități economice, sociale și educaționale.

Trainerii GRAPP, împreună cu studenții au abordat subiecte de importanță și au identificat soluții practice, pentru combaterea discriminării, alfabetizarea digitală a tinerilor, suportul necesar tinerilor angajați și antreprenori, integrarea seniorilor în sistemele sociale, dar și incluziunea persoanelor vulnerabile.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Timp de două zile, echipele participante au venit cu idei remarcabile precum crearea unor:

- ✓ Platforme pentru drepturile muncitorilor și integrarea profesională în UE, răspunzând astfel nevoilor legate de migrația forței de muncă
- ✓ Inițiative pentru combaterea discriminării și promovarea diversității
- ✓ Soluții de informare privind securitatea și prevenirea infracțiunilor, cu accent pe colaborarea transfrontalieră

Hackathonul **E-INTEGRATION** s-a dovedit a fi o inițiativă de succes, demonstrând că tinerii din Republica Moldova sunt pregătiți să contribuie activ la integrarea europeană. Ideile și soluțiile propuse au potențialul de a aduce beneficii concrete comunității și de a sprijini tranziția țării către o societate europeană unită și prosperă.

Această activitate face parte din campania de informare realizată de A.O. GRAPP în cadrul proiectului „Moldova ASSIST: îmbunătățirea accesului la servicii publice de calitate și a coeziunii sociale”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de People in Need Moldova.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Bogdan Vrancean – tânărul de 17 ani pionier al schimbării și al inspirației pentru semenii săi

În Republica Moldova tinerii discută rar despre politică sau despre alegeri; În special, în mediul rural, interesul legat de alegeri, cultura politică este foarte scăzut în rândul tinerilor. Principalele cauze fiind în continuare lipsa informării adecvate despre procesul electoral, dezinformarea tinerilor și lipsa inițiativelor de dezvoltare a gândirii critice în rândul tinerilor.

În cadrul proiectului regional PROELECT derulat de Fundația Transatlantică în parteneriat cu ERIM și finanțat de Uniunea Europeană, AO CRTF DACIA a implementat un proiect pe termen scurt, în raionul Soroca, care a abordat problema participării scăzute a tinerilor la alegeri. 20 de spoturi electorale au fost emise de tineri lideri din comunitate, sensibilizând subiectul participării la alegeri

la o scară mai largă.

Bogdan Vrancean – a devenit un pionier al schimbării și al inspirației între semeni. Deși nu avea încă vârsta de a vota pentru alegerile prezidențiale 2024 (primul tur), pasiunea lui pentru schimbare și dreptate socială l-a făcut o voce puternică în comunitatea sa. El a înțeles cât de mult contează fiecare vot/alegeri în construirea unui viitor mai bun.

Departat de a fi descurajat de incapacitatea de a vota, Bogdan, prin spotul său distribuit pe rețelele de socializare, i-a încurajat și motivat pe alții să meargă la vot!

Spotul video postat pe TikTok a înregistrat peste **40.000 de vizualizări** și o mulțime de reacții pozitive.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Astfel, la doar 17 ani, Bogdan Vrancean a demonstrat că vârsta nu este o barieră pentru a inspira o întreagă generație să se implice activ în viitorul lor.

Mai multe informații despre proiect pot fi găsite aici: <https://dacia.org.md/rom/tinerii-formatori-inspira-comunitatea-sa-voteze>

Mesajul lui Bogdan pentru tineri a fost:

„Eu nu pot vota... te încurajez pe tine să ieși la vot pe 20 octombrie și să votezi pentru noi tinerii care nu au dreptul încă la vot, vectorul de dezvoltare a țării noastre.”

Spoturile elaborate pot fi vizualizate aici: https://www.facebook.com/CRTFDACIA/?locale=ro_RO

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Miniștrii Afacerilor Externe din țările nordice și baltice în dialog cu comunitățile locale din Republica Moldova

Opt miniștri de externe și secretari de stat din Danemarca, Estonia, Finlanda, Islanda, Letonia, Lituania, Norvegia și Suedia s-au aflat într-o vizită oficială în Republica Moldova. Pe lângă întrunirile cu autoritățile centrale, oficialii europeni au vizitat, pe 15 octombrie, regiunile de nord, centru și sud ale țării, unde au participat la o serie de evenimente „EU Talks: Vorbim cu Europa”.

Demnitarii europeni au discutat cu membrii comunităților din Bălți, Comrat și Ungheni despre procesul de integrare europeană, bune practici și experiențe de dezvoltare ale țărilor lor, precum și despre sprijinul și beneficiile integrării europene pentru Republica Moldova.

  UE-Moldova:
Împreună mai puternici

În cadrul discuțiilor de la Bălți, Gabrielius Landsbergis (ministrul afacerilor externe al Lituaniei), Lars Løkke Rasmussen (ministrul afacerilor externe al Danemarcei) și Martin Eyjólfsson (secretarul de stat al Ministerului Afacerilor Externe din Islanda) au abordat subiecte referitoare la oportunitățile de colaborare dintre Republica Moldova și statele pe care le reprezintă.

La Ungheni, Torbjörn Sohlström (director general și șef al departamentului euro-atlantic și securitate, Ministerul afacerilor externe al Suediei) și Margus Tsahkna (ministrul afacerilor externe al Estoniei) au interacționat cu cetățenii, autoritățile locale, dar și cu reprezentanți mediului de afaceri, subliniind relevanța cooperării pentru progresul socio-economic al regiunii. Discuțiile au vizat experiențele Suediei și Estoniei în procesul de aderare la UE și au accentuat beneficiile economice, sociale și administrative pe care le va aduce cu sine integrarea europeană pentru Republica Moldova.

În Comrat, Baiba Braže (ministra afacerilor externe a Letoniei), Espen Barth Eide (ministrul afacerilor externe al Norvegiei) și Pasi Rajala (Secretar de stat pe domeniul politic al ministrului de externe al Finlandei) au discutat cu locuitorii din UTA Găgăuzia

despre oportunitățile economice la nivel local, sprijinul oferit de Uniunea Europeană în procesul de aderare și rezultatele tangibile pe care regiunea le-a obținut datorită acestui sprijin. Dialogul a evidențiat importanța dezvoltării durabile și a parteneriatului european pentru consolidarea economiei și a infrastructurii la nivel regional.

Împreună mai puternici

În anul 2023, țările nordice și baltice au contribuit cu 128,4 milioane de euro pentru reformele interne ale Moldovei, securitatea energetică și asistența umanitară, întărind angajamentul lor față de consolidarea democrației și rezilienței țării.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Autoritățile și cetățenii din Râșcani, Rezina și Vulcănești, în dialog direct cu ambasadorul UE

Autoritățile, antreprenorii și reprezentanții societății civile din Râșcani, Rezina și Vulcănești discută direct cu ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, Jānis Mažeiks.

Întâlnirile cu localnicii au avut loc în cadrul seriei de evenimente EU Talks desfășurate în octombrie-decembrie 2024. Oamenii din regiune au cunoscut oportunitățile curente de finanțare UE pentru Moldova - de la infrastructură până la inițiative sociale, culturale și economice -, dar și modalitățile prin care Uniunea Europeană verifică utilizarea corectă a fondurilor europene.

Participanții au discutat despre prioritățile în dezvoltarea locală, crearea locurilor noi de muncă, îmbunătățirea serviciilor publice, sprijinirea antreprenoriatului local, dar și despre miturile legate de UE și cum se pot proteja de propagandă și dezinformare.

Evenimentele „EU Talks” sunt organizate de Centrul de Informare al Uniunii Europene în Republica Moldova – Europe Café, cu sprijinul Uniunii Europene, și oferă o platformă de dialog deschis între oficialii europeni și comunitățile locale. Aceste discuții reflectă beneficiile integrării europene, colaborarea pe proiecte comune

 UE-Moldova:

Împreună mai puternici

în diverse domenii, precum și cultura, tradițiile și istoria UE și a statelor membre. Inițiativa prezintă angajamentul UE de a sprijini dezvoltarea Republicii Moldova pe

parcursul său european, subliniind valoarea parteneriatului strategic dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, în Republica Moldova au fost deschise 10 spălătorii sociale, care oferă servicii gratuite pentru aproximativ 2.500 de persoane vulnerabile

Cu sprijinul financiar al Uniunii Europene au fost deschise 10 spălătorii sociale în satul Ciuciuleni (r. Hîncești), comuna Pîrlița (r. Ungheni), satul Cărbuna (r. Ialoveni), satul Șeptelici (r. Soroca), satul Izvoare (r. Florești), satele Corpaci și Viișoara (r. Edineț), satul Sălcuța (r. Căușeni), satul Domulgeni (r. Florești) și orașul Cimișlia (r. Cimișlia). Aceste spălătorii sociale sunt destinate sprijinirii persoanelor din grupuri social-vulnerabile, oferindu-le acces gratuit

la servicii de spălătorie și activități de socializare.

Spălătoriile sociale oferă servicii de spălare a hainelor, igienă personală și activități de socializare, contribuind astfel la îmbunătățirea calității vieții și integrării sociale a circa 2.500 de persoane social vulnerabile, inclusiv persoane cu dizabilități, vârstnici, familii cu venituri reduse și alte categorii defavorizate.

Din sursele proiectului au fost realizate lucrări de renovare a spațiului oferit de către primării, a fost procurat mobilier și echipament modern. Spațiile au fost dotate cu mașini de spălat și de uscat haine. În plus, au fost amenajate camere pentru sesiuni de socializare. Astfel, beneficiarii serviciului vor

fi implicați în diverse activități educative și recreative, care le va oferi oportunitatea de a se integra social în comunitate, dar și de a se dezvolta personal. Pentru deschiderea celor 10 spălătorii sociale, Uniunea Europeană a oferit granturi în valoare totală de aproximativ 221.800 euro.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

„Acest proiect demonstrează încă o dată cum parteneriatele între Uniunea Europeană, autoritățile locale și comunitate pot transforma o idee într-o realitate, generând soluții practice și sustenabile pentru nevoile cetățenilor. Uniunea Europeană salută și va continua să susțină astfel de proiecte care aduc împreună membrii comunității și contribuie la integrarea socială a persoanelor vulnerabile. Mobilizarea comunitară și solidaritatea sunt elemente esențiale pentru construirea unui viitor mai bun în localitățile rurale. Felicităm Primăria și toți partenerii implicați pentru eforturile lor exemplare.”

a menționat Irina Beșliu, manager de Programe în cadrul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova.

În cadrul proiectului au fost achiziționate și unități de transport care vor facilita transportarea hainelor și altor articole textile pentru persoanele cu mobilitate redusă. Acestea vor beneficia de colectarea și livrarea articolelor direct de la domiciliu. Totodată, pentru a asigura buna prestare a serviciului în cadrul proiectului, au fost create noi locuri de muncă.

După finalizarea proiectului, primăriile vor prelua în gestiune funcționarea spălătoriilor sociale din localități, asigurând astfel continuitatea serviciului.

Proiectul „Promovarea OSC-urilor în calitate de parteneri în dezvoltarea serviciilor sociale reziliente” este finanțat de Uniunea Europeană, co-finanțat și implementat de către un consorțiu format din trei organizații ale societății civile: Keystone Moldova, Fundația „Dorcas-Moldova” și Asociația pentru Educație „Neoumanist”. Bugetul total al proiectului este de 1.126.849 euro, din care contribuția non-rambursabilă a Uniunii Europene este de 999.797 euro. Proiectul este implementat începând din februarie 2023 și va continua până în ianuarie 2026.

Împreună mai puternici

În cadrul proiectului, OSC-urile regionale, în parteneriat cu autoritățile publice locale, urmează să creeze și să dezvolte cel puțin **15 servicii sociale dedicate persoanelor vulnerabile** în **15 comunități** din Republica Moldova. Prin urmare, cel puțin 1.500 de persoane care au nevoie de aceste servicii din cauza dificultăților socio-materiale (persoane cu venituri mici, șomeri, pensionari, familii monoparentale, persoane fără adăpost) vor putea beneficia gratuit de serviciile puse la dispoziție de Spălătoria Socială.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Prima ediție a Galei Recunoștinței pentru prevenirea risipei de alimente

Pe 26 noiembrie 2024, Banca de Alimente a organizat prima ediție a Galei Recunoștinței pentru prevenirea risipei de alimente, un eveniment menit să pună în valoare aportul partenerilor din sectorul agroalimentar care prin donarea excedentului de produse alimentare au sprijinit persoanele aflate în dificultate. Gala a reunit o comunitate diversă de parteneri și susținători care s-au remarcat prin impactul avut în dezvoltarea primei Bănci de Alimente din Republica Moldova.

Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova:

„Reducerea risipei alimentare și a pierderii de alimente sunt două dintre obiectivele principale ale UE pentru a atinge o economie circulară până în 2050. Mă bucur că împreună,

am reușit îmbunătățirea cadrului legal al Republicii Moldova în domeniul prevenirii risipei alimentare și am consolidat capacitățile de funcționare a Băncii de Alimente. De asemenea, doresc să-mi exprim recunoștința față de toți donatorii de alimente – companii, fermieri, parteneri și voluntari – precum și față de cetățenii care susțin demersul de prevenire a risipei de alimente și promovare a solidarității.”

Banca de Alimente reprezintă un mecanism practicat la nivel internațional prin care surplusul de produse alimentare sigure pentru consum, ce riscă să fie aruncate de către operatorii din lanțul agroalimentar sunt recuperate. Ulterior, Banca distribuie aceste produse către serviciile sociale care deservesc persoane din grupuri vulnerabile afectate de insecuritate alimentară.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

În semn de înaltă apreciere, în cadrul evenimentului, șapte operatori din domeniul agroalimentar, care s-au remarcat prin implicare constantă și aport semnificativ în colaborarea cu Banca de Alimente, au fost premiați cu Trofeul Galei Recunoștinței pentru prevenirea risipei de alimente.

Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului „Parteneriate pentru servicii de cantină sociale incluzive și durabile” finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de IP Keystone Moldova, AO „CONCORDIA. Proiecte sociale” și IRMS „Diaconia”.

Oleg Paraschiv, Director Banca de Alimente:

„Gala este un eveniment de valorificare a efortului oamenilor și echipelor care au susținut, în mod special, demersul de prevenire a risipei și promovare a solidarității printr-un angajament constant de implicare și responsabilitate socială. Grație sprijinului Uniunii Europene, din anul 2022, a crescut capacitatea de recuperare a tuturor categoriilor de alimente. În rezultat, până în prezent, am recuperat 319 516 kg de alimente de la 61 de operatori din domeniul agro alimentar. Aceste alimente au fost distribuite în 78 de servicii sociale din toată țara, care asistă 9635 de beneficiari.”

În cadrul celei de-a 14-a reuniuni, Platforma societății civile UE-Moldova a anunțat planuri de acțiuni pentru stimularea coeziunii sociale și combaterea dezinformării în contextul eforturilor de aderare la UE

La 15 noiembrie 2024, la Bruxelles, a avut loc cea de-a paisprezecea reuniune a Platformei Societății Civile Uniunea Europeană – Republica Moldova. În cadrul reuniunii, participanții au evaluat rezultatele referendumului constituțional, punând accent pe măsurile necesare în vederea consolidării coeziunii sociale, combaterii dezinformării, precum și pe progresele Republicii Moldova în implementarea Acordului de Asociere.

Liliana Palihovici, co-președinta Platformei Societății Civile Uniunea Europeană – Republica Moldova, a spus:

„Membrii Platformei Societății Civile UE-RM își exprimă speranța că Uniunea Europeană va continua să sprijine Moldova în procesul său de avansare a reformelor, experiențele țărilor membre ne sunt de mare folos, așa că suntem gata să extindem aceasta cooperare și să învățăm din experiențele deja dovedite a fi de succes.”

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Cristina Cerevate, șefa cabinetului viceprim-ministrei pentru Integrare Europeană, a menționat că Guvernul Republicii Moldova trebuie să considere societatea civilă drept un partener-cheie în procesul de integrare în Uniunea Europeană, planul ambițios de a accede în Uniune până în 2030 fiind realizabil doar conjugând eforturile.

Reuniunea s-a încheiat cu adoptarea celei de-a 14-a declarații comune, care reflectă prioritățile și poziția societății civile cu privire la parcursul european al Republicii Moldova. *Declarația integrală adoptată în cadrul reuniunii* poate fi accesată în versiune română [aici](#) iar declarația în versiune engleză [aici](#). Alte detalii sunt disponibile pe pagina web a proiectului: euromonitor.md.

Platforma Societății Civile Uniunea Europeană – Republica Moldova a fost creată în baza articolului 442 al Acordului de

Asociere și este formată din reprezentanți ai societății civile din UE, inclusiv membri ai Comitetului Economic și Social European și din reprezentanți ai societății civile din Republica Moldova și constituie un forum pentru întâlnire și schimb de opinii referitoare la subiecte ce țin de implementarea Acordului de Asociere, provocările de dezvoltare ale Republicii Moldova.

Cea de-a paisprezecea reuniune a Platformei Societății Civile Uniunea Europeană – Republica s-a desfășurat în cadrul proiectului „[Societatea Civilă pentru Integrarea Europeană](#)” finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert” Moldova, care este implementat de către Centrul Analitic Independent Expert-Grup, în calitate de partener principal, în parteneriat cu Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), AO Institutum Virtutes Civilis (IVC) și Fundația „Friedrich Ebert” Moldova.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Promovarea egalității de gen și a accesului femeilor la justiție în cadrul regiunilor Parteneriatului estic și Balcanilor de Vest

Judecători, procurori și reprezentanți ai instituțiilor de formare juridică din regiunile Parteneriatului estic și Balcanilor de Vest s-au reunit la Tirana, în perioada 20-21 noiembrie, pentru a evalua rezultatele [programului de mentorat privind accesul femeilor la justiție pentru profesioniștii din domeniul juridic](#).

Au avut loc o serie de schimburi de experiență tematiche privind violența împotriva femeilor facilitată de tehnologie, oportunitățile și riscurile pentru egalitatea de gen în cazul utilizării inteligenței artificiale în sistemul judiciar și eforturile de consolidare a cooperării regionale a instituțiilor de formare judiciară în vederea îmbunătățirii accesului femeilor la justiție.

[Declarația de la Reykjavik din 2023 adoptată în cadrul celui de-al patrulea Summit al șefilor de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei](#) reamintește că egalitatea de gen și participarea deplină, egală și efectivă a femeilor în procesele decizionale publice și private sunt esențiale pentru statul de drept, democrație și dezvoltare durabilă.

În acest sens, Uniunea Europeană și Consiliul Europei, prin activitatea lor comună, sprijină progresul în ceea ce privește accesul femeilor la justiție în țările Parteneriatului estic și în țările din Balcanii de Vest, prin acordarea de asistență personalizată autorităților pentru punerea în aplicare a standardelor stabilite în Convenția de la Istanbul.

Programul de mentorat privind accesul femeilor la justiție pentru profesioniștii din domeniul juridic este un instrument esențial pentru depășirea barierelor persistente la nivel legal, instituțional și socio-cultural cu care se confruntă femeile atunci când încearcă să obțină acces la justiție.

Acest eveniment este organizat în cadrul acțiunii „Accesul femeilor la justiție în Balcanii de Vest” și al proiectului „Accesul femeilor la justiție: implementarea standardelor Consiliului Europei privind egalitatea de gen și violența împotriva femeilor”, care face parte din programele comune ale Uniunii Europene/Consiliului Europei „Facilitatea orizontală III pentru Balcanii de Vest și Turcia” și „Parteneriat pentru buna guvernare”.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Misiunea Înalților Consilieri UE a organizat campania „Integritatea are prioritate în vamă”: peste 25.000 persoane au fost informate despre riscurile acțiunilor de corupție

Campania „Integritatea are prioritate în vamă”, organizată de Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție și Misiunea Înalților Consilieri ai Uniunii Europene în perioada 6 – 11 decembrie, cu ocazia Zilei Anticorupție, a luat sfârșit. În total, peste 25 000 persoane care au traversat punctele de trecere a frontierei și s-au prezentat pentru controlul vamal, au fost informate despre riscurile și consecințele acțiunilor de corupție, precum și datele de contact pentru raportarea cazurilor de corupție sau a comportamentului necorespunzător.

Oamenii au primit pliante informative, dar și aromatizatoare pentru vehicule, cu datele de contact ale Liniei Naționale Anticorupție. Postere cu aceeași informație au fost afișate în toate punctele de trecere a frontierei din țară.

Campania a fost lansată pe 6 decembrie de conducerea Serviciului Vamal și reprezentanții CNA și ai Misiunii Înalților Consilieri, care au mers la punctul de trecere a frontierei Leușeni pentru a distribui personal materialele informative.

Campania de informare se încadrează în șirul măsurilor pentru consolidarea integrității, cum ar fi instruirile anticorupție pentru angajați, promovarea toleranței zero față de corupție, crearea unor mecanisme stricte de monitorizare și raportare, precum și educarea publicului privind riscurile oferirii de mită. Toate aceste acțiuni sunt întreprinse pentru a sublinia importanța transparenței, eticii și integrității.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Regiunile Balcanilor de Vest și Parteneriatului Estic identifică strategii pentru un mediu și spații mai sigure pentru comunitatea LGBTI

Persoanele LGBTI din țările Balcanilor de Vest și ale Parteneriatului Estic se confruntă cu discriminare și abuzuri semnificative, inclusiv violență, din cauza orientării lor sexuale, a identității de gen și a caracteristicilor sexuale. Cea mai recentă [Recomandare de politică generală nr.17](#) a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) prezintă recomandări pentru statele membre ale Consiliului Europei "pentru asigurarea faptului că persoanele LGBTI sunt în siguranță, protejate în mod egal în fața legii și se pot bucura de drepturi și libertăți în aceeași măsură ca toți ceilalți membri ai societății".

Pentru a explora soluții la aceste provocări,

în perioada 5-7 noiembrie 2024 a avut loc conferința regională "Spații și servicii pentru protejarea comunităților LGBTI" în Sarajevo, Bosnia și Herțegovina. Acest eveniment a fost organizat cu sprijinul Uniunii Europene și al Consiliului Europei. Activiști și reprezentanți ai organizațiilor societății civile din regiunile Balcanilor de Vest și Parteneriatului Estic s-au reunit pentru a discuta strategii cheie pentru a crea medii mai sigure pentru comunitatea LGBTI. Această conferință a avut drept scop încurajarea colaborării și progresului în regiune, bazându-se pe constatările evenimentelor regionale anterioare pe această tematică.

Discuțiile despre inițiativele mișcărilor care

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

lucrează activ împotriva recunoașterii, protecției și promovării drepturilor omului, precum și identificarea modelelor și a semnelor de avertizare timpurie, au fost abordate în timpul discuțiilor. Aceste discuții au contribuit la o mai bună identificare a acestor mișcări și actori anti-drepturi din Europa și din regiune, explorând în același timp strategii promițătoare pentru contracararea lor. Reprezentanții organizațiilor societății civile și instituțiilor au discutat probleme critice, cum ar fi violența în familie cu care se confruntă persoanele LGBTI. De asemenea, participanții au oferit o imagine de ansamblu asupra serviciilor de sprijin social și psihologic existente, inclusiv spații sigure și adăposturi. În ciuda eforturilor continue, grupul a recunoscut provocările persistente în asigurarea și menținerea sprijinului politic pentru apărătorii drepturilor omului din regiunile menționate mai sus.

Uniunea Europeană și Consiliul Europei sprijină instituțiile pentru drepturile omului și organizațiile societății civile în promovarea drepturilor persoanelor LGBTI în Balcanii de

Vest și în țările Parteneriatului Estic. Prin promovarea dialogului cu mai multe părți interesate, aceste organizații contribuie la schimbări sociale și îmbunătățiri atât la nivel național, cât și regional.

Acest eveniment este organizat în cadrul programelor comune ale Uniunii Europene și Consiliului Europei "[Facilitatea Orizontală pentru Balcanii de Vest și Turcia](#)" și "[Parteneriat pentru Buna Guvernare](#)", în cooperare cu [Unitatea pentru Orientare Sexuală, Identitate și Exprimare de Gen și Caracteristici Sexuale \(SOGIESC\)](#) a Consiliului Europei. De asemenea, este susținut de proiectul Consiliului Europei "[Consolidarea egalității și nediscriminării în Georgia](#)" și de proiectul comun al Uniunii Europene/Consiliului Europei "[Sprijin pentru implementarea standardelor Europene privind combaterea discriminării și drepturile minorităților naționale în Ucraina](#)".

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Abilitarea profesioniștilor din domeniul juridic din Republica Moldova pentru combaterea discriminării

O instruire personalizată pentru 51 de judecători, procurori și personal judiciar din Republica Moldova a fost desfășurată cu scopul de a-i sprijini în continuare în identificarea prejudecăților și stereotipurilor, precum și pentru a-i familiariza cu evoluțiile în practica juridică privind gestionarea cazurilor de discriminare și lucrul cu victimele discursului de ură și a infracțiunilor motivate de prejudecată. Instruirea s-a bazat pe jurisprudența relevantă a Curții Europene

a Drepturilor Omului.

Resursele Consiliului Europei, inclusiv recenta [Recomandare a Comitetului de Miniștri către statele membre privind combaterea discursului de ură](#), [Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre privind combaterea infracțiunilor motivate de prejudecată](#), și alte standarde europene relevante în domeniu, au fost utilizate în timpul instruirii.

Participanții s-au familiarizat cu cazurile relevante la nivel național și au avut ocazia să participe la exerciții practice privind mecanismele judiciare de remediere pentru cazurile de discriminare, discutând modalități de îmbunătățire a metodelor de lucru stabilite. Un accent semnificativ a fost pus pe jurisprudența națională existentă, abordând aspecte precum modul de asigurare a unui acces mai bun la justiție pentru cetățeni și îmbunătățirea măsurilor de suport acordate victimelor discriminării. De asemenea, au fost analizate câteva cazuri de discurs de ură și incitare la discriminare în contextul campaniilor electorale din Republica Moldova.

La finalul trainingului, organizat în cooperare

cu Institutul Național al Justiției din Republica Moldova, participanții au identificat necesitatea de a continua activitățile de instruire, dar și de a dezvolta în continuare un dialog între diferiți actori din sistemul de aplicare a legii pentru a asigura îmbunătățiri suplimentare, un răspuns eficient și robust la cazurile de discurs de ură, infracțiuni motivate de prejudecată și discriminare.

Evenimentul este parte a [programului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei "Parteneriat pentru Buna Guvernare"](#), cofinanțat de Uniunea Europeană și Consiliul Europei și implementat de Consiliul Europei, în cadrul proiectului "[Combaterea discriminării, discursului de ură și a infracțiunilor motivate de prejudecată în Republica Moldova](#)".

Împreună mai puternici

Către o mai bună protecție juridică a minorităților din Republica Moldova

Profesioniștii din domeniul juridic (50 de persoane), judecători, procurori și personal din instituțiile judiciare din Republica Moldova, au fost instruiți cu privire la cele mai recente standarde europene și ale Consiliului Europei, precum și pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind discriminarea pe motive religioase, etnice, sexuale și lingvistice.

În cadrul trainingului au fost prezentate și discutate contextul local și eficiența căilor de remediere împotriva discriminării minorităților în Republica Moldova, cu accent pe standarde mai bune de protecție în conformitate cu practica europeană relevantă. Totodată, participanții au fost puși

la curent cu cele mai noi evoluții juridice și au participat la exerciții practice privind cazurile de antisemitism, discriminare pe bază de orientare sexuală, pe motive religioase, abordând modalități de îmbunătățire a măsurilor de redresare pentru cele mai vulnerabile segmente ale societății din țară.

În final, participanții la acest eveniment, organizat în parteneriat cu Institutul Național al Justiției, au convenit asupra necesității de a aborda în mod corespunzător provocările instituționale și de a lua măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea practicilor în acest domeniu prin menținerea unui dialog deschis între actorii de aplicare a legii.

Evenimentul este parte [a programului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei "Parteneriat pentru Buna Guvernare"](#), cofinanțat de Uniunea Europeană și Consiliul Europei și implementat de Consiliul Europei, în cadrul proiectului ["Combaterea discriminării, discursului de ură și a infracțiunilor motivate de prejudecată în Republica Moldova"](#).

Împreună mai puternici

Polițiștii din Republica Moldova și-au îmbunătățit abilitățile de investigare a cazurilor de discurs de ură

Ca parte a [programului dedicat de formare pentru Poliție](#), 23 de ofițeri de poliție și-au îmbunătățit cunoștințele și abilitățile în documentarea, analiza și calificarea cazurilor de discurs de ură, în conformitate cu standardele europene și cu recomandările Consiliului Europei. Scopul final al acestor activități este de a aborda apariția pe scară largă a discursului de ură și de a asigura o intervenție promptă și profesionistă a agenților de investigație competenți, pentru combaterea incidentelor de discurs de ură și a impactului dăunător al acestora asupra societății moldovenești.

Acest curs de formare de două zile, desfășurat de Consiliul Europei în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției, a contribuit la îmbunătățirea metodelor de lucru ale ofițerilor de poliție în ceea ce privește discursul de ură. De asemenea, această instruire a facilitat schimbul de experiență cu privire la eficiența căilor legale de remediere împotriva incitării la discriminare și ură și la modalitățile pentru investigarea mai eficientă a incidentelor legate de discursul de ură în conformitate cu standardele europene, inclusiv [Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre privind combaterea discursului de ură](#).

Acest eveniment a fost organizat în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției, în cadrul proiectului Consiliului Europei "[Promovarea nediscriminării în Republica Moldova](#)" și al [programului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei "Parteneriat pentru Buna Guvernare"](#), co-finanțat de Uniunea Europeană și Consiliul Europei și implementat de Consiliul Europei în cadrul proiectului "[Combaterea discriminării, discursului de ură și a infracțiunilor motivate de prejudecată în Republica Moldova](#)".

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Promovarea transparenței și a incluziunii: principalele concluzii ale discuțiilor publice privind monitorizarea bugetului și dezvoltarea socială

În luna octombrie a acestui an, o serie de meserotunde au avut loc, dedicate prezentării rapoartelor de monitorizare elaborate de partenerii proiectului „Societatea Civilă pentru Integrarea Europeană”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”, implementat de Centrul Analitic Independent Expert-Grup, în parteneriat cu Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), A. O. Institutum Virtutes Civilis (IVC) și Friedrich Ebert Stiftung Moldova.

În total, au fost organizate 3 mese rotunde în diverse localități, precum: Comuna Congazcicul de Sus, UTA Găgăuzia, orașul Bălți și orașul Chișinău.

Scopul acestor întâlniri a fost prezentarea și discutarea principalelor constatări ale rapoartelor de monitorizare, care au abordat diverse subiecte legate de monitorizarea cheltuielilor bugetare în domeniile sociale, sectoarele economice și sectorul justiției din localitățile respective.

A.O Vesta Găgăuzia a prezentat raportul de monitorizare cu privire la procesele de bugetare și management al finanțelor publice, analiza activităților Primăriei comunei Congazcicul de Sus în domeniul implementării bugetului participativ, transparenței și implicării cetățenilor în procesele decizionale, economie verde și eficiență energetică. În urma analizei, autorii din cadrul echipei A.O Vesta (Vesta

Gagauzia), cu ghidarea experților din cadrul IPRE (Institutul pentru Politici și Reforme Europene) au venit cu un șir de recomandări privind elaborarea unor documente strategice și luarea de măsuri pentru a asigura o mai bună și mai eficientă abordare strategică a dezvoltării în domeniile economiei, culturii, infrastructurii, sferei sociale, îngrijirii locuitorii vulnerabili ai comunei.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI, din Bălți, a elaborat raportul analitic care prezintă rezultatele monitorizării eficienței, transparenței și impactului programului „Satul European”, ediția I, asupra dezvoltării comunităților rurale din regiunea de Nord a Republicii Moldova, fiind ghidați de către experta Marina Soloviova, directoare de program la Expert-Grup. Subiecți ai monitorizării au fost Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și primăriile din Nordul țării, participante la programul „Satul European”.

Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități a organizat masa rotundă dedicată tematicii „Potențialul universităților din Moldova de implementare a Programului

de dezvoltare a educației incluzive 2024-2027”. Raportul prezentat la eveniment, elaborat cu ghidarea cu ghidarea experților din cadrul IPRE, include o analiză a modului cât de pregătite sunt universitățile din Moldova pentru implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive 2024-2027, care sunt oportunitățile și provocările care stau în fața instituțiilor superioare de învățământ și care sunt bunele practici de incluziune a studenților cu dizabilități care deja se aplică.

Pentru a accesa rapoartele integrale, vă invităm să vizitați pagina proiectului la adresa euromonitor.md.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Proiectul „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile” și-a încheiat cu succes activitățile

Rezultatele proiectului „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile” au fost prezentate în cadrul Conferinței de totalizare organizate pe data de 9 decembrie 2024. Evenimentul a fost un prilej de evaluare a impactului proiectului pentru dezvoltarea serviciului de sprijin alimentar din țară.

Cu suportul financiar al Uniunii Europene, a fost susținută activitatea și îmbunătățită infrastructura a 5 cantine sociale din localitățile Coșernița, Ghetlova, Antonești, Cazangic și Doroțcaia, prin care au fost oferite mese calde pentru 494 de persoane afectate de insecuritate alimentară. Totodată, proiectul a contribuit la îmbunătățirea cadrului normativ ce reglementează prevenirea risipei și pierderii de alimente pentru a stimula agenții economici să doneze surplusul de produse alimentare. De asemenea, a fost consolidată capacitatea de colectare a Băncii de Alimente, fiind recuperate 319,5 tone de produse alimentare. Prin intermediul serviciilor de cantină socială și alte servicii sociale circa 9700 de persoane aflate în dificultate au beneficiat de produsele alimentare recuperate.

În colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale în cadrul proiectului au fost elaborate proiectele unui set de

Ludmila Malcoci, directoare executivă IP Keystone Moldova:

„Proiectul a avut ca scop dezvoltarea unor serviciilor sustenabile și incluzive de sprijin alimentar, punând accent pe diversificarea formelor de prestare a acestor servicii, îmbunătățirea cadrului legislativ și fortificarea Băncii de Alimente. Totodată, a fost încurajată o colaborare mai strânsă între cantinele sociale și Banca de Alimente, cu scopul de a spori reziliența și eficiența acestor servicii.”

acte normative menite să reglementeze activitatea cantinelor sociale și a altor forme de suport alimentar, precum: Regulamentul-cadru pentru serviciul de sprijin alimentar, standarde minime de calitate, manual operațional și metodologia de elaborare a costurilor.

Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile” finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de IP Keystone Moldova, AO „CONCORDIA. Proiecte sociale” și IRMS „Diaconia”. Proiectul este implementat în perioada 01.01.2022 – 31.12.2024, având o valoare totală de circa 1,3 mil de Euro.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Combaterea violenței bazate pe gen prin creșterea gradului de conștientizare la nivel comunitar

Oficiul ONU pentru Drepturile Omului are un mandat unic din partea comunității internaționale pentru promovarea și protejarea tuturor drepturilor omului pentru toate persoanele. Pe lângă furnizarea de suport tehnic și expertiză Guvernului, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului în Moldova colaborează activ cu reprezentanții societății civile, consolidând capacitatea activiștilor și mediatorilor comunitari de a promova și proteja drepturile minorităților.

Din februarie, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului implementează proiectul „Consolidarea drepturilor minorităților în Republica Moldova”, finanțat de UE. Unul dintre componentele proiectului este sprijinirea și consolidarea mediatorilor comunitari romi de pe malul stâng al râului Nistru. Oficiul ONU pentru Drepturile Omului recunoaște și apreciază rolul mediatorilor comunitari în sprijinirea comunității rome pentru accesul la servicii publice și promovarea egalității prin activitatea lor zilnică.

Pe 11 decembrie, cu sprijinul Oficiului ONU pentru Drepturile Omului, Margareta Prodan, mediator comunitar rom în orașul Dubăsari, a contribuit la conștientizarea femeilor rome cu privire la violența bazată pe gen, organizând o sesiune de informare în cadrul campaniei „16 zile de activism împotriva violenței bazate pe gen”.

Sesiunea de informare a inclus vizionarea unui film tematic, un dialog cu un psiholog despre formele și tipurile de violență bazată pe gen și, cel mai important, despre

mecanismele existente de prevenire și protecție împotriva violenței. Sesiunea de informare a fost frecventată de aproximativ 20 de femei și fete, care au arătat interes față de subiect și au fost activ implicate.

Această sesiune de informare a fost o platformă sigură care a permis participanților să își împărtășească poveștile, asigurându-se că violența bazată pe gen nu poate fi redusă la tăcere și că este întotdeauna necesar să se caute modalități de prevenire și protecție împotriva acesteia.

Împreună mai puternici

„Este pentru prima dată când un astfel de eveniment are loc în orașul nostru. Nu mă așteptam să trezească un asemenea interes și activitate din partea femeilor și fetelor. La finalul întâlnirii, participantele m-au rugat să organizez astfel de evenimente mai des și să acordăm mai multă atenție conștientizării femeilor și fetelor”,

a declarat Margareta Prodan.

Membrii comunității rome continuă să se confrunte cu discriminare și stigmatizare pe ambele maluri ale râului Nistru, iar unul dintre numeroasele motive pentru perpetuarea acestei practici dăunătoare sunt stereotipurile răspândite împotriva romilor. Astfel de atitudini stigmatizante contribuie la închiderea comunităților rome.

Evenimente precum acesta permit dialogul cu și în cadrul comunității rome pe teme importante și reprezintă un instrument eficient pentru creșterea gradului de conștientizare în comunitatea romă.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Apel public pentru măsuri legislative în sănătatea psiho-emoțională, orientarea vocațională și educația sexuală a tinerilor

Organizațiile de tineret din rețeaua MYCS atrag atenția asupra provocărilor semnificative cu care se confruntă tinerii din Republica Moldova în domeniile sănătății psiho-emoționale, orientării vocaționale și educației sexual-reproductive. Într-un

apel public, acestea solicită autorităților să adopte măsuri legislative care să răspundă nevoilor stringente ale tinerilor, pentru a le îmbunătăți calitatea vieții și oportunitățile de dezvoltare personală și profesională.

Sănătatea psiho-emoțională

Unul dintre cele mai îngrijorătoare aspecte evidențiate este sănătatea psiho-emoțională. Studiile arată că 20% dintre tineri suferă de probleme precum depresia, anxietatea sau stresul cronic, deseori amplificate de fenomene precum bullying-ul și lipsa unui sprijin psihologic adecvat. Pentru a remedia această situație, organizațiile propun adoptarea Legii psihologului și a unui Cod Deontologic care să reglementeze activitatea psihologilor.

De asemenea, rețeaua MYCS recomandă crearea unor platforme online care să permită raportarea confidențială a problemelor de sănătate mintală, extinderea serviciilor psihologice în școli, universități și comunități, precum și implementarea unui program anual de formare continuă pentru psihologi. În plus, este necesară alocarea

unor resurse guvernamentale suplimentare pentru instruirea specialiștilor din domeniul sănătății mintale și pentru crearea unor centre de suport accesibile tinerilor.

Orientarea vocațională

O altă problemă majoră evidențiată este lipsa accesului la servicii de orientare vocațională de calitate. Republica Moldova are una dintre cele mai mari rate din Europa de tineri care nici nu muncesc, nici nu urmează o formă de învățământ. Acest fenomen afectează în special tinerii din grupuri în situații de vulnerabilitate, inclusiv cei cu dizabilități.

Astfel, rețeaua MYCS propune dezvoltarea unui cadru normativ național care să asigure calitatea serviciilor de consiliere în carieră și extinderea acestora dincolo de rețelele existente, precum ANOFM și ATOFM. Alte măsuri recomandate includ formarea

Împreună mai puternici

profesională a consilierilor, dezvoltarea unui portal online cu informații despre piața muncii și adaptarea programelor de formare profesională la cerințele economiei actuale.

Educația sexual-reproductivă

În raport cu educația sexual-reproductivă, organizațiile atrag atenția asupra lipsei unor informații corecte și accesibile pentru tineri. Această deficiență contribuie la rate ridicate de infecții cu transmitere sexuală și sarcini neplanificate.

Organizațiile recomandă includerea educației sexuale ca materie obligatorie în școli, cu conținut adaptat la vârsta și nevoile elevilor. Alte propuneri includ organizarea unor campanii de informare privind contracepția și testarea pentru boli cu transmitere sexuală, precum și dezvoltarea unui program național care să îmbunătățească accesul la servicii de sănătate sexuală și contraceptive.

Acest Apel public face parte dintr-un plan

de advocacy elaborat de cele 12 organizații de tineret din rețeaua MYCS încă din vară, în cadrul Taberei de Advocacy și Comunicare. Documentul urmează să fie transmis autorităților pentru a sprijini crearea unui mediu favorabil dezvoltării și bunăstării tinerilor.

Rețeaua MYCS a fost înființată în 2023, în cadrul proiectului „MYCS: Moldova Civil Society - pentru o societate civilă de tineret mai puternică”, cofinanțat de Uniunea Europeană și implementat de Fundația Terre des hommes Moldova în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (România) și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare. Proiectul își propune să consolideze capacitățile actorilor civici locali din domeniul tineretului de a presta programe și servicii de participare și capacitate incluzivă și durabilă a tinerilor.

Textul complet al Apelului poate fi descărcat aici: tdh.md/MYCS-apel-unic-propuneri-legislative-2024

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

INSTITUȚII ȘI GUVERNARE

Lansarea Centrului European al Consumatorului din Republica Moldova – un pas important în consolidarea cadrului de protecție a consumatorilor și a încrederii în mecanismele pieței unice europene

Pe 5 noiembrie a avut loc evenimentul de lansare a Centrului European al Consumatorului din Republica Moldova (ECCM). Acest moment a marcat o etapă importantă în consolidarea încrederii consumatorilor în mecanismele pieței și în piața unică europeană. În cadrul mesei

rotunde de lansare au fost dezbătute rolul centrului, planurile acestuia pe termen scurt, mediu, și lung, precum și așteptările autorităților față de Centrul European al Consumatorului din Republica Moldova.

La eveniment au participat reprezentanți ai autorităților publice centrale din Republica

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Moldova și din România, donatorilor, membri ai asociațiilor de business, reprezentanți ai mediului academic, precum și experți din domeniu. Discuțiile au culminat cu discuții plene.

Prezent la eveniment, Máté CSICSAI, Șef adjunct al Delegației UE în Republica Moldova, a declarat că:

„UE sprijină cu mândrie crearea Centrului European pentru Protecția Consumatorilor. Centrul va proteja consumatorii și îi va ajuta să ia decizii în mod informat, oferind beneficii atât consumatorilor, cât și întreprinderilor din Moldova. Acesta e un pas important pe calea integrării Republicii Moldova în UE: Centrul va asigura buna funcționare a pieței unice, aplicarea legislației privind protecția consumatorului, iar ulterior consumatorii își vor putea soluționa litigiile cu vânzătorii din UE. Creat după modelul centrelor similare existente în toate statele membre europene, acesta va aduce Republica Moldova cu un pas mai aproape de Uniunea Europeană!”.

ECCM devine un pilon important în susținerea drepturilor consumatorilor și facilitează accesul acestora la informații și suport în cazurile de dispută transfrontalieră, aducând Moldova mai aproape de standardele europene în domeniul protecției consumatorilor.

Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului „**Consolidarea cadrului de protecție a consumatorului în Republica Moldova**”, implementat de către Expert-Grup în parteneriat cu IPRE și finanțat de către UE și Fundația Soros Moldova.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Lansarea Manualului privind negocierile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană

Manualul privind negocierile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană a fost lansat în data de 21 noiembrie 2024. La eveniment au participat ambasadorul UE la Chișinău, Jānis Mazeiks, viceprim-ministra pentru integrare europeană, Cristina Gherasimov, dar și unul din autorii manualului - Vladimir Međak.

Ambasadorul Mažeiks a subliniat rolul crucial al publicației în consolidarea angajamentului țării față de integrarea europeană:

„Acest manual nu este doar despre explicarea legislației europene, ci și un mijloc de comunicare cu cetățenii. Procesul de extindere nu este pentru

Bruxelles, ci pentru oamenii din această țară, care vor deveni cetățeni europeni. Este esențial să informăm despre beneficiile concrete ale integrării, de care se vor bucura toți cetățenii Republicii Moldova”.

Dna Gherasimov a menționat că

„Manualul este un instrument important pentru parcursul nostru european și un ghid util pentru toți cei implicați în acest proces”.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Primož Vehar, leader de echipă al proiectului, a remarcat că acest manual a fost elaborat

„pe înțelesul publicului larg, pentru că procesul de aderare la UE nu este un proces ce ține doar de elitele societății, ci unul care include întreaga societate”.

Dr. Vladimir Međak a oferit o prezentare generală a conținutului acestuia menționând că:

„Scopul de bază a fost, în primul rând, să explicăm ce se întâmplă în cadrul procesului de integrare europeană a unei țări. În al doilea rând, am dorit să evităm eventualele neînțelegeri sau concepte greșite legate de aderarea la UE”.

Manualul oferă o privire detaliată asupra procesului de aderare, incluzând informații generale despre Uniunea Europeană, precum structura instituțiilor și principiile sale fundamentale, istoria extinderii UE. Sunt detaliate criteriile pentru statele candidate,

relația dintre UE și Republica Moldova și pașii negocierilor de aderare, de la deschiderea până la închiderea capitolelor tematice, cu exemple practice din experiența altor state membre.

Manualul se adresează în primul rând factorilor de decizie și funcționarilor publici implicați direct sau indirect în procesul de negocieri și care pot avea niveluri diferite de cunoștințe și experiență. Acesta este, de asemenea, destinat societății civile, jurnaliștilor, precum și tuturor cetățenilor interesați.

Publicația a fost realizată cu suportul financiar al Uniunii Europene, în cadrul proiectului „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de asociere și consolidarea procesului de armonizare a legislației pentru Republica Moldova”. Rolul principal în elaborare le aparține experților Vladimir Međak și Aljoša Race.

Manualul este disponibil și online: [RO](#) și [EN](#).

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

EUPM Moldova: Consolidarea proactivă a capacității Moldovei de a face față amenințărilor hibride

În perioada 19-20 Noiembrie, EUPM Moldova a participat activ și a sprijinit prima ediție a Forumului de Securitate din Moldova care a avut loc la Chișinău. Un forum strategic în premieră, evenimentul a reunit lideri, experți și practicieni din întreaga lume pentru a discuta provocările de securitate ale Moldovei, stabilitatea regională și evoluția amenințărilor globale. Cosmin Dinescu, Șeful Misiunii EUPM Moldova, a luat parte la o dezbatere privind consolidarea capacităților de detectare proactivă și contracararea amenințărilor hibride. Obiectivul de bază al dezbaterii a fost acela de a se asigura că instituțiile din Moldova sunt pregătite pentru multitudinea de moduri în care pot apărea amenințările hibride, precum și pregătite să reacționeze la acestea în timp util și într-

un mod concertat. Acest lucru urmărește să contribuie la obiectivul mai larg de consolidare a rezilienței instituțiilor-cheie ale guvernului Republicii Moldova și să sprijine eforturile de garantare a protecției valorilor democratice și a parcursului european ales de Moldova.

Forumul a fost organizat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), Biroul de Legătură NATO în Republica Moldova și Fundația Konrad Adenauer în Republica Moldova. La eveniment au participat reprezentanți la nivel înalt ai ministerelor și agențiilor moldovenești, instituțiilor UE, ambasadelor și reprezentanților statelor membre UE, precum și alți parteneri internaționali și organizații ale societății civile.

Forumul de Securitate al Moldovei - Panelul privind amenințările hibride

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

EUPM Moldova organizează vizite de studiu în Estonia, Finlanda și Letonia

Ca parte a sprijinului său continuu pentru autoritățile moldovenești, EUPM Moldova a facilitat două vizite de studiu recente în state membre ale UE pentru reprezentanți ai instituțiilor-cheie din Republica Moldova, inclusiv angajați ai Ministerului Afacerilor Interne. Vizitele s-au axat pe consolidarea expertizei în domeniul pregătirii pentru situații de criză (Estonia) și al securității cibernetice (Estonia, Letonia, Finlanda), două domenii de o importanță tot mai mare pentru Republica Moldova.

Prima vizită s-a axat pe explorarea modalităților de consolidare a cooperării

în gestionarea crizelor și protecția civilă și a fost organizată în parteneriat cu Centrul Estonian pentru Dezvoltare Internațională (ESTDEV). Această vizită contribuie la sprijinul mai larg al EUPM Moldova pentru consolidarea structurilor de gestionare a crizelor din Moldova, cu accent pe Ministerul de Interne și pe elaborarea și punerea în aplicare a politicilor și soluțiilor la nivel național și regional. În timpul vizitei în Estonia, au avut loc reuniuni la Biroul Guvernului, Ministerul de Interne, Serviciul Estonian de Salvare și Academia Estoniană de Științe ale Securității.

Tallinn, întâlnirea delegației moldovene cu Consiliul estonian de salvare, unde au fost abordate ultimele evoluții în domeniul protecției civile și noile sarcini ale apărării civile.

Cea de-a doua vizită a avut loc în Estonia, Letonia și Finlanda și a abordat subiectul gestionării incidentelor, analizei vulnerabilităților și a apărării infrastructurii critice în domeniul securității cibernetice, cu obiectivul principal de a sprijini Republica Moldova în consolidarea capacităților tehnice cibernetice în aceste domenii. Vizita de studiu a fost organizată în

parteneriat cu proiectul finanțat de UE „Moldova Cybersecurity Rapid Assistance II” implementat de Academia de Guvernare Electronică (eGA). Călătoria de studiu a contribuit astfel la construirea unui viitor digital mai sigur și mai rezilient al Republicii Moldova, învățând din bunele practici ale instituțiilor naționale din state membre ale UE.

Împreună mai puternici

Stație de pompieri în Estonia

Atelier - vizită de studiu în Estonia, Finlanda și Letonia

  UE-Moldova:
Împună mai puternici

EUBAM a discutat strategiile de combatere eficientă a comerțului ilicit cu tutun

La 31 octombrie, la Chișinău, Moldova, EUBAM a organizat Reuniunea anuală a grupului de lucru pentru tutun reunind reprezentanți ai agențiilor de aplicare a legii din Moldova, Ucraina, Ungaria, România, Europol, OLAF și sectorul privat. Întâlnirea a abordat dinamica în evoluție a comerțului ilegal cu tutun, o problemă exacerbată de peisajul geopolitic actual și al războiului Rusiei în Ucraina.

Discuțiile s-au concentrat asupra comerțului ilicit cu țigări, examinând sursele, tendințele, piețele, contramăsurile, precum și confiscarea și recuperarea activelor derivate din activitățile ilegale. Participanții au evidențiat o creștere a pieței ilicite a tutunului. Statele membre ale UE au fost martorii unei creșteri a circulației ilegale a țigărilor din Moldova și Ucraina, iar cele din urmă a creșterii consumului de țigări fabricate local, contrafăcute.

Cererea de țigări ilegale a crescut considerabil după începerea războiului nejustificat de agresiune al Rusiei contra Ucrainei. Pe măsură ce lanțurile de aprovizionare normale au fost întrerupte, multe fabrici clandestine au fost deschise aici în Europa pentru a produce pe loc. Participanții au subliniat

importanța combaterii producției ilegale de țigări, având în vedere impactul său larg asupra sănătății publice, bunăstării sociale și economiilor. Aceștia s-au concentrat pe dezvoltarea unor strategii mai eficiente de combatere a acestui comerț ilegal și de protejare a sănătății publice și a fluxurilor

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

de venituri prin colaborare și schimb de cunoștințe.

De asemenea, întâlnirea a evidențiat rezultatele recente a eforturilor de combatere a contrabandei. Participanții au analizat studii de caz care demonstrează o colaborare mai strânsă cu organele de drept ale UE pentru a intercepta transporturile înainte ca acestea să ajungă pe piețele UE. Grupul de lucru a evaluat progresele tehnologice și cadrele de schimb de informații pentru a spori eforturile de interdicție în țările partenere.

Slawomir Pichor, Șeful EUBAM, a menționat că

această reuniune anuală este esențială pentru consolidarea eforturilor coordonate în combaterea fluxurilor ilegale de tutun, mai ales că războiul din Ucraina continuă să modifice rutele de contrabandă.

EUBAM îmbunătățește capacitățile de securitate la frontieră prin oferirea unui curs de formare a formatorilor pentru poliția de frontieră a Republicii Moldova

În perioada 28 Octombrie – 1 noiembrie, EUBAM a organizat un curs intensiv de formare a formatorilor pe linia a doua de control pentru opt ofițeri din Poliția de Frontieră a Republicii Moldova. Cursul a avut ca scop îmbunătățirea abilităților și cunoștințelor ofițerilor IGPF, echipându-i pentru a-și instrui colegii în tehnici avansate de control la frontieră.

Acest curs s-a referit la diferite proceduri de inspecție de a doua linie de control, inclusiv verificarea aprofundată a documentelor, interviuri detaliate, screening biometric, controlul amănunțit al bagajelor și vehiculelor

și interogarea avansată a bazelor de date.

Doi experți de la poliția de frontieră din Română și unul de la poliția de frontieră finlandeză au efectuat instruirea, împărtășind cele mai bune practici și expertiză în ceea ce privește procedurile de control la linia a doua. Aceste competențe le vor permite polițiștilor de frontieră să efectueze controale mai eficiente, sporind securitatea frontierelor și menținându-le în același timp operaționale pentru călătorii legitimi.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Șeful EUBAM s-a întâlnit cu Vicepremierul pentru Reintegrare

La 10 decembrie 2024, Slawomir Pichor, șeful Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră (EUBAM), s-a întâlnit cu Oleg Serebrian, vicepremierul pentru reintegrarea Republicii Moldova, pentru a discuta inițiativele comune întreprinse de EUBAM și autoritățile naționale ale Republicii Moldova, precum și viitoarele măsuri de consolidare a încrederii.

Întâlnirea a subliniat eforturile EUBAM de a sprijini procesul de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, subliniind

alinieră practicilor la standardele UE pe ambele maluri ale Nistrului. Aceste inițiative vizează îmbunătățirea accesului comercianților la piețele UE.

Vicepremierul și-a exprimat aprecierea puternică pentru contribuția EUBAM și a susținut, de asemenea, extinderea colaborării cu camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova pentru organizarea de ateliere și seminarii suplimentare menite să sprijine întreprinderile din regiunea transnistreană.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Peste 30 angajați ai CNPF își consolidează capacitățile în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiare

Misiunea Înaltilor Consilieri ai Uniunii Europene, în colaborare cu Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), a organizat o serie de sesiuni de instruire privind protecția consumatorilor de servicii financiare. Acestea s-au desfășurat timp de 10 zile, în perioada octombrie-decembrie 2024, și au vizat acordarea suportului necesar pentru înțelegerea și dezvoltarea capacității instituționale necesare transpunerii Directivei 2014/92/UE a Parlamentului European și Consiliului privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea

conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază.

În deschiderea evenimentului, președintele CNPF, Dumitru Budianschi, a mulțumit Uniunii Europene pentru suportul financiar acordat, menționând experiența valoroasă a Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor din România în ceea ce privește transpunerea directivelor UE, respectiv importanța acestor sesiuni de instruire în contextul preluării de către CNPF a mandatului de reglementare și supraveghere a protecției drepturilor consumatorilor de servicii financiare.

Înaltul Consilier UE pe domeniul serviciilor financiare, Nicolae Grigore, a subliniat

importanța asigurării unei mobilități financiare sporite a consumatorilor de servicii financiare cu amănuntul prin facilitarea transparenței în ceea ce privește atât comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți și schimbarea conturilor de plăți, cât și în ceea ce privește accesul la conturile de plăți cu servicii de bază.

De asemenea, a subliniat că această sesiune de întruniri va oferi suportul necesar pentru elaborarea și stabilirea unui set uniform de norme care să faciliteze compararea serviciilor și a comisioanelor aferente conturilor de plăți și care să conducă la evitarea discriminării consumatorilor care intenționează să deschidă și să utilizeze un cont de plăți transfrontalier, pe criteriul reședinței.

La sesiunile de instruire au participat peste 30 de angajați ai CNPF.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Ministerul Finanțelor și Misiunea Înaltilor Consilieri UE lansează campania de informare cu privire la noua politică fiscală și vamală

Ministerul Finanțelor împreună cu Misiunea Înaltilor Consilieri UE au implementat o campanie de informare cu privire la noua politică fiscală și vamală, care a demarat în octombrie 2024 cu un dialog cu reprezentanții mediului de afaceri. Scopul evenimentului a fost de a explica noile măsuri fiscale înainte de intrarea lor în vigoare, pentru a pregăti mediul de afaceri pentru viitoarele inovații și potențiale

provocări.

În debutul evenimentului, Cristina Ixari, Secretara de Stat a Ministerului Finanțelor, a remarcat importanța unui dialog deschis între autoritățile publice și mediul de afaceri, subliniind că acest tip de interacțiune nu doar crește transparența, ci și contribuie la formularea unor politici fiscale mai eficiente, adaptate la realitățile economice actuale.

Înaltul Consilier UE pentru politica vamală și fiscală, Rosario De Blasio, a subliniat rolul crucial al cooperării între toți actorii implicați în procesul de elaborare și consultare a acestui important document de politică. „Pentru a răspunde eficient tuturor eventualelor provocări din acest proces și pentru a avansa în transpunerea legislației UE, avem nevoie de eforturi comune coordonate și de conștientizarea faptului că fiecare ingredient contează în acest exercițiu complex.”

În cadrul evenimentului, specialiștii ai Ministerului Finanțelor, Serviciului Fiscal de Stat și Serviciului Vamal, implicați în procesul de elaborare și consultare a noii politici fiscale și vamale au prezentat

principalele facilități introduse atât pentru persoanele juridice, cât și pentru persoanele fizice.

Politica vamală și fiscală pentru anul 2025 a fost elaborată de Ministerul Finanțelor cu suportul Misiunii Înaltilor Consilieri ai Uniunii Europene, și a fost supusă unui proces complex de consultări cu reprezentanți ai mediului de afaceri, asociații comerciale și autorități publice centrale și locale, aproximativ 300 de propuneri fiind examinate în total.

Campania de informare a continuat cu sesiunea „Politica bugetar-fiscală și vamală 2025: interpretare, mecanisme și proceduri de aplicare. Componenta „TVA și Accize”. Cel de-al doilea eveniment al

Împreună mai puternici

campaniei s-a desfășurat în format hibrid, întrunind peste 400 de participanți.

Al treilea și ultimul eveniment al campaniei de informare a fost dedicat politicii bugetar-fiscale și vamale 2025: interpretare, mecanisme și proceduri de

aplicare. Principalele subiecte discutate în cadrul evenimentului au vizat impozitul pe venit, taxele locale și Codul vamal. La acesta, au participat peste 900 persoane: 130 în format fizic și peste 770 în format online.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Reprezentanți din peste 20 țări s-au reunit la Chișinău pentru subiecte de actualitate în cooperarea vamală

Serviciul Vamal al Republicii Moldova împreună cu Misiunea Înaltilor Consilieri ai Uniunii Europene pentru Republica Moldova, au găzduit cea de-a 27-a Întrunire a Punctelor Naționale de Contact al oficiului regional al schimbului de Informații pentru Europa de Est și Centrală (RILO ECE), desfășurată în perioada 16-17 octombrie 2024. Evenimentul de mare amploare a reunit reprezentanți ai rețelei RILO ECE din Republica Moldova, Albania,

Croația, Estonia, Muntenegru, România, Slovacia, Georgia, Polonia, Grecia, rețelelor RILO Vest-Est, RILO pentru Asia și Pacific, RILO pentru Africa de Sud-Est, la care au participat și reprezentanții din partea Organizației Mondiale a Vămirilor, Misiunii Înaltilor Consilieri ai UE pentru Republica Moldova, Centrului Sud-Est European de Aplicare a Legii, Uniunii Poștale Universale, Misiunii EUBAM, EUPM Moldova, FRONTEX și parteneri din mediul privat.

Scopul evenimentului reflectă importanța consolidării rețelei RILO ECE în misiunea sa complexă de a sprijini administrațiile membre ale Organizației Mondiale a Vămirilor, prin acordarea suportului operațional, facilitând asistența administrativă reciprocă și promovarea cooperării regionale cu alte agenții și autorități de aplicare a legii. Agenda reuniunii a inclus mai multe subiecte de actualitate privind

asistența administrativă în domeniul vamal, cele mai importante rezultate înregistrate în anul curent, dar și stabilirea priorităților de cooperare pentru viitor. Pe parcursul celor două zile, reuniunea a constituit o platformă pentru discuții între delegații statelor membre RILOs, realizarea schimbului de experiență și bune practici în domeniul de aplicare a legii, cu accent pe tendințele în materie de contrabandă,

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

interoperabilitate, dar și recomandări de îmbunătățire mecanismelor utilizate de RILO ECE în prevenirea și combaterea criminalității transfrontaliere și facilitarea comerțului legitim. O atenție sporită a fost acordată subiectului privind noile evoluții în instrumentele IT de facilitare a schimbului de informații în timp real, vizualizarea datelor, precum și dezvoltarea soluțiilor digitale pentru autoritățile vamale privind colectarea, analiza și gestionarea de date în domeniul antifraudă. Participanții au reiterat

importanța cooperării administrative reciproce în domeniul vamal, atât la nivel regional, cât și la nivel internațional sub egida Organizației Mondiale a Vămirilor, prin realizarea schimbului de date și informații, conlucrare și suport în cadrul operațiunilor comune desfășurate, orientate spre prevenirea și combaterea infracțiunilor vamale și a fenomenului contrabandei.

Notă: Republica Moldova găzduiește pentru a doua oară un asemenea eveniment de amploare (primul eveniment a fost în luna octombrie, 2007).

Împreună mai puternici

CNPF continuă să beneficieze de asistența UE privind preluarea standardelor de transparență și comparabilitate a comisioanelor aferente conturilor de plăți

Misiunea Înaltilor Consilieri ai Uniunii Europene, în colaborare cu Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), a organizat, la 1 noiembrie, o sesiune informativă privind *“Protecția consumatorilor de servicii financiare: prevederile Directivei 2014/92/UE și bunele practici privind contractul-cadru de servicii de plată”*.

În deschiderea evenimentului, președintele CNPF, Dumitru Budianschi, a remarcat că preluarea practicilor comunitare presupune asigurarea unei transparențe sporite în ceea

ce privește comisioanele aferente conturilor de plăți, respectiv creșterea mobilității consumatorilor de servicii financiare cu amănuntul în vederea dezvoltării unei piețe financiare integrate și competitive. În acest sens, urmează să fie stabilit un set de norme și proceduri, care să crească posibilitățile de comparare a serviciilor și a comisioanelor aferente conturilor de plăți și să motiveze schimbarea conturilor de plăți, astfel încât să fie evitată discriminarea consumatorilor pe criterii de reședință.

Înaltul Consilier UE pe domeniul serviciilor financiare, Nicolae Grigore, a subliniat faptul că la nivelul Uniunii Europene, au fost definite o serie de drepturi fundamentale pentru a proteja consumatorii atunci când aceștia utilizează produse și servicii financiare. În acest sens a exemplificat Directiva 2014/92/UE în materie de transparență și comparabilitate a comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază, care asigură o transparență sporită în ceea ce privește comisioanele aferente conturilor de plăți, susținând totodată mobilitatea financiară a consumatorilor

de servicii financiare cu amănuntul și dezvoltarea unei piețe financiare integrate și competitive.

Sesiunea informativă a fost susținută de domnul Paul Anghel, expert pe termen scurt pentru protecția consumatorului de servicii financiare și Director General al Direcției Generale Control și Supraveghere Piață și Armonizare Europeană din cadrul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor din România.

Acesta a prezentat principalele prevederi ale Directivei 2014/92/UE a Parlamentului European și Consiliului privind

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază. Prezentarea a inclus aspecte practice legate de transparență și comparabilitate a comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii

de bază, conform bunelor practici privind contractele-cadru încheiate cu consumatorii.

La sesiunea de instruire au participat peste 40 de reprezentanți ai Asociației Bancilor din Moldova, băncilor licențiate, societăților de plată și societăților emitente de monedă electronică, precum și reprezentanți ai CNPF.

Laborator ADN modern pentru consolidarea forțelor de ordine din Republica Moldova

În cadrul Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare al Inspectoratului General al Poliției al Republicii Moldova a fost înființat un laborator ADN criminalistic modern. Examinările care se fac în laboratorul nou operaționalizat contribuie la investigarea criminalității atunci când se analizează probe biologice colectate de la locul crimei. Această inițiativă marchează un pas semnificativ către modernizarea sistemului de aplicare a legii din Moldova, îmbunătățirea eficienței soluționării infracțiunilor și consolidarea eforturilor în prevenirea criminalității.

Agenția Centrală de Management al Proiectelor (CPVA), în cadrul proiectului EU4REFORMS-DNA, finanțat de UE, furnizează laboratorului echipamente ADN necesare și instruește specialiștii moldoveni. Ca parte a acestui proiect, CPVA a organizat o serie de 10 sesiuni practice și de formare, fiecare cu o durată de la una până la două săptămâni, desfășurate atât în Lituania, cât și în Moldova. Aceste sesiuni au oferit specialiștilor moldoveni abilitățile și cunoștințele necesare pentru o analiză eficientă a ADN-ului.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Conform standardelor internaționale, laboratorul va solicita acreditarea examinărilor conform ISO 17025, ceea ce va permite Moldovei să schimbe date ADN cu statele membre ale UE odată ce va adera la Uniunea Europeană. Acest lucru va contribui la rezolvarea crimelor complexe, va îmbunătăți ratele de detectare, va reduce criminalitatea și va facilita crearea unei baze de date naționale de ADN—un instrument esențial pentru aplicarea legii.

„Tehnologia ADN-ului modern este mai mult decât un instrument pentru investigarea criminalității. Încurajează colaborarea în aplicarea legii, construiește încredere reciprocă și sporește securitatea regională”,

spune Tomas Butrimas, expertul cheie al proiectului.

Proiectul în valoare de 1 milion de euro, care se desfășoară în perioada 2023-2025, este finanțat de Uniunea Europeană. Acesta include formarea specialiștilor în ADN, furnizarea echipamentelor necesare pentru analiza ADN-ului și dezvoltarea infrastructurii pentru a menține investigațiile criminalistice de înaltă calitate. Moldova consideră acest proiect un punct de referință important în

consolidarea infrastructurii sale legale.

CPVA colaborează cu Moldova de mai bine de un deceniu. Alături de proiectul EU4REFORMS-DNA, CPVA implementează proiectul European Peace Facility pentru a consolida forțele armate ale Republicii Moldova și programul EU4Youth pentru a promova ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și antreprenoriatul.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Avansarea excelenței judiciare în Moldova: strategii de comunicare, resurse umane și eficiență judiciară

În cadrul proiectului "Sprijin pentru modernizarea în continuare a managementului instanțelor judecătorești în Republica Moldova" au fost elaborate proiectele Strategiei de Comunicare a Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) și Ghidului privind comunicarea sistemului judecătoresc din Republica Moldova cu mass media și cu publicul. Documentele oferă soluții pentru îmbunătățirea comunicării și relațiilor instituționale dintre CSM și instanțe, alți profesioniști în domeniul juridic, media și publicul, în vederea consolidării transparenței

sistemului judiciar.

Un proiect de Strategie de resurse umane a sistemului judiciar al Republicii Moldova a fost elaborat de Grupul de lucru privind optimizarea politicilor de resurse umane în sistemul judiciar. Acest document de politici a fost elaborat în urma consultărilor în două grupuri-țintă compuse din manageri de instanțe, judecători și personal al instanțelor, și pe baza unui sondaj amplu privind provocările și nevoile resurselor umane ale sistemului judiciar în rândul reprezentanților aceluiași grupuri-țintă.

Strategia urmărește definirea unei viziuni pe termen lung pentru un management modern și eficient al resurselor umane în instanțele naționale. Aceasta conține o analiză SWOT amplă și un Plan de acțiune care stabilește cadrul pentru viitoarea modernizare a resurselor umane în conformitate cu standardele europene. Strategia ia în considerare necesități

precum asigurarea unei calități înalte a resurselor umane, atragerea și reținerea talentelor, competitivitatea și transparența în ocuparea forței de muncă, egalitatea de gen și nediscriminarea, incluziunea socială, echilibrul dintre viața profesională și viața privată, satisfacția profesională a angajaților etc. Îmbunătățirea politicilor de resurse umane ale sistemului judiciar va sprijini o

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

mai bună calitate a justiției și o satisfacție sporită a utilizatorilor instanțelor.

Proiectul Instrumentului pentru reducerea restanțelor în instanțele judecătorești din Republica Moldova a fost elaborat pe baza Instrumentului CEPEJ de reducere a restanțelor. Documentul oferă o definiție a „restanțelor” și conține o metodologie pas cu pas pentru evaluarea și reducerea acestora, și sugerează un set de Indicatori Cheie de Performanță (ICP) pentru a măsura restanțele și a determina cauzele acestora. De asemenea, instrumentul propune măsuri de monitorizare a impactului și asigurare

a sustenabilității eforturilor de reducere a restanțelor. Proiectul a fost discutat de către Grupul de lucru pentru uniformizarea raportării anuale privind performanța instanțelor în cadrul ședinței din 29 noiembrie.

În vederea îmbunătățirii programului de instruire în managementul instanțelor al Institutului Național al Justiției, cursul HELP “Calitatea actului de justiție - activitățile CEPEJ” a fost tradus în limba română și integrat pe platforma HELP. INJ va include acest curs în programul de instruire al instituției.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Îmbunătățirea formatorilor din domeniul aplicării legii din Moldova

Proiectul EU4Security Moldova a desfășurat un curs cuprinzător pentru formatori la Chișinău, în perioada 28 octombrie - 01 noiembrie. Această inițiativă de tip "formare de formatori" a fost concepută pentru a îmbunătăți capacitatea de formare a Ministerului Afacerilor Interne din Moldova și pentru a dota formatorii, lectorii și experții în domeniu cu abilitățile necesare pentru a susține instruire și evaluări în domeniul aplicării legii, atât în sesiuni offline, cât și online. De asemenea, cursul a avut ca scop transmiterea cunoștințelor privind utilizarea instrumentelor și tehnicilor de învățare pentru a îmbunătăți retenția cunoștințelor de către studenți și interactivitatea în clasă.

Pe parcursul cursului, participanții au fost familiarizați cu diverse metode de formare și strategii de proiectare a cursurilor, inclusiv Modelul ADDIE (Analiza, Proiectare, Dezvoltare, Implementare, Evaluare) și Taxonomia lui Bloom pentru elaborarea obiectivelor cursurilor. Cursanții au participat la lucru în grup, evaluări și prezentări, toate având scopul de a le îmbunătăți abilitățile în calitate de formatori. De asemenea, instruirea a evidențiat tehnologii de ultimă generație, precum Realitatea Virtuală și aplicabilitatea acestora în formarea profesională din domeniul aplicării legii.

Toate sesiunile cursului s-au bazat pe un Manual pentru Formatori elaborat în cadrul Proiectului EU4Security Moldova, care include instrucțiuni detaliate privind dezvoltarea și implementarea activităților de instruire atât în format online, cât și la fața locului.

Activitate avansată de colectare a informațiilor din surse deschise: Instruire EU4Security Moldova în Chișinău

Între 10 și 15 noiembrie 2024, EU4Security Moldova a organizat un curs de instruire pe domeniul colectării de informații din surse deschise (OSINT) pentru 26 de ofițeri din cadrul Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova, desfășurat în Chișinău. Cursul a oferit cunoștințe avansate și competențe practice esențiale pentru analiza datelor și investigațiile criminale utilizând OSINT.

Evenimentul a avut experți din Polonia, Portugalia, Franța, Spania și Republica Moldova. Sesiunile au abordat integrarea inteligenței artificiale în OSINT, securizarea mediului, web scraping cu Python, investigațiile pe dark web și urmărirea criptomonedelor. Exercițiile practice au inclus provocări inspirate din cazuri reale pe laboratoare virtuale și activități de tip Capturarea Steagului (Capture the Flag).

Instruirea s-a încheiat cu o competiție CTF extrem de captivantă, consolidând abilitățile practice dobândite.

Împreună mai puternici

EU4Security Moldova implementează un curs de leadership la Chișinău

În cadrul proiectului EU4Security Moldova, Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Aplicarea Legii (CEPOL) a implementat un curs de Leadership și Management în Afacerile Interne la Chișinău, Republica Moldova, în perioada 25 - 29 noiembrie. Această instruire a fost destinată personalului din cadrul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, cu un accent special pe cei care ocupă funcții manageriale și de conducere. Scopul a fost de a sprijini dezvoltarea profesională a participanților, oferind în același timp o perspectivă asupra tendințelor moderne de leadership și o mai bună înțelegere a gândirii strategice și managementului în cadrul agențiilor de aplicare a legii.

Pe parcursul cursului, participanții au explorat diferite modele de leadership, aspecte strategice ale conducerii și managementul financiar. O atenție deosebită a fost acordată inteligenței emoționale și tehnicilor eficiente de comunicare, competențe esențiale pentru liderii din sectorul polițienesc. Instruirea a abordat, de asemenea, conducerea echipelor și managementul performanței, promovând o cultură organizațională în cadrul Ministerului, care pune accent pe bunăstarea personalului.

EU4Security: raportul evaluării nevoilor de formare operaționale

Proiectul EU4Security a încheiat în luna decembrie procesul de Evaluare a Nevoilor de Formare printr-un atelier de validare desfășurat la Chișinău, în perioada 2 - 4 decembrie. Evenimentul a avut ca scop prezentarea partenerilor Ministerului Afacerilor Interne a rezultatelor evaluării realizate de și validarea conținutului raportului preliminar.

Atelierul a marcat finalizarea componentei OTNA a proiectului, care a debutat deja în iunie cu implementarea unui curs la Chișinău privind Metodologia OTNA a UE.

După cursul din iunie, chestionarul TNA a fost elaborat împreună cu partenerii moldoveni și distribuit în luna august actorilor relevanți pentru colectarea de date. Chestionarul a obținut un nivel foarte mare de participare, fiind înregistrate 764 de răspunsuri completate. Datele au fost analizate cu atenție în lunile următoare, iar ateliere online

au fost organizate cu participarea MIA pentru clarificarea unor aspecte și pentru a menține informate toate părțile implicate.

În cadrul atelierului final din decembrie, raportul preliminar al TNA a fost prezentat, evidențiind violența domestică, corupția, traficul de droguri și criminalitatea cibernetică ca fiind cele mai relevante domenii infracționale unde este necesară instruire în perioada următoare. Participanții la atelier au fost de acord cu lista de priorități prezentată și au validat rezultatele generale ale evaluării.

Rezultatele au fost, de asemenea, utilizate pentru a pune bazele unui portofoliu de formare al MIA, bazat pe zonele prioritare identificate.

Proiectul EU4Security este implementat de Agenția Uniunii Europene pentru formarea în domeniul aplicării legii (CEPOL).

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Promovarea sănătății publice: Formare privind secvențierea genomului SARS-CoV-2 în Moldova

În perioada 3-6 decembrie 2024, a avut loc la Chișinău formarea sprijinită de UE privind secvențierea genomului SARS-CoV-2, care a consolidat capacitatea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică (ANSP) din Moldova. Specialiștii au dobândit experiență practică cu tehnici avansate pentru a îmbunătăți monitorizarea și detectarea variantelor virale.

Această competență critică va consolida răspunsul Moldovei în materie de sănătate publică la amenințările actuale și viitoare ale bolilor infecțioase. Această formare a fost realizată cu sprijinul programului EU4Environment Water Resources and Environmental Data.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Judecători ai Curții Supreme de Justiție și membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din Republica Moldova au vizitat Consiliul Europei

În perioada 7-8 octombrie 2024, șapte reprezentanți ai Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) și patru judecători ai Curții Supreme de Justiție (CSJ) a Republicii Moldova au vizitat sediul Consiliului Europei din Strasbourg. Vizita a fost organizată în vederea creșterii gradului de conștientizare al reprezentanților CSM și CSJ cu privire la standardele și cele mai bune practici privind menținerea integrității și îmbunătățirea eficienței sistemului judiciar, și asigurarea

faptului că Republica Moldova își îndeplinește angajamentele față de Consiliul Europei.

Vizita a urmărit, de asemenea, crearea de conexiuni între reprezentanții CSM, CSJ și ai diferitelor entități ale Consiliului Europei, inclusiv ai Grefei Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), care vor contribui la consolidarea colaborării și la punerea în aplicare eficientă a standardelor Consiliului Europei în materie de justiție și drepturile omului.

Delegația CSM și CSJ a avut discuții cu reprezentanți ai mai multor structuri ale Consiliului Europei: Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția); Grupul de State împotriva Corupției (GRECO); Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE); Rețeaua Instanțelor Superioare (SCN), Departamentul de Monitorizare al Adunării Parlamentare (PACE), Divizia Programe de Cooperare. Membrii delegației s-au întâlnit, de asemenea, cu reprezentanți ai Grefei CtEDO și ai Departamentului pentru executarea hotărârilor CtEDO. În cadrul întâlnirilor,

au fost discutate aspecte ce țin atât de independența sistemului judiciar, cât și de aplicarea Protocolului nr. 16 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Vizita a fost organizată în cadrul proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „[Suport pentru reforma justiției în Republica Moldova](#)” și al proiectului Consiliului Europei „[Consolidarea capacității instituționale a Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova](#)”, care face parte din Planul de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2021-2024.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Formatorii Institutului Național al Justiției au participat la un curs de formare în domeniul dreptului Uniunii Europene

Consiliul Europei oferă suport Institutului Național al Justiției (INJ) în elaborarea modulului privind dreptul Uniunii Europene (UE), ca parte a curriculumului său pentru formarea continuă a judecătorilor și procurorilor.

Ca parte a acestui proces, Consiliul Europei a organizat un curs de formare în domeniul dreptului UE, timp de două zile, pentru zece formatori ai INJ.

Șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, Falk Lange, a subliniat importanța acestei instruirii, în special în contextul statutului de țară candidată la UE, acordat Republicii Moldova.

„Aspirațiile Republicii Moldova sunt foarte clare, dar, în același timp, realizarea lor necesită un proces pe termen lung, cu responsabilități și provocări, care implică toate instituțiile statului, inclusiv prin aplicarea corectă a dreptului Uniunii Europene de către judecători și procurori. În acest context, cursul de formare în domeniul dreptului Uniunii Europene este unul foarte important și oportun pentru Republica Moldova,”

a declarat Falk Lange.

„Dimensiunea europeană a formării judiciare nu mai reprezintă doar o componentă adițională, ci devine un element central al pregătirii profesionale în domeniul justiției. În consecință, este necesară introducerea și consolidarea

unui modul privind dreptul UE destinat beneficiarilor Institutului Național al Justiției,”

**a subliniat directorul interimar al INJ,
Adrian Cerbu.**

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Cursul de formare a fost elaborat și desfășurat de către consultantul Consiliului Europei, Răzvan Horațiu Radu, procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Pe parcursul celor două zile ale cursului, formatorii INJ și-au dezvoltat cunoștințele despre instituțiile UE, cu o atenție mai mare asupra Curții de Justiție a UE (CJUE), domeniilor sale de competență și relației acesteia cu instanțele naționale.

Sesiunile dedicate au abordat, de asemenea, teme precum: protecția drepturilor fundamentale ale omului în UE, corelația dintre CJUE și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, și multe altele.

Cursul de formare pentru formatori a fost organizat în cadrul proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „[Suport pentru reforma justiției în Republica Moldova](#)”.

Consiliul Europei contribuie la consolidarea capacității profesionale a inspectorilor din Inspekția Procurorilor și a inspectorilor-judecători din Republica Moldova

Consiliul Europei a organizat o instruire de două zile pe subiectul cauzelor disciplinare legate de judecători și procurori. La aceasta au participat inspectorii din cadrul Inspekției Procurorilor din subordinea Consiliului

Superior al Procurorilor (CSP) și inspectorii-judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), precum și membri CSP și ai Colegiului de disciplină și etică a CSP.

Sesiunile de formare au abordat diverse aspecte ale procedurilor disciplinare care implică judecători și procurori. Acestea s-au axat în special pe standardele Consiliului Europei privind independența instituțională și autonomia profesională a sistemului judiciar. Sesiunile au abordat, de asemenea, răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor, ancheta și probele în cadrul procedurilor disciplinare în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și relația dintre standardele etice judiciare și abaterile disciplinare.

Doi consultanți internaționali ai Consiliului Europei au condus instruirile. Este vorba despre doctorul și profesorul de drept la Universidad Complutense Madrid din Spania, Lorena Bachmaier Winter, și judecătorul și formatorul în etică în cadrul programului

de formare continuă la Institutul Național al Magistraturii din România, Horatius-Nicolae Dumbravă.

Pe parcursul sesiunilor, formatorii au prezentat exemple de bune practici ce țin de procedurile disciplinare împotriva judecătorilor și procurorilor din alte jurisdicții, și au oferit o imagine de ansamblu asupra aspectelor practice legate de tehnicile și tacticile privind motivarea cazurilor disciplinare împotriva judecătorilor și procurorilor. În plus, în timpul sesiunilor de formare au fost discutate diverse studii de caz privind tehnicile și tacticile de investigare.

Instruirea a fost organizată în cadrul Proiectului Comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „[Suport pentru reforma justiției în Republica Moldova](#)”.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Judecătorii și procurorii și-au aprofundat cunoștințele despre instituțiile UE, drepturile fundamentale, cooperarea penală internațională și standardele statului de drept în Uniunea Europeană

Judecătorii și procurorii au participat la o serie de instruirii dedicate instituțiilor Uniunii Europene (UE) precum și protecției drepturilor fundamentale și competențelor Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), cooperării juridice internaționale în materie penală și standardelor statului de drept în cadrul UE.

Răzvan Horațiu RADU, consultant internațional al Consiliului Europei, împreună cu Iulian Alexandru RUSU, formator INJ, au avut prezentări referitoare la tratatele constitutive ale UE, instituțiile și mecanismele acestora, precum și procesul decizional în cadrul UE. Sesiunile lor s-au axat, de asemenea, pe protecția drepturilor fundamentale în cadrul UE și pe CJUE.

Laura Felicia CEH, consultant internațional al Consiliului Europei, și Diana ROTUNDU, formator al INJ, s-au axat pe cooperarea juridică internațională în materie penală, instituțiile relevante, precum și instrumentele și mecanismele disponibile în cadrul UE în această privință.

Horațius Nicolae DUMBRAVĂ, consultant internațional al Consiliului Europei, împreună cu Iulian Alexandru RUSU, formator al INJ, în sesiunile lor comune au abordat standardele Consiliului Europei privind statul de drept, mecanismele UE referitoare la statul de drept și jurisprudența relevantă a CJUE.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Instruirile au fost rezultatul eforturilor comune ale Consiliului European și ale Institutului Național al Justiției (INJ) de a consolida cunoștințele judecătorilor și procurorilor cu privire la diverse aspecte ale dreptului UE. Sesiunile de instruire au fost integrate în modulul privind Dreptul UE inclus în programul de formare continuă pentru judecători și procurori al INJ și au fost

livrate în comun de consultanți internaționali ai Consiliului European și formatori naționali ai INJ.

Instruirile au fost organizate în cadrul Proiectului Comun al Uniunii Europene și al Consiliului European „[Suport pentru reforma justiției în Republica Moldova](#)”.

Atelier de lucru privind criteriile de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate la Curtea Constituțională

Consiliul Europei a sprijinit organizarea unui atelier de lucru referitor la criteriile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate. La eveniment au participat judecători din cadrul Judecătorei Chișinău.

Discuțiile s-au axat pe subiectul admisibilității sesizărilor formulate în temeiul excepției de neconstituționalitate, dar și pe problemele cu care se confruntă, în acest sens, judecătorii instanțelor de primul nivel.

Șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, Falk Lange, a subliniat importanța mecanismului sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate în procedeu de protecție a drepturilor omului consacrate în Constituție.

Atelierul de lucru a fost organizat în cadrul proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „Suport pentru reforma justiției în Republica Moldova”.

„Recunoscând importanța unor astfel de schimburi directe, Consiliul Europei, în cooperare cu Curtea Constituțională, va continua să sprijine inițiative similare în viitor, în principal în cadrul proiectului comun UE-CoE „Sprijin pentru reforma justiției în Republica Moldova”,

a punctat dumnealui.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Judecătorii și angajații Curții Constituționale au participat la un seminar privind Dreptul Uniunii Europene

Judecătorii și angajații Curții Constituționale a Republicii Moldova au participat la un seminar dedicat Dreptului Uniunii Europene. Seminarul s-a axat pe subiecte cum ar fi principiile generale ale dreptului Uniunii Europene (UE), supremația dreptului UE, tratatele constitutive ale UE, jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a UE și identitatea constituțională națională.

Seminarul a fost susținut de către dna Dr. Ineta ZIEMELE Judecător la Curtea de Justiție a Uniunii Europene și Dr. Ion GÂLEA Judecător la Tribunalul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

În discursul său, Șeful delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, dl Jānis MAŽEIKS, a menționat că Uniunea Europeană va continua să sprijine Republica Moldova prin acordarea asistenței financiare și tehnice.

Șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, dl Falk LANGE, a reiterat importanța Curții Constituționale drept gardian al Constituției și a evidențiat angajamentul Consiliului Europei în sprijinirea Curții în eforturile sale de promovare a respectării drepturilor omului, statului de drept și a democrației.

Președinta Curții Constituționale a Republicii Moldova, dna Domnica MANOLE, a mulțumit Uniunii Europene și Consiliului Europei pentru asistența acordată și a subliniat importanța consolidării capacităților judecătorilor și a personalului Curții Constituționale și de asemenea și-a exprimat încrederea că seminarul va permite colaboratorilor Curții

Constituționale dezvoltarea unor abordări practice în ceea ce privește subiectele discutate în cadrul seminarului.

Seminarul a fost organizat în cadrul Proiectului Comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „Suport pentru reforma justiției în Republica Moldova”.

Împreună mai puternici

Notă de poziție: evaluarea modificărilor legislative și a implicațiilor acestora pentru aderarea Moldovei la UE

Vitalie Rapcea, director de program la Centrul Analitic Independent Expert-Grup, a elaborat o notă de poziție pe marginea „proiectului de modificare a unor acte normative (modificarea Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat și a legilor sectoriale conexe controlului de stat)”. În cadrul Notei de poziție, autorul a venit cu mai multe explicații de ce propunerile incluse la art. XXXVII din proiectul de lege înaintat parlamentului spre aprobare nu sunt conforme prevederilor acquis-ului comunitar, nu sunt argumentate, afectează balanța dintre interesul mediului de afaceri

și protecția drepturilor consumatorilor și pot afecta grav chiar și procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Accesați nota pentru o analiză detaliată [aici](#).

Nota de poziție a fost elaborată în cadrul proiectului „Societatea Civilă pentru Integrarea Europeană”, finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat de Friedrich Ebert Stiftung Moldova, care este implementat de Centrul Analitic Independent Expert-Grup în calitate de partener principal, în parteneriat cu Institutul pentru Politici și Reforme Europene, AO Institutum Virtutes Civilis și Friedrich Ebert Stiftung Moldova.

Finanțat de
Uniunea Europeană

Expert-Grup
Centru Analitic Independent

IPRE
Institutul pentru Politici și Reforme Europene

INSTITUTUM
VIRTUTES
CIVILIS

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

NOTĂ DE POZIȚIE

**DE LA SUPRAVEGHEREA CONTROALELOR LA CONTROLUL SUPRAVEGHERII PIETEI:
CUM PROPUNERILE DE MODIFICARE A UNOR ACTE LEGISLATIVE POT AFECTA
INTERESUL PUBLIC ȘI PROCESUL DE ADERARE LA U.E.**

„SOCIETATEA CIVILĂ PENTRU INTEGRAREA EUROPEANĂ”
Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”
www.euromonitor.md

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Inspectoratul de Stat al Muncii adoptă o nouă abordare strategică pentru inspecțiile muncii

Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM), cu sprijinul Uniunii Europene și al Organizației Internaționale a Muncii (OIM), face pași importanți spre o abordare modernă și strategică a inspecțiilor pentru a asigura respectarea legislației muncii.

Peste 20 de colaboratori ai ISM, alături de reprezentanți ai partenerilor sociali – Confederația Națională a Patronatului din Moldova (CNPM) și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) – au participat la un workshop dedicat dezvoltării unui plan strategic de inspecție. Scopul atelierului este de a adapta modul de lucru al ISM la noul Model Strategic de Conformitate al OIM – o metodologie modernă care ajută inspectoratele să obțină rezultate eficiente, chiar și cu resurse limitate. Această nouă abordare va ajuta ISM să planifice mai bine resursele, să țintească problemele prioritare și să obțină rezultate mai consistente.

Pe durata celor două zile de workshop (29-30 octombrie), participanții au beneficiat de sesiuni interactive și studii de caz sub îndrumarea Rumsha Shahzad, consultant în Conformitate Strategică și Tehnologie în cadrul LABGOV, și Luiz Lumbreras, specialist în inspecția muncii și SSM din cadrul oficiului regional OIM pentru Europa Centrală și de Est (DWT/CO-Budapesta). Formatorii au oferit soluții adaptate la provocările întâmpinate de inspectorii muncii din Moldova.

Experții au subliniat că planificarea strategică ce are la bază o abordare colaborativă, realizată împreună cu parteneri instituționali și asociații, contribuie la creșterea responsabilității în rândul angajatorilor și la construirea unui mediu economic mai echitabil. În plus, această planificare inovatoare permite inspectoratelor să analizeze și să adreseze cauzele profunde ale neconformității provocărilor specifice din sectoarele economice țintă, fie prin soluții pe termen scurt, fie prin strategii pe termen lung care susțin conformitatea durabilă.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Implementarea Planificării Strategice a Conformității reprezintă un capitol esențial din seria de inițiative menite să consolideze capacitățile ISM în procesul său de reformă, care are drept scop dezvoltarea capacităților inspectorilor specializați în domeniul SSM.

Strategia elaborată în cadrul atelierului va fi testată în sectoare prioritare și va include măsuri concrete pentru a combate munca

nedeclarată și subdeclarată, inclusiv printre refugiații ucraineni.

Trainingul s-a desfășurat în perioada 29-30 octombrie. Activitatea a fost organizată în cadrul proiectului „Suportul UE pentru o piață a muncii mai incluzivă în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Organizația Internațională a muncii.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Sprijinirea Ministerului Justiției și a reformelor din sectorul justiției în Republica Moldova - Misiune de informare și ateliere de consolidare a capacităților

În iulie 2024, OCDE a lansat oficial un proiect finanțat de UE menit să sprijine Ministerul Justiției din Republica Moldova în avansarea reformelor sale în sectorul justiției. Proiectul valorifică cele mai bune practici din țările UE și OCDE pentru a consolida sistemul de justiție din Moldova prin sprijin analitic, recomandări de politici și inițiative de consolidare a capacităților.

În perioada 25-29 noiembrie, o delegație

OCDE, formată din experți internaționali și locali, a efectuat o misiune de informare în Moldova. Misiunea s-a axat pe colectarea de dovezi pentru revizuirea funcțională a sectorului justiției și pe evaluarea Strategiei sectorului justiției. Atât la Chișinău, cât și la Ungheni, echipa s-a implicat alături de diverse părți interesate, colectând date pentru viitoarea revizuire a OCDE în domeniul justiției, care urmează să fie publicată în

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

2025.

În cursul aceleiași săptămâni, au fost organizate două ateliere de consolidare a capacităților pentru a sprijini în continuare procesul de reformă. Primul, care a avut loc la 26 noiembrie, s-a axat pe „Consolidarea capacității de efectuare a analizelor funcționale pentru reformele din sectorul justiției”. Acest atelier a avut drept scop dotarea părților interesate din domeniul justiției din Moldova cu instrumentele și metodologiile necesare pentru a efectua o analiză funcțională a sistemului de justiție.

Pe 27 noiembrie, cel de-al doilea atelier, „Elaborarea instrumentelor pentru evaluarea Strategiei de reformă a sectorului justiției

din Moldova”, a avut drept scop dezvoltarea continuă a unui cadru analitic pentru evaluarea reformelor din sectorul justiției. Un accent deosebit a fost pus pe digitalizare și integritate, ca domenii-cheie de intervenție ale strategiei actuale în domeniul justiției.

Ambele ateliere au servit drept platforme interactive în cadrul cărora, pe parcursul a două zile, reprezentanți-cheie ai instituțiilor din sectorul justiției din Moldova, experți internaționali și omologi din țările UE și OCDE au făcut schimb de recomandări în materie de politici pe baza diverselor experiențe profesionale. Participanții au făcut schimb de informații valoroase, sfaturi și bune practici, contribuind la dezvoltarea continuă a sistemului de justiție din Moldova.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Atelier privind evoluțiile recente în Standardele Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public

În cadrul Componentei 6 „Suport pentru Ministerul Finanțelor în implementarea reformei contabilității în sectorul public”, echipa proiectului “Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în identificarea și pregătirea proiectelor aferente implementării Acordului de Asociere” (PPF), finanțat de UE, a organizat pe 8 octombrie 2024 un atelier de lucru condus de experții PPF Irina Grigoryan și Eugenia Busmachiu.

Atelierul a reunit reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Curții de Conturi și ai principalelor ministere de resort. Evenimentul a avut ca scop informarea participanților cu privire la modificările recente ale Standardelor Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public (IPSAS), în contextul reformei contabilității din sectorul public în Republica Moldova.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Secretarul de Stat al Ministerului Finanțelor, Vladimir Arachelov, a salutat participanții și a subliniat necesitatea dezvoltării Standardelor Naționale de Contabilitate pentru Sectorul Public din Republica Moldova.

În 2016, Republica Moldova a inițiat elaborarea Standardelor Naționale de Contabilitate pentru Sectorul Public (NPSAS), bazate pe IPSAS. Astfel, până în 2018, au fost elaborate 22 de NPSAS de către Ministerul Finanțelor, a căror implementare urma să înceapă în 2020. Progresul a fost însă tergiversat datorită încheierii asistenței

tehnice acordate de UE și declanșării pandemiei de COVID-19.

Acum Ministerul Finanțelor a decis să reia eforturile de elaborare și implementare a NPSAS.

Echipa proiectului PPF va oferi asistență tehnică practică Trezoreriei Ministerului Finanțelor pentru actualizarea Conceptului și Planului de acțiune pentru reformă, modificarea și dezvoltarea NPSAS, precum și pentru consolidarea capacității guvernului de a implementa noile standarde.

Împreună mai puternici

ECONOMIE ȘI DEZVOLTAREA AFACERII

De la străinătate la succes local: Povestea dezvoltării „VIVACAR PLUS S.R.L.” cu sprijinul UE

VIVACAR PLUS S.R.L., din orașul Hîncești, se numără printre companiile care au beneficiat recent de sprijin financiar nerambursabil oferit de Uniunea Europeană. Compania este specializată în lucrări de reparație auto. Activitatea acesteia este administrată de domnul Victor Belciug.

Antreprenorul a deschis service-ul auto în 2015, dar a întrerupt activitatea după un timp. Împreună cu soția, a plecat la muncă

în străinătate și a revenit în 2023 pentru a relansa afacerea.

În încercarea de a identifica surse externe pentru dezvoltarea afacerii, Victor Belciug a aplicat la programul „Start pentru Tineri”, gestionat de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. Cu sprijinul unui grant în valoare de 192.000 de lei, oferit de Uniunea Europeană, antreprenorul a dotat service-ul auto cu scule și echipamente moderne.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

„În fiecare lună, deservim în jur de 100 de automobile. Setul de scule și instrumente pe care le utilizăm la efectuarea lucrărilor de reparație are peste 10 ani, este uzat și trebuie înlocuit. Proiectul include și o contribuție proprie de peste 100 de mii de lei”,

a precizat antreprenorul.

Noul set de echipamente achiziționat cu fonduri europene va permite furnizarea unor servicii avansate de reparații auto, asigurând lucrări mai rapide și de calitate superioară.

Uniunea Europeană promovează dezvoltarea IMM-urilor în Republica

Moldova prin măsuri țintite de consolidare a infrastructurii de afaceri, crearea de noi locuri de muncă și dezvoltarea economiei naționale.

În primăvara anului trecut, Uniunea Europeană a semnat un contract de grant direct, alocând 8 milioane de euro pentru finanțarea a șapte programe de sprijin implementate de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului.

De la lansarea proiectului „UE pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii” și până în prezent, au fost sprijinite peste 204 proiecte de investiții din fonduri europene. Valoarea totală a granturilor acordate depășește 4,8 milioane de euro, iar investițiile generate în economia națională se apropie de 11 milioane de euro.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Delegația Uniunii Europene subliniază importanța modernizării IMM-urilor la Antreprenor Expo 2024

Uniunea Europeană și-a reafirmat angajamentul de a sprijini economia Republicii Moldova prin promovarea practicilor sustenabile la Antreprenor Expo 2024.

Evenimentul, desfășurat între 10 și 13

octombrie la Chișinău, a reunit peste 500 de oameni de afaceri, experți internaționali și oficiali guvernamentali. Cele patru zile au inclus sesiuni tematice, paneluri de discuții și întâlniri B2B, concentrându-se pe domenii de interes strategic.

Delegația Uniunii Europene a subliniat sprijinul acordat IMM-urilor pentru adaptarea la standardele europene și creșterea competitivității pe piața UE. Adam Grodzicki, șef adjunct al Secției Cooperare din cadrul Delegației UE, a declarat:

„Susținerea antreprenoriatului și a dezvoltării durabile a IMM-urilor este un obiectiv comun, aflat în centrul abordării noastre pentru dezvoltarea sectorului privat

din Moldova. Ajutăm IMM-urile să se adapteze la noile realități ale pieței UE, astfel încât acestea să își poată exporta produsele și să concureze cu succes, respectând normele europene.”

Împreună mai puternici

În cadrul evenimentului, 46 de companii au primit granturi nerambursabile, în valoare totală de aproximativ 19 milioane de lei, pentru dezvoltarea afacerilor. Miroslav Bozic, ofițer de programe al Delegației UE, a evidențiat parteneriatul cu autoritățile moldovenești:

„Parteneriatul nostru cu ODA și Guvernul Republicii Moldova sprijină modernizarea IMM-urilor, făcându-le mai eficiente, productive și sustenabile. Majoritatea granturilor acordate se concentrează pe sectorul industrial, ceea ce indică o orientare a economiei țării spre domenii cu valoare adăugată.”

Antreprenor Expo 2024 a inclus și o expoziție cu peste 150 de companii locale, fiind organizat cu sprijinul Uniunii Europene prin proiectul „UE pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii” și al altor parteneri de dezvoltare.

Împreună mai puternici

Sorintex: modul în care clusterul textil din Moldova modernizează și extinde producția

Organizația cluster Sorintex reunește întreprinderile textile din nordul Moldovei și a devenit o platformă importantă pentru integrarea acestora în lanțurile internaționale de aprovizionare. În cadrul Forumului de Inovare în domeniul TIC EU4Digital de la Chișinău din 9 octombrie 2024, Sorintex a primit prestigioasa etichetă de bronz a Inițiativei de Excelență a Clusterelor Europene, iar președintele clusterului, Andrei Mirza, a explicat beneficiile pe care

organizațiile participante le primesc din calitatea de membru al clusterului și din colaborare.

Unul dintre principalele avantaje, potrivit lui Mirza, este cooperarea între participanții la grup. Sorintex cuprinde 25 de întreprinderi, precum și universități, școli profesionale și alte organizații, ceea ce permite clusterului să consolideze pozițiile pe piață și să ofere acces la licitații majore.

„Clusterizarea a dat un nou impuls. Întreprinderile consideră cooperarea drept o poartă către comenzi mai importante. Deja ne-am făcut auziți la nivel republican, ceea ce nu se întâmpla acum cinci sau șase ani. Așadar, toată lumea a realizat că puterea noastră constă în asociere”,

afirmă Andrei Mirza, președinte Sorintex

„La început, multe întreprinderi s-au temut că va exista concurență, însă fiecare s-a stabilit deja în nișa sa. Am participat la licitații naționale și am îndeplinit cu succes comenzi mari, cum ar fi îmbrăcăminte pentru armată și alte structuri”,

a declarat Mirza.

Clusterul ajută întreprinderile sale mici să participe la proiecte mari. Datorită cooperării, companiile își unesc forțele pentru a finaliza comenzile de produse textile, ceea ce le permite să concureze cu succes pe piețele internaționale, chiar și cu jucătorii mari.

Când clusterul Sorintex a fost înființat

în octombrie 2018 cu sprijinul Comisiei Europene, acesta includea 15 companii industriale și trei instituții de învățământ. În prezent, cele 25 de întreprinderi din industria ușoară care fac parte din cluster își exportă produsele, inclusiv pentru mărci cunoscute precum Richmond și Rich Barber, cu o cifră

Împreună mai puternici

de afaceri anuală totală de aproximativ 20 de milioane de euro.

„Am intrat deja pe piețele internaționale: 90% dintre membrii clusterului nostru își exportă produsele”,

spune Andrei Mirza, președinte Sorintex.

Sorintex introduce în mod activ noi tehnologii, cum ar fi proiectarea și modelarea 3D. Cu toate acestea, costul acestor soluții este ridicat, astfel încât clusterul ajută întreprinderile mici să aibă acces la aceste tehnologii prin partajarea echipamentelor.

„Ca asociație, am achiziționat echipamente scumpe care pot fi utilizate de toți membrii grupului nostru. Este deosebit de important pentru întreprinderile mici, deoarece le este dificil să cumpere singure echipamente în valoare de 40-50 de mii de euro”,

a explicat Mirza.

Astfel de tehnologii ajută întreprinderile să își îmbunătățească calitatea produselor și să își sporească competitivitatea pe piețele internaționale.

Informații suplimentare [Sorintex: modul în care clusterul textil din Moldova modernizează și extinde producția - EU4Digital.](#)

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

„EU4Moldova: Comunități Locale”: Sprijin pentru Învățământul profesional tehnic (IPT) din Moldova

În ultimele luni, au fost înregistrate progrese semnificative în consolidarea învățământului profesional tehnic (IPT) din Moldova.

Programul „[EU4Moldova: Comunități Locale](#)” a oferit un sprijin esențial în trei domenii: manuale, infrastructură și echipamente.

Sprijin sistemic: manuale și formare

Au fost elaborate trei noi manuale în IPT, pentru specializările brutar, mecanic auto și sudor, care vor fi utilizate în toată Moldova. Aceste manuale sunt clare, practice și aliniate cu cerințele pieței muncii. Conceput de experți și profesori, ele vor ajuta elevii să dobândească abilități valoroase. Pentru a sprijini implementarea eficientă a acestora, au fost organizate sesiuni de formare a profesorilor, asigurându-se că materialele sunt bine înțelese și utilizate în mod eficient. Această inițiativă va îmbunătăți experiența de învățare atât pentru elevi cât și pentru profesori, încă două manuale fiind gata anul următor.

Sprijin structural: modernizarea infrastructurii școlare

Programul s-a angajat să modernizeze infrastructura critică a trei instituții VET care au nevoie de ajutor: Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni, Școala Profesională din Cupcini și Școala Profesională din Leova. În acest sens, acorduri de cooperare cu aceste instituții au fost semnate, privind renovarea căminelor, sălilor de clasă și acoperișurilor, precum și instalarea panourilor solare pentru a furniza energie verde gratuită. Aceste investiții sigure vor crea un mediu mai bun pentru traiul și învățământul elevilor.

Împreună mai puternici

Sprijin pentru echipamente: îmbunătățirea formării practice

Pentru a sprijini învățământul practic, au fost donate echipamente IT și tehnice. Echipamentele IT includ laptopuri, table interactive, videoproiectoare și computere, iar echipamentele tehnice constau în o mașină de semănat, fermentator de vin, unelte de sudură și mecanică auto, un frigider, un cuptor, o mașină de muls și altele. Aceste echipamente vor ajuta elevii să câștige experiență practică și să își dezvolte abilități esențiale pentru carieră.

Concluzie: angajament față de viitorul Moldovei

Echipa Europeană este dedicată îmbunătățirii sistemului IPT din Moldova pentru a sprijini dezvoltarea abilităților profesionale ale tinerilor și succesul acestora în carieră. Prin programul „EU4Moldova: Comunități Locale”, contribuim la un viitor mai luminos pentru Moldova, în care tinerii pot construi cariere împlinite și o viață mai bună acasă.

Aceste activități fac parte din programul „EU4Moldova: Comunități Locale”, o inițiativă a Echipei Europa, finanțată de Uniunea Europeană, guvernele Germaniei, Austriei și Poloniei, și implementată de GIZ, ADA și SFPL în Moldova.

Împreună mai puternici

90 de primari și viceprimari din Republica Moldova au participat la un forum dedicat dezvoltării regionale

90 de primari și viceprimari din 26 de raioane participă, în perioada 12-14 noiembrie, la Ungheni, la Forumul Primarilor. Oficialii locali reprezintă comunități care beneficiază de sprijinul a două programe majore finanțate de Uniunea Europeană și implementate de PNUD: „Primarii pentru Creștere Economică” și „EU4Moldova: Regiuni-cheie”.

Forumul, dedicat dezvoltării regionale, facilitează dialogul dintre reprezentanții

administrației publice locale, pentru a stabili parteneriate, prelua expertiză și bune practici pentru dezvoltarea infrastructurii locale și planificarea urbană durabilă. La eveniment au fost prezentate bunele practici ale primarilor din România, Polonia și Lituania. Totodată, a treia zi a forumului a inclus vizite în municipiul Ungheni în Piața Independenței, Centrul de Informare Turistică, Zona Economică Liberă (care au beneficiat de suport din partea UE și PNUD Moldova) și „Podul Eiffel”.

În cadrul evenimentului, au fost prezentate rezultatele obținute de inițiativa „Primarii pentru Creștere Economică” (M4EG), finanțată de Uniunea Europeană cu un buget pentru Republica Moldova de 1,8 milioane de euro și implementată de PNUD. Inițiativa este axată pe dezvoltarea capacităților autorităților locale și implementarea unor proiecte strategice pentru dezvoltare economică sustenabilă în rețeaua de 65 de primării și consilii raionale. Cu sprijinul M4EG, localități precum Ceadâr-Lunga, Sireți, Taraclia și Geamăna au implementat proiecte de

eficiență energetică, atrăgând investiții pentru intervenții cum ar fi termoizolarea grădinițelor și modernizarea iluminatului stradal etc., ceea ce a contribuit la economisirea energiei și reducerea cheltuielilor pentru peste 20.000 de locuitori.

În localitățile Copceac, Drochia, Cimișlia, Cărpineni și Volintiri, M4EG a susținut proiecte de dezvoltare economică, incluziunea refugiaților și fortificarea coeziunii sociale, de care au beneficiat peste 35.000 de persoane.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Tot în cadrul forumului au fost menționate exemple de bune practici obținute de programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, care, cu un buget de 23 de milioane de euro, a contribuit la dezvoltarea regiunilor Ungheni și Cahul, îmbunătățind condițiile de trai pentru peste 200.000 de locuitori. Aceste regiuni au beneficiat de intervenții strategice în diverse domenii, precum dezvoltarea mediului de afaceri, atragerea de investiții, îmbunătățirea infrastructurii, dezvoltarea soluțiilor smart și consolidarea capacităților administrației locale.

Astfel, în municipiile Cahul și Ungheni a fost dezvoltată platforma SMART City, a fost instituit Ghișeul Unic, grădinițele au fost dotate cu echipamente IT, la Ungheni au fost instalate peste 1000 de contoare de apă cu citire la distanță și monitorizare video la operatorul regional AVE Ungheni.

Programul a mai susținut 74 de antreprenori și 8 clustere cu peste 180 de membri. Aceste intervenții menite să dezvolte mediul de afaceri, au generat peste 440 de locuri noi de muncă și au fost create aproximativ 250 de produse și servicii noi. Astfel, Ungheni și Cahul sunt acum pe calea transformării în regiuni inteligente, verzi și incluzive.

Inițiativa „Primarii pentru Creștere Economică” și programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie” sunt proiecte finanțate de UE și implementate de PNUD Moldova, care promovează dezvoltarea durabilă și îmbunătățirea calității vieții în Republica Moldova, acordând prioritate creării de locuri de muncă, dezvoltării infrastructurii și consolidării capacităților administrației publice locale.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

20 de antreprenori de pe ambele maluri ale râului Nistru își vor lansa sau dezvolta afacerile cu sprijinul UE și PNUD

20 de antreprenori din zona de securitate și din stânga Nistrului își vor lansa sau dezvolta afacerile datorită suportului financiar oferit de Uniunea Europeană prin programul „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD.

Asistența financiară oferită este în valoare totală de peste 546 mii de dolari. Antreprenorii selectați prin concurs

vor beneficia de echipamente, servicii, expertiză, instruire și mentorat. Astfel, se va contribui la dezvoltarea economică a regiunii și la crearea de noi oportunități de angajare.

Afacerile selectate acoperă un spectru larg de domenii, cum ar fi: alimentație, agricultură și creșterea animalelor, servicii educaționale, mărfuri industriale (textile), HoReCa, servicii de divertisment și altele.

Ecaterina Rusnac din Cocieri este una din beneficiare. Ea își dorea de mult timp să-și lanseze propria afacere. În scurt urmează să fie achiziționat echipamentul necesar – o moară de piatră, unde se va produce făină integrală de calitate.

„În zilele noastre, antreprenorii debutanți au nevoie nu numai de sprijin financiar, ci și de acces la resurse educaționale, mentorat și socializare cu alți colegi. Accesul la finanțare și expertiză este esențial pentru creșterea și dezvoltarea companiilor nou create, inclusiv pe termen lung. Este ca un catalizator pentru a ne dezvolta”,

afirmă Ecaterina.

Împreună mai puternici

Și dacă la Cocieri urmează să fie instalată o moară de piatră pentru producția de făină, atunci la Tiraspol, Ivan Cernîcenko își va dezvolta brutăria „Vanin hleb” („Pâinea lui Ivan”). Va fi creată o linie de producție suplimentară pentru un nou sortiment de pâine, și anume pâinea fără drojdie sau fără gluten.

„Suportul financiar poate ajuta în mod semnificativ antreprenorii la acoperirea costurilor de pornire, cum ar fi echipamentul și marketingul. Întreprinzătorii debutanți au acum nevoie de sprijin în mai multe forme: finanțare, formare, acces la resurse – oportunități de a lucra în rețea cu alți antreprenori și investitori. Aceste intervenții vor contribui la crearea de locuri de muncă și la promovarea creșterii economice”,
spune Ivan.

Suținerea antreprenorilor debutanți și a mediului de afaceri face parte dintr-un efort mai amplu al Uniunii Europene și PNUD de a consolida încrederea și de a promova dezvoltarea economică pe ambele maluri ale Nistrului.

Din anul 2014, programul UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD a susținut dezvoltarea și sporirea competitivității a mai mult de 70 de IMM-uri de pe ambele maluri ale Nistrului.

Transformarea și dezvoltarea pieței muncii în Republica Moldova

Lansat în primăvara acestui an, proiectul „Suport pentru o piață a muncii mai incluzivă în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Organizația Internațională a Muncii, susține procesul de dezvoltare a instituțiilor cheie și a specialiștilor în domeniu pentru a spori performanța prin îndeplinirea obiectivelor stabilite de cadrul politicii de ocupare a forței de muncă.

Proiectul reprezintă o inițiativă de cooperare

tehnică care adoptă o abordare sistemică pentru promovarea muncii decente. Având drept obiectiv principal îmbunătățirea capacităților și performanțelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) și Inspectoratului de Stat al Muncii (ISM), activitățile proiectului susține procesul de reformare a celor două subdiviziuni ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale (MMPS) și contribuie la dezvoltarea direcțiilor ce garantează o eficiență sporită a instituțiilor.

Srijinul oferit în contextul reformei ANOFM:

Proiectul contribuie semnificativ la modernizarea ANOFM, consolidând capacitățile instituției și îmbunătățind accesul cetățenilor la servicii eficiente de ocupare. Printre realizările cheie se numără următoarele domenii:

✓ **Digitalizare:** Trei module e-learning

au fost transferate pe platforma națională guvernamentală <https://mlearn.gov.md/> pentru a sprijini instruirea angajaților ANOFM, iar un nou modul despre promovarea ocupării forței de muncă este în curs de dezvoltare.

✓ **Consolidarea capacităților angajaților ANOFM:** Aproximativ 80 de angajați au fost înregistrați și pot accesa

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

modulele internalizate online, unde învață să monitorizeze și să evalueze serviciile de ocupare, să elaboreze programe active pe piața muncii și să aplice tehnici moderne de profilare și segmentare a clienților.

✓ **Profilare bazată pe date:** Un instrument nou, modern și utilizat pe larg în țările UE a fost dezvoltat pentru a sprijini consilierii ANOFM să identifice persoanele cu risc de șomaj de lungă durată și să ofere sprijin personalizat.

✓ **Activități pentru sprijinirea beneficiarilor de asistență socială:** Este în curs de dezvoltare o procedură privind acordarea de stimulente de activare pentru beneficiarii de asistență socială pe baza analizei profilului acestora; OIM va elabora un document analitic (bazat pe date și grupuri de discuții) care va ghida elaborarea unui program de activare destinat beneficiarilor SA cu vârste apte de muncă.

✓ **Îmbunătățirea accesului la persoanele inactive și a eficacității politicilor active privind piața forței de muncă (programe și servicii):** OIM va achiziționa trei autoturisme pentru pilotarea caravelor pentru ocuparea forței de muncă. Sprijinul individualizat va fi conceput în baza profilului persoanelor inactive (vârstă, sex, nivel de educație, grad de invaliditate, sărăcie și indicatori de excluziune socială) și va fi oferit în parteneriat cu instituțiile locale (atât publice și private, cât și ONG-uri).

✓ **Formare profesională:** Proiectul sprijină dezvoltarea platformei „Voucher pentru formarea profesională a șomerilor”, ce le va permite persoanelor fără un loc de muncă să acceseze cursuri de formare profesională, accesul la date despre prestatorii de servicii de formare profesională care sunt înregistrați pe platformă.

✓ **Accesibilitate:** Cu suportul proiectului, a fost elaborată o notă tehnică despre integrarea persoanelor cu

dizabilități pe piața muncii prin granturi pentru adaptarea locurilor de muncă, în contextul executării Articolului 36 și Articolul 38 din Legea 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj.

✓ **Modernizarea infrastructurii:** Proiectul sprijină renovarea oficiului teritorial ANOFM din Cimișlia, iar lucrările de renovare vor începe în curând, după finalizarea și aprobarea documentației de proiectare al sediului.

Sprijinul oferit reformei ISM:

ISM beneficiază de asistență tehnică și metodologică pentru a îmbunătăți aplicarea legislației muncii și protecția drepturilor lucrătorilor. În această direcție, proiectul sprijină:

✓ **Îmbunătățirea cadrului legal:** Ajustarea legislației la standardele internaționale prin facilitarea combaterii muncii nedeclarate și asigurarea unor inspecții eficiente.

✓ **Planificare strategică:** Un plan strategic de conformitate este în curs de elaborare, implicând parteneri sociali și cele mai bune practici OIM.

✓ **Formarea profesională:** Nevoile de instruire ale personalului ISM au fost evaluate, iar 19 module de instruire sensibile la gen sunt în curs de dezvoltare pentru un nou curriculum și respectiv un nou program de instruire inițial și continuu la locul de muncă.

✓ **Modernizarea digitală:** Registrul de evidență al dosarelor de cercetare și alte activități ale ISM (REDCAM) a fost îmbunătățit și urmează a fi extins pentru o mai bună gestionare și transparență a managementului de caz.

✓ **Modernizarea infrastructurii:** Renovarea oficiului pentru tot personalul ISM aflat în cadrul sediului MMPS avansează, lucrările de renovare vor începe în curând, după finalizarea și aprobarea documentației de proiectare al sediului.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Proiectul „Suport pentru o piață a muncii mai incluzivă în Republica Moldova” este aliniat cu Programul de Țară privind Munca Decentă al OIM (DWCP) 2021–2024 și se concentrează pe consolidarea pieței

muncii din Republica Moldova. Cu un buget de 2 milioane de euro și o durată de 24 de luni, această inițiativă este finanțată de Uniunea Europeană și implementată de Organizația Internațională a Muncii (OIM).

Calitate mai bună a produselor de origine animală, pentru toți consumatorii

Pentru a îmbunătăți oportunitățile comerciale și a crea un mediu de afaceri favorabil, Republica Moldova trebuie să sporească nivelul cerințelor tehnice, conformându-se standardelor de calitate ale Uniunii Europene.

Și aici, Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (UNIDO), în parteneriat cu Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, pune umărul sprijinind promovarea calității produselor locale, îmbunătățind practicile laboratoarelor publice și private prin fortificarea capacităților de testare.

În acest sens, în cadrul proiectului „Îmbunătățirea respectării standardelor prin creșterea capacităților naționale de monitorizare a reziduurilor”, a fost inițiat un parteneriat cu Institutul de Igienă și Sănătate Publică Veterinară (IISPV) din România pe domeniul sănătate animală.

În perioada noiembrie-decembrie, un grup de specialiști din țara noastră au avut posibilitatea să studieze și să testeze, prin schimb de bune practici cu colegii din România, metode noi de control al calității produselor de origine animală, în conformitate cu cerințele UE și cele internaționale. Instruirile au acoperit două domenii, rezistența anti-microbiană și detectarea reziduurilor de medicamente în țesut (carne și ficat), lapte, ouă și miere.

În acest moment, în laboratoarele din Republica Moldova se investighează o gamă largă de reziduuri de medicamente. Totuși, pentru anumite investigații, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) încheie parteneriate cu laboratoarele din afara țării. Ca urmare a acestor instruirii, specialiștii din laboratoarele noastre vor putea să acopere tot spectrul acestor investigații la cel mai înalt nivel. Iar aceasta înseamnă economisirea resurselor financiare, întâi de toate.

Statul și agenții economici vor avea posibilitatea să efectueze investigații de laborator și să determine reziduurile de medicamente în țară, fără a contracta laboratoare externe. În plus, se va facilita eliberarea rezultatelor investigațiilor în termene de aproximativ două săptămâni, față de o lună sau o lună și jumătate, cât durează acum,

explică Diana Curchi, director adjunct al Centrului Național pentru Sănătatea Animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor (CNSAPSA).

Împreună mai puternici

Mai mult, pe termen lung, experiența acumulată în cadrul acestor instruirii, capacitatea laboratoarelor, în tandem cu exeptriza furnizată de consultanții proiectului, ne vor ajuta să transpunem în practică documente de politici esențiale pentru bunăstarea oamenilor, cum este Programul național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pentru anii 2023-2027, spre exemplu

a mai subliniat șefa de laborator a CNSAPSA.

Schimbul de bune practici asigurat de proiectul „ Îmbunătățirea respectării standardelor prin creșterea capacităților naționale de monitorizare a reziduurilor”, vine, așadar, să ofere agenților economici și fermierilor autohtoni șansa să devină mai competitivi pe piața internă și externă, asigurând produse de calitate consumatorilor.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Spitalele din Moldova devin mai moderne. Eficiența energetică în prim-plan

Spitale cu infrastructură sigură și modernă, care oferă condiții confortabile pentru pacienți și angajații sistemului medical devine o realitate pentru Moldova. Cetățenii săi sunt tot mai aproape de a beneficia de servicii medicale la standarde europene datorită Proiectului de Eficiență Energetică în Moldova (MEEP). Susținut de Uniunea Europeană (UE), Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), proiectul transformă zece spitale republicane prin măsuri de eficiență energetică și renovări complexe.

Lucrările de renovare avansează. Proiectele conceptuale, în fază finală

Proiectul a ajuns la etapa de elaborare a proiectelor conceptuale, un pas important spre dotarea a cinci spitale cu infrastructură sustenabilă, adaptată nevoilor lor specifice. Această etapă presupune mai mult decât planificarea tehnică de bază și se concentrează pe definirea funcționalității măsurilor de renovare: izolarea termică, modernizarea sistemelor de încălzire, iluminatul eficient energetic, îmbunătățirea accesibilității și respectarea normelor de siguranță în caz de incendiu. Aceste îmbunătățiri se pliază pe reglementările Republicii Moldova și standardele europene,

constituind un fundament solid pentru condiții mai bune în spitale.

Printre aceste instituții se numără și blocul 2 al Institutului de Neurologie și Neurochirurgie „Diomid Gherman”, care funcționează de aproape 40 de ani fără reparații majore. Proiectată conform standardelor sovietice învechite, clădirea se confruntă cu pierderi semnificative de energie și probleme legate de ventilație.

„Ferestrele și ușile sunt vechi, iar clădirea necesită reparații capitale urgente,”

a declarat Vladimir Dolghi, directorul institutului.

„Sistemul intern de ventilație sporește riscurile pentru pacienții imunocompromiși, precum și riscul de infecții nosocomiale, aspect observat în timpul pandemiei de COVID-19.”

Împreună mai puternici

Proiectele conceptuale pentru următoarele spitale sunt aproape de finalizare, cu economii de energie semnificative estimate după renovare:

✓ **Institutul de Neurologie și Neurochirurgie:** blocul 2 (29,6%)

✓ **Spitalul Clinic de Psihiatrie:** blocul principal (21,2%) și secția pentru copii (78,8%)

✓ **Institutul de Cardiologie:** blocul principal și dispensarul (51,5%)

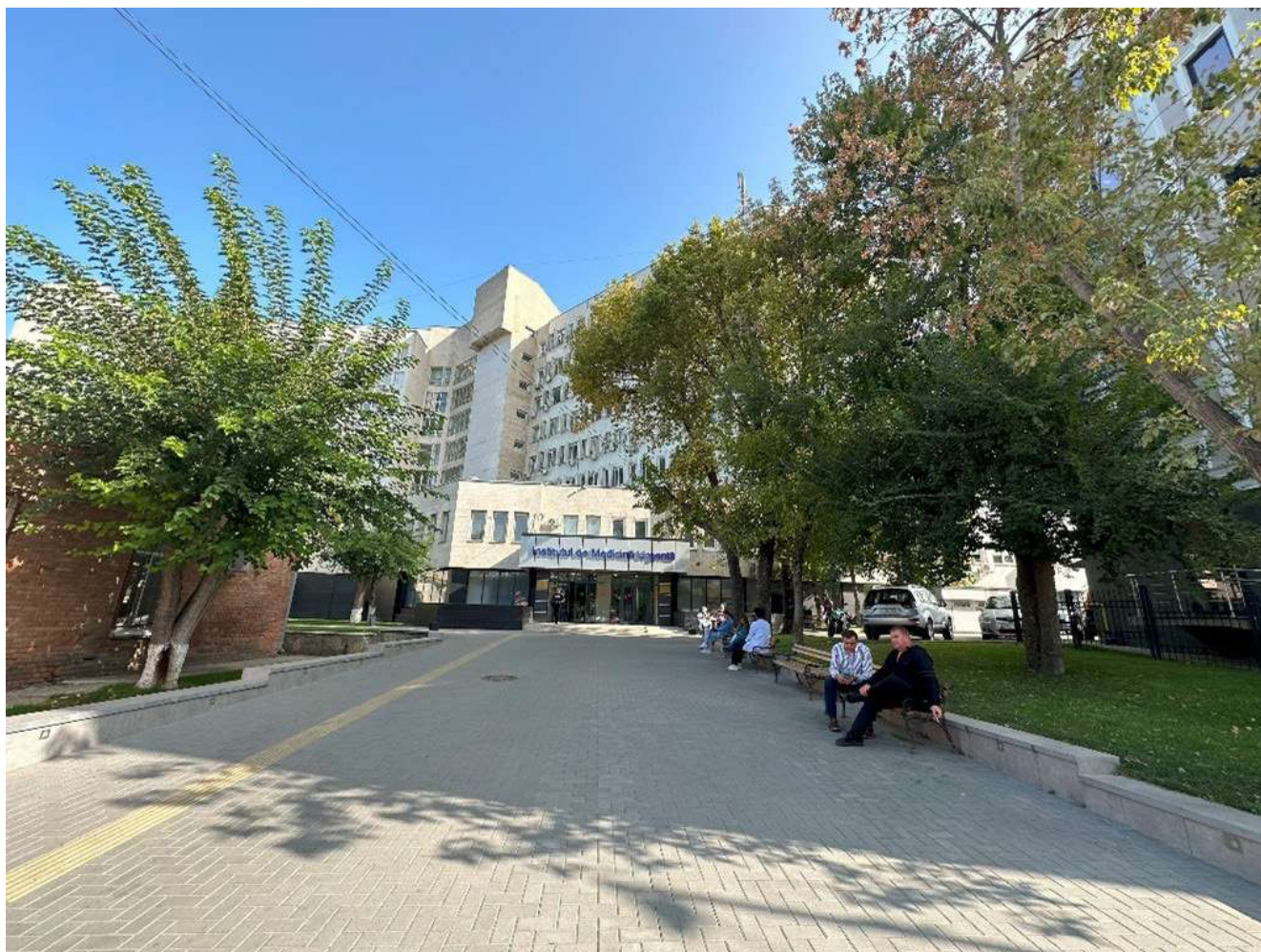
✓ **Centrul de Diagnostic și Institutul de Ftziopneumologie:** blocul principal (10,8%) și laboratorul TB (50,8%)

Schițele inițiale ale proiectelor conceptuale pentru instituțiile menționate au fost dezvoltate în perioada august – decembrie 2024. Aceste schițe constituie baza pentru proiectele finale - care includ desene tehnice, devize de cantități și specificații – ce vor fi finalizate pentru toate spitalele până în iulie 2025. După finalizare, va fi lansat procesul de licitație pentru lucrările de construcție.

Procesul de modernizare se extinde și la alte spitale

În timp ce lucrările continuă la cele patru instituții deja incluse, se fac pregătiri și pentru următorul grup de spitale, cu contractele pentru proiectarea tehnică programate să fie semnate în ianuarie 2025. Acestea includ:

✓ **Institutul Oncologic:** blocul

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

principal

✓ **Spitalul Clinic Republican:** blocul principal

✓ **Institutul Mamei și Copilului:** blocul de maternitate și policlinica

✓ **Institutul de Medicină Urgentă:** blocurile 1, 2 și 3

✓ **Spitalul Clinic din Bălți:** blocurile central și pediatic

Proiectele finale pentru aceste spitale vor fi finalizate până la sfârșitul anului 2025, asigurând respectarea calendarului pentru începerea lucrărilor de construcție.

„Am ales o abordare etapizată a renovărilor spitalicești, având în vedere complexitatea și amploarea proiectului,”

a explicat Ruslan Surugiu, directorul Unității de Implementare a Proiectelor Energetice din Moldova (UCIPE).

„Această strategie ia în considerare cerințele specifice ale procesului de reabilitare și capacitatea limitată a companiilor locale de a executa astfel de lucrări complexe. Printr-o planificare etapizată, putem evita supraîncărcarea pieței și ne putem asigura că fiecare etapă beneficiază de atenția necesară pentru a respecta standardele de eficiență energetică și funcționalitate medicală.”

Un sistem de sănătate mai performant

Renovările din cadrul MEEP nu se limitează la eficiența energetică, ci urmăresc crearea unor spații sigure, funcționale și confortabile pentru pacienți și angajații sistemului medical. Printre măsurile esențiale se numără izolarea termică avansată, iluminatul LED eficient energetic, sisteme moderne de ventilație și respectarea standardelor de accesibilitate și siguranță în caz de incendii. Aceste îmbunătățiri sunt estimate să reducă consumul de energie cu aproximativ 40%, generând economii de aproximativ 2,8 milioane de euro anual pentru Moldova și contribuind la îmbunătățirea serviciilor medicale.

Această inițiativă înseamnă mai mult decât modernizarea infrastructurii. Este despre construirea unor spitale care să își deservească eficient comunitățile. Printr-o abordare centrată pe oameni și precizie tehnică, MEEP sprijină modernizarea sectorului de sănătate din Moldova.

Proiectul de Eficiență Energetică în Moldova este o inițiativă majoră care vizează îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile publice, beneficiind de o investiție totală de 75 de milioane de euro oferită de UE, BEI și BERD. Proiectul prevede renovarea a zece spitale republicane, dintre care nouă se află în Chișinău și unul în Bălți, pentru a asigura economii semnificative ale consumului de energie și ale costurilor operaționale. Proiectul este implementat de UCIPE, în colaborare cu Centrul Național pentru Energie Durabilă, sub egida Ministerului Energiei al Republicii Moldova.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Organizații naționale din echipa EU4Dialogue au participat la COP29 în Baku, Azerbaidjan

Reprezentanți ai Alianței pentru Eficiență Energetică și Regenerabile (AEER) și ai inițiativei europene Convenția Primarilor pentru Energie și Climă - Piotr Comarov, director dezvoltare AEER și expert tehnic în cadrul Convenției Primarilor, și Cristina Smolenschi, viceprimar al Municipiului Strășeni -, au participat la elaborarea [unei lucrări regionale dedicată vulnerabilității climatice](#). Lucrarea realizată în cadrul proiectului finanțat de UE EU4Dialogue, a fost lansată în cadrul unui panel de nivel

înalt găzduit de Pavilionul Ucrainei la COP29, la data de 22 noiembrie 2024.

Scrisă de 14 experți din Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Republica Moldova și Ucraina, lucrarea subliniază importanța cooperării transfrontaliere pentru reducerea vulnerabilităților climatice. Practicile de succes din guvernanta transfrontalieră a apelor dintre Ucraina și Moldova sunt prezentate ca lecții valoroase pentru regiunea Caucazului de Sud.

Pe parcursul a trei ani, EU4Dialogue (componenta 1) a reunit experți în domeniul apei, energiei și schimbărilor climatice din cele cinci țări pentru a discuta probleme de interes comun de la gestionarea transfrontalieră a apei până la tranziția la energie verde și pentru a construi rețele de cooperare transfrontalieră.

Proiectul finanțat de UE „EU4Dialogue: Sprijinirea înțelegerii între părțile în conflict” este prima componentă a programului mai larg EU4Dialogue. Acesta se desfășoară pe o perioadă de cinci ani și își propune

să faciliteze dialogul și să îmbunătățească înțelegerea între părți prin desfășurarea de studii, organizarea de evenimente, traininguri și ateliere pentru participanții din Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Republica Moldova. Implementat de Konrad-Adenauer-Stiftung e.V. în parteneriat cu IDIS Viitorul (Republica Moldova), IDP Women Association „Consent” (Georgia), Institutul pentru Mediere, Consiliere, Dezvoltare (Germania) și Cowater International (Belgia), proiectul se derulează până în iulie 2025.

Împreună mai puternici

Peste 40 de primării din Republica Moldova au aderat la rețeaua LEEN

Peste 40 de autorități publice locale din Republica Moldova au semnat un memorandum de aderare la rețeaua *Learning Energy Efficiency Network* (LEEN), în cadrul unei ceremonii desfășurate în Municipiul Bălți. Acordul reprezintă un pilon important în atingerea obiectivelor de eficiență energetică, setate la nivel internațional, local și regional.

În mare parte semnatori ai Convenției Primarilor pentru Energie și Climă, primăriile

demonstrează prin aderarea la rețeaua LEEN angajamentul lor de a se alătura la eforturile statului în setarea unui sistem de management energetic regional. Așadar, localitățile vor lucra împreună pentru punerea în funcțiune a unei rețele de manageri energetici. Viitorii manageri vor activa într-o localitate sau un grup de localități alăturate și vor fi experții locali în tot ce ține de energie și eficiență energetică: de la bune practici, până la cunoașterea detaliată a sistemelor.

Inițiativa LEEN se concentrează în principal pe semnării Convenției Primarilor ce au elaborat Planuri de acțiune pentru energie și climă și le implementează activ. De asemenea, a fost semnat un acord de colaborare între proiectul „Eficiența energetică și energiile regenerabile în Republica Moldova” (E4M) și Convenția Primarilor privind Clima și Energia din Republica Moldova. Acordul asigură înțelegerea unică a obiectivelor LEEN și alinierea acțiunilor celor două

părți semnatare cu alte proiecte curente în localitățile din Republica Moldova.

Și alte localități pot să adere la LEEN. APL-urile pot accesa mai multe informații despre criteriile de eligibilitate la adresa de e-mail aeer@aeer.md, pe <https://aeer.md/leen.html>.

“Rețeaua de Formare în Eficiență Energetică” (LEEN) este implementată de către Alianța pentru Eficiența Energetică și Regenerabile cu

Împreună mai puternici

suportul proiectului „Eficiența energetică și energiile regenerabile în Republica Moldova” (E4M), finanțat de Ministerul Federal German

pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și implementat de GIZ Moldova.

“Rețeaua de Formare în Eficiență Energetică” (LEEN) este implementată de către Alianța pentru Eficiența Energetică și Regenerabile cu suportul proiectului „Eficiența energetică și energiile regenerabile în Republica Moldova” (E4M), finanțat de Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și implementat de GIZ Moldova.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Consolidarea competențelor actorilor locali pentru a scrie proiecte de Eficiență Energetică și Îmbunătățire a serviciilor sociale

Pe parcursul lunii noiembrie 2024, în cadrul proiectului „Parteneriate locale pentru eficiența energetică în servicii sociale”, au fost organizate patru ateliere regionale cu genericul „Scrierea propunerii de proiect pentru dezvoltarea comunităților eficiente energetic în Republica Moldova”.

Aceste evenimente au avut ca scop consolidarea competențelor a aproximativ 100 de reprezentanți ai organizațiilor societății civile și autorităților publice din Republica Moldova, sprijinindu-i în elaborarea unor propuneri de proiecte integrate, menite să contribuie la dezvoltarea sustenabilă a comunităților locale.

La ateliere au participat organizațiile societății civile și reprezentanții autorităților publice, partenerii lor de proiect. Organizațiile au fost selectate în baza conceptelor de proiect transmise în cadrul Programului de

granturi pentru dezvoltarea comunităților eficiente energetic în Republica Moldova, în baza rezultatelor auditului energetic al clădirilor unde se prestează serviciul social și în baza rezultatelor auditului social.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Atelierele au fost structurate pe parcursul a trei zile fiecare, combinând sesiuni teoretice și exerciții practice. Prima zi a fost dedicată auditului social și energetic al clădirilor publice utilizate pentru prestarea serviciilor sociale, precum și identificării nevoilor și priorităților pentru îmbunătățirea eficienței energetice. Ziua a doua a pus accent pe mobilizarea comunitară și dezvoltarea parteneriatelor locale, încurajând implicarea activă a cetățenilor și a altor actori relevanți în proiectele comunitare. Ultima zi a abordat aspectele tehnice și operaționale ale propunerilor de proiecte, inclusiv planificarea activităților, bugetarea, asigurarea vizibilității și monitorizarea rezultatelor.

În urma acestor sesiuni, participanții au fost echipați cu cunoștințele și instrumentele necesare pentru a dezvolta propuneri de proiecte competitive, urmând să fie depuse în cadrul concursului de granturi și în rezultatul căruia vor fi selectate pentru finanțare 35 de proiecte.

Proiectele scrise de organizații vor contribui la consolidarea unor comunități mai eficiente energetic, în care resursele sunt utilizate optim, iar serviciile sociale răspund mai bine nevoilor populației vulnerabile. Acțiunile vor viza eficientizarea energetică a clădirilor unde sunt prestate servicii sociale, mobilizarea comunitară din localitățile beneficiare și îmbunătățirea calității serviciilor sociale.

Prin colaborare și implicare activă, organizațiile societății civile și autoritățile publice demonstrează că pot genera schimbări pozitive și sustenabile pentru comunitățile din Republica Moldova.

Proiectul „Parteneriate locale pentru eficiența energetică în servicii sociale” este implementat din sursele Uniunii Europene, cofinanțat de Fundația Soros Moldova și implementat în parteneriat cu Keystone Moldova și AO Fondul de Inovații Sociale din Moldova.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

MEDIU ȘI CLIMĂ

Schimb de bune practici în domeniul alimentării cu apă și canalizare – vizită de studiu în sudul Moldovei

Inspirați de experiențele colegilor din alte regiuni ale Moldovei, dar și de ideea că putem învăța lucruri utile și la noi acasă, o echipă formată din reprezentanți ai 13 autorități publice locale și 4 operatori de servicii din raioanele Edineț, Strășeni și Leova a participat la o vizită de studiu în sudul Moldovei. Această vizită, sprijinită prin programul EU4Moldova: Comunități Locale, a oferit oportunitatea de a învăța din bunele practici și experiențele raioanelor Leova și Cahul, privind soluțiile de furnizare a serviciilor de alimentare cu apă și canalizare.

Între 30 octombrie și 1 noiembrie, participanții au explorat diverse proiecte locale, de la buna gestionare a rețelelor de apă și canalizare, până la procesele de atragere a investițiilor necesare pentru modernizarea infrastructurii. În Leova și Cahul, echipele au avut ocazia să înțeleagă mai bine cum sunt organizate sistemele locale de alimentare cu apă și canalizare, dar și cât de importantă este regionalizarea serviciului. În cadrul unei discuții cu colegii de domeniu din Cahul, participanții au căzut de acord că regionalizarea serviciilor are drept scop îmbunătățirea performanțelor din sector printr-un management mai bun, oferind locuitorilor servicii mai eficiente, mai accesibile și apă de calitate înaltă – lucru

la care muncesc în prezent partenerii din Leova, Strășeni și Edineț alături de echipa de program. De asemenea, participanții au avut ocazia să vadă cum funcționează ghișeul unic din cadrul Apă Canal Cahul, deservind eficient populația locală.

Un alt popas important a fost făcut la Colibași, unde au fost prezentate o serie de proiecte locale, inclusiv pe domeniul apă, finanțate de mai mulți parteneri internaționali, dar cu implicarea activă a cetățenilor, un exemplu ce subliniază importanța implicării comunității în dezvoltarea locală.

Pe lângă beneficiile tehnice, vizita de studiu a servit drept o oportunitate de a crea legături între autoritățile publice locale, operatorii de servicii și partenerii de dezvoltare, precum și de a discuta direct provocările și soluțiile întâlnite în acest domeniu. În cadrul sesiunilor interactive, au fost identificate idei pentru soluții durabile, fiind discutate strategii de atragere a investițiilor, adaptarea soluțiilor tehnologice și aplicarea modelelor de cooperare inter-municipală.

Astfel de vizite de studiu contribuie nu doar la consolidarea capacităților locale, ci și încurajează modernizarea durabilă a infrastructurii și crearea unor servicii publice de calitate pentru comunitățile din Moldova.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Această vizită de studiu a fost susținută de Consiliile Raionale Leova și Cahul, Apă Canal Cahul și Colibași, și Primăriile Leova, Iargara, Cahul și Colibași, și a fost facilitat de programul EU4Moldova: Comunități Locale – o inițiativă a Echipei Europa finanțată de Uniunea Europeană și de guvernele Germaniei, Austriei și Poloniei.

  UE-Moldova:

Împună mai puternici

Srijin continuu pentru îmbunătățirea calității aerului și a protecției mediului în Republica Moldova

În ultimul trimestru al acestui an, Ministerul Mediului în parteneriat cu proiectul Twinning finanțat de UE „**Calitatea aerului și mediul înconjurător**” a implementat o serie de activități în conformitate cu Planul de lucru în derulare aprobat și a desfășurat cea de-a 2-a ședință a Comitetului de Coordonare al Proiectului.

În cadrul Componentelor 1 și 2 dedicate managementului calității aerului și sistemului integrat de date de mediu, echipele de lucru s-au concentrat pe mai multe activități:

- ✓ analiza cadrului juridic național privind calitatea aerului și definirea unui plan de acțiune,
- ✓ vizite de lucru la laboratoarele Agenției de Mediu și la stațiile de monitorizare a calității aerului din Chișinău, Mateuți și Leova pentru evaluarea infrastructurii și echipamentelor de monitorizare de la stațiile locale,
- ✓ inițierea evaluării sistemului actual de raportare a emisiilor,
- ✓ evaluarea datelor de mediu existente și formularea de soluții pentru integrarea lor într-un sistem modern, în conformitate cu cerințele europene.

Componentele 3 și 4 dedicate economiei circulare – gestionarea deșeurilor și gestionarea durabilă a substanțelor chimice au inclus următoarele activități prioritare planificate:

- ✓ analiza lacunelor a cadrelor legale și de reglementare privind gestionarea

deșeurilor și a substanțelor chimice.

- ✓ evaluarea sistemelor de responsabilitate extinsă a producătorului (REP) existente în Republica Moldova, care includ gestionarea deșeurilor din echipamente electrice și electronice, baterii și acumulatori, ambalaje, vehicule, uleiuri și anvelope.
- ✓ identificarea modalităților de transpunere a Regulamentului de clasificare, etichetare și ambalare (CLP), Regulamentul de înregistrare, evaluare, autorizare și restricție a produselor chimice (REACH) în legislația națională, precum și transpunerea Directivei RoHS care restricționează utilizarea anumitor substanțe periculoase.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Analiza capacităților instituționale este o activitate cheie a proiectului care va duce la o serie de instruirii practice planificate pentru primăvara anului 2025 pentru specialiști locali, axate pe asigurarea calității datelor, întreținerea și calibrarea echipamentelor, managementul durabil al deșeurilor, clasificarea substanțelor chimice, etichetarea acestora și eliberarea corectă a fișei tehnice de securitate.

Inițiativele demarate în cadrul acestui proiect vor sprijini Republica Moldova în

atingerea obiectivelor de mediu și alinierea la standardele UE, contribuind la o calitate mai bună a aerului și la îmbunătățirea condițiilor de mediu care afectează sănătatea umană.

Proiectul Twinning „Calitatea aerului și mediul înconjurător” este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Ministerul Mediului al Republicii Moldova în parteneriat cu instituțiile omoloage din Finlanda, Suedia și Lituania.

Prima reuniune a Grupului de lucru trilateral pentru gestionarea apelor râului Prut

La data de 3 decembrie 2024, la Chișinău, a avut loc prima reuniune a Grupului de lucru la nivel de experți, creat în baza „Declarației cu privire la cooperarea privind aspectele de management al apelor internaționale în bazinul râului Prut”. Evenimentul a reunit experți tehnici din cele trei țări semnatare ale Declarației, precum și reprezentanți ai Convenției internaționale privind protecția râului Dunărea (ICPDR), sub egida căreia va activa Grupul de Lucru.

În cadrul evenimentului, participanții au prezentat situația curentă în domeniul

managementului integrat al resurselor de apă din bazinul râului Prut, precum și activitățile realizate la nivel național în scopul protecției și prevenirii poluării resurselor de apă.

De asemenea, a fost elaborat planul de lucru pentru următorii trei ani, țara noastră deținând președinția grupului de lucru pentru următorii doi ani. Printre prioritățile aprobate se numără inițierea elaborării Planului integrat de management al bazinului râului Prut, promovarea implementării măsurilor coordonate și consolidarea monitorizării comune în bazinul râului Prut.

Declarația cu privire la cooperarea privind aspectele de management al apelor internaționale în bazinul râului Prut, încheiată între Ucraina, Republica Moldova și România, a fost semnată la data de 20 octombrie 2023, la Kiev, Ucraina.

Printre obiectivele documentului se numără consolidarea dialogului atât dintre factorii de decizie, cât și dintre experții tehnici din țările bazinului Prutului, în scopul consolidării guvernantei la nivel

de bazin; sporirea nivelului de cunoștințe și partajare a datelor și informațiilor în contextul adaptării la schimbările climatice; armonizarea și asigurarea sinergiilor dintre sistemele naționale de control în domeniul protecției apelor și avertizarea timpurie în cazul riscului poluării accidentale a apelor; sporirea nivelului de participare a publicului din zonele riverane, precum și organizarea activităților comune de conștientizare; participarea în comun în programele UE.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Hackathon-ul sprijinit de UE permite tinerilor moldoveni să inoveze pentru gestionarea durabilă a apei

La 4-5 decembrie 2024, 38 de tineri inovatori, experți în domeniul apei și pasionați de tehnologie s-au adunat în Moldova pentru un Hackathon inspirat de două zile privind datele referitoare la apă, pentru a dezvolta soluții digitale care să abordeze provocările stringente ale Moldovei legate de apă prin promovarea utilizării datelor din surse deschise.

Organizat de programul EU4Environment al Uniunii Europene privind resursele de apă și datele de mediu, în parteneriat cu ONG-ul *Renașterea Rurală* și Ministerul Mediului din Republica Moldova, evenimentul a reunit studenți în IT, Sisteme Informatice Geografice (GIS) și științele apei/ mediului pentru a crea împreună instrumente pentru gestionarea durabilă a apei.

De ce sunt importante datele privind apa.

Resursele de apă ale Republicii Moldova sunt sub presiunea schimbărilor climatice, a infrastructurii învechite, a poluării și a utilizării ineficiente a apei. Având în vedere că agricultura și industria se bazează în mare măsură pe râuri, lacuri și ape subterane, nevoia de a avea acces la date fiabile pentru a informa publicul și administratorii apelor este mai importantă ca niciodată. Întrucât programul EU4Environment privind resursele de apă și datele de mediu a dezvoltat acțiuni de consolidare a accesului la seturile de date de mediu produse de administrația moldovenească, hackathon-ul a urmărit să promoveze utilizarea seturilor

de date deschise existente prin încurajarea participanților să dezvolte noi produse și servicii de informare bazate pe seturile de date puse la dispoziție de administrația moldovenească și la nivel global (inclusiv informații deschise din satelit).

Hackathon: Un centru de creativitate și colaborare. Participanții - studenți și tineri profesioniști moldoveni - au lucrat în echipe multidisciplinare, combinând expertiză în IT, GIS și științele mediului. Împreună, ei au dezvoltat soluții inovatoare pentru a simplifica colectarea, vizualizarea și accesibilitatea datelor privind apa pentru factorii de decizie și cetățeni.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Concentrându-se în principal pe calitatea apelor de suprafață și pe datele legate de inundații, participanții au explorat aplicații practice pentru îmbunătățirea gestionării apei. În timp ce fiecare echipă a impresionat prin creativitate și determinare, soluțiile câștigătoare au dat dovadă de o ingeniozitate excepțională. Cele trei echipe câștigătoare au venit cu soluții inovatoare și cu impact.

Privind înainte. Cele mai bune trei echipe au primit finanțare pentru a-și finaliza

propunerea, atunci când este posibil, în soluții digitale complet funcționale. Dincolo de premii, Water Data Hackathon a inspirat tinerii profesioniști să contribuie activ la obiectivele de dezvoltare durabilă ale Moldovei. Acesta a promovat utilizarea eficientă a seturilor de date deschise privind mediul, a subliniat importanța colaborării interdisciplinare și a evidențiat potențialul de transformare al inovării digitale în abordarea provocărilor de mediu.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Atelier de lucru privind conturile de apă pentru experții din Moldova și Ucraina

La 17-18 decembrie 2024, experți din Moldova și Ucraina s-au reunit la Chișinău pentru un atelier regional condus de UE privind conturile de apă. Acest atelier a fost organizat ca parte a programului EU4Environment privind resursele de apă și datele de mediu și a oferit instruire

practică privind calcularea conturilor de apă, un instrument vital pentru înțelegerea utilizării și disponibilității apei. Aceste eforturi contribuie la luarea de decizii bazate pe dovezi pentru gestionarea durabilă a resurselor de apă în Moldova și Ucraina.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Gestionarea deșeurilor, o prioritate pentru autoritățile locale

În perioada 21-22 noiembrie 2024, reprezentanții a 33 de semnatari activi ai Convenției Primarilor din Republica Moldova au participat la un atelier de lucru pe tema gestionării eficiente a deșeurilor, organizat în cadrul proiectului UE CoMEast III. Evenimentul a avut drept scop oferirea de soluții practice pentru îmbunătățirea managementului deșeurilor la nivel local, în contextul adaptării la schimbările climatice. În deschiderea evenimentului, Justina Griglaviciene, Consilieră de nivel înalt

al UE pentru Mediu și Tranziția Verde, și Nadejda Bocan, reprezentantă a Ministerului Mediului, au subliniat rolul strategic al autorităților locale în implementarea unor soluții sustenabile pentru gestionarea deșeurilor. Irina Plis, expertă națională CoM-East, a remarcat că această temă este una dintre prioritățile principale pentru administrațiile publice locale, conform unui sondaj recent care a relevat că aproape 90% dintre semnatarii Convenției consideră gestionarea deșeurilor un subiect esențial.

Prima zi a atelierului a fost dedicată prezentării aspectelor teoretice și legislative, inclusiv bunelor practici și studii de caz privind gestionarea deșeurilor.

Participanții au explorat soluții concrete, cum ar fi planificarea strategică, integrarea economiei circulare și identificarea surselor de finanțare.

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

A doua zi a adus în prim-plan exemple de succes din comunități precum Rîșcova, Mereni, Budești și Sireți, care au demonstrat cum implicarea activă a cetățenilor poate contribui la reducerea deșeurilor și la protecția mediului.

Participanții au fost și în vizita la fabrica ABS

Recycling, unde au aflat despre procesele tehnologice avansate de sortare și reciclare.

Atelierul a reconfirmat angajamentul autorităților locale din Republica Moldova de a dezvolta un sistem integrat și durabil de gestionare a deșeurilor, în conformitate cu standardele europene.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Un program de formare a formatorilor promovează educația privind Justiția Climatică la Universitatea de Stat din Moldova

Ca parte a proiectului finanțat de UE pentru perioada 2024-2025, „Dezvoltarea educației privind justiția climatică și drepturile omului la Universitatea de Stat din Moldova (USM)”, Global Campus of Human Rights (GC) și USM colaborează pentru a integra justiția climatică în curriculum-ul academic. Proiectul se axează pe dezvoltarea colaborării interdisciplinare între facultățile de drept și biologie ale USM, oferind cercetătorilor cunoștințele și competențele necesare pentru a aborda criza climatică prin prisma drepturilor omului.

O componentă a proiectului este un Program de Instruire a Formatorilor (ToT) conceput pentru a sprijini cadrele universitare din cadrul USM în dobândirea experienței în domeniul educației privind justiția climatică, care se va desfășura în perioada octombrie 2024 – iunie 2025. Programul de formare, organizat în trei etape, include ateliere, jocuri de rol, studii de caz, sesiuni de e-learning și discuții de grup. Aceste activități vor permite dobândirea de cunoștințe practice, astfel încât membrii facultății să poată integra justiția climatică și drepturile omului în predarea lor.

Totodată, inițiativa va contribui la crearea de oportunități de învățare interdisciplinară pentru studenții USM, sporind gradul de conștientizare a crizei climatice și a

legăturilor acesteia cu drepturile omului. Scopul inițiativei este de a promova o înțelegere cuprinzătoare a provocării climatice și de a pregăti viitorii lideri să

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

abordeze atât problemele legate de mediu, cât și pe cele de drepturile omului.

Un rezultat esențial al procesului de colaborare va fi înființarea Laboratorului de educație privind justiția climatică și drepturile omului la USM, care va deveni un centru de cercetare, educație și advocacy pe aceste teme fundamentale. Viziunea și obiectivele strategice ale laboratorului vor fi dezvoltate în cadrul planului de lucru al ToT, asigurându-i astfel impactul pe termen lung.

Totodată, instruirea include cursuri de limba engleză oferite de Centrul de Resurse pentru Formare Continuă al USM, menite să îmbunătățească competențele lingvistice ale profesorilor și să le permită să participe activ în cercetări și colaborări internaționale, în special în cadrul rețelei GC.

Cea de-a doua etapă a ToT, desfășurată la Chișinău în perioada 6-8 decembrie 2024, a inclus seminarii intensive susținute de experți GC, precum Adriano Remiddi, șeful Unității de dezvoltare a capacităților GC, Zoi Aliozi, absolvent GC și ambasador al

Pactului UE privind clima, Pim Martens de la Universitatea Maastricht și Samentha Goethals de la Universitatea din Sevilla. Aceste sesiuni au oferit o înțelegere aprofundată a abordărilor interdisciplinare privind justiția climatică, negocierea politicilor și colaborarea didactică. Participanții au avut, de asemenea, ocazia să experimenteze modele de joc de rol, printre care Climate Fresk®, un joc de societate inovator care accelerează înțelegerea problemelor climatice. Echipa de proiect va lucra acum la integrarea modelului Fresk în activitățile de predare.

Până la finalul programului de formare, participanții vor elabora, de asemenea, o foaie de parcurs pentru cea de-a doua ediție a noii [Școli de primăvară transregionale privind justiția climatică și drepturile omului](#), precum și activități de monitorizare care vor asigura integrarea continuă a justiției climatice la USM. Acest efort de colaborare reprezintă un pas semnificativ în promovarea educației privind justiția climatică în Moldova și în întreaga regiune.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

„Deși, de multe ori, impactul activității academice trece neobservat, transmiterea pasiunii pentru educația privind justiția climatică și formarea altora pentru predarea acesteia face ca toate provocările din mediul academic să merite. Este un adevărat privilegiu

să le oferim altora oportunitatea de a susține cauza educației pentru justiția climatică și de a lua măsuri climatice în mediul academic”,

afirmă Dr. Zoi Aliozi, expert în justiție climatică și ambasador al Pactului UE pentru climă.

Împreună mai puternici

Școli ecologice, viitor mai luminos: Un proiect finanțat de UE responsabilizează tinerii moldoveni

Circa 1000 de profesori și elevi din Cahul și Ungheni au avut ocazia să pună în practică soluții care să mențină un comportament responsabil față de mediul înconjurător și echilibrul ecologic în instituțiile din care fac parte. Aceasta grație suportului Uniunii Europene în valoare totală de 10 mii de euro oferit beneficiarilor inițiativei „Eco-școala: un mediu sănătos la Cahul și Ungheni” desfășurată în cadrul Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UNDP Moldova și UNICEF. Cu acești bani, beneficiarii proiectului au implementat proiecte eco în școlile unde își fac studiile.

De la instalarea de filtre de apă și amenajarea de spații verzi, până la promovarea reciclării și a agriculturii ecologice, tinerii au demonstrat că au puterea de a deveni agenți ai schimbării începând cu comunitățile lor.

Accesul la surse sigure de apă potabilă este un drept fundamental, însă în multe zone rurale, în special în comunitățile defavorizate, copiii se confruntă cu o lipsă acută a acestei resurse esențiale. În cadrul inițiativei „Eco-Școala: un mediu sănătos la Cahul și Ungheni”, s-au efectuat analize ale calității apei, oferind o imagine clară asupra situației actuale și identificând soluțiile optime pentru fiecare școală în parte. Unele instituții de învățământ au implementat deja măsuri concrete pentru a asigura accesul la apă potabilă și condiții adecvate de igienă personală, cum ar fi instalarea de filtre de apă, a rezervoarelor cu pompă și a coolerelor de apă, precum și a sistemelor de colectare a apei de ploaie.

Un aspect deosebit de important, dar adesea trecut cu vederea în discuțiile despre igienă în școli, este cel al nevoilor specifice ale fetelor. Astfel, beneficiarii s-au concentrat pe asigurarea unui mediu care să promoveze igiena personală și să ofere fetelor toate resursele necesare. Prin intermediul inițiativei Eco-Școala, unele instituții au fost

dotate cu boxe speciale care conțin produse de igienă feminină, asigurând astfel dreptul fiecărei tinere la igienă intimă adecvată.

O altă direcție importantă a inițiativei „Eco-Școala: un mediu sănătos la Cahul și Ungheni” ține de gestionarea corespunzătoare a deșeurilor. Multe școli participante au implementat proiecte de colectare selectivă a deșeurilor, inclusiv a deșeurilor de echipamente electrice și electronice, transformând astfel instituțiile de învățământ în modele de urmat pentru comunități responsabile din punct de vedere al protecției mediului. Elevii au fost, de asemenea, încurajați să dea o nouă viață deșeurilor colectate, transformându-le în obiecte utile și estetice.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Beneficiarii inițiativei, de asemenea, au adoptat o abordare proactivă în combaterea schimbărilor climatice și promovarea eficienței energetice, implementând cu succes proiecte inovatoare ce combină tehnologii verzi și sisteme de monitorizare a mediului. De exemplu, unele școli au înlocuit becurile vechi cu cele de tip LED, în timp ce alte instituții au echipat elevii cu senzori pentru monitorizarea calității aerului și a solului, transformându-i la propriu în „detectivi ai naturii”.

Proiectele implementate în cadrul inițiativei „Eco-școală” acoperă o gamă largă de activități practice, de la cele legate de educația ecologică și conștientizarea problemelor de mediu, până la acțiuni concrete de îmbunătățire a mediului înconjurător, precum salubrizări, plantări, cercetări în câmp și altele. Elevii sunt implicați activ în aceste proiecte, ceea ce contribuie la dezvoltarea lor personală și la formarea unei generații responsabile față de mediu.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

La inițiativa „Eco-școala: un mediu sănătos la Cahul și Ungheni” au participat 11 instituții de învățământ din raionul Cahul și nouă din raionul Ungheni, acoperind circa 1000 de profesori, elevi și părinții acestora. Inițiativa s-a desfășurat în cadrul proiectului UNICEF „Îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților tinerilor în domeniul Apă, Sanitație, Igienă și Mediu în Regiunile Cheie Cahul și Ungheni”, implementat de către Centrul Național de Mediu în cadrul Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UNDP Moldova și UNICEF.

E de remarcat faptul că proiectul „Îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților tinerilor în domeniul Apă, Sanitație, Igienă și Mediu în Regiunile Cheie Cahul și Ungheni” a fost premiat la Gala ONG 2024, categoria: Organizația care a contribuit cel mai mult la dezvoltarea sectorului asociativ la nivel local”.

TRANSFORMARE DIGITALĂ REZILIENTĂ

Capacitățile digitale ale Moldovei: Nevoi în continuă evoluție abordate cu sprijinul material al UE

EUPM Moldova continuă să sprijine instituțiile-cheie din sectorul securității civile din Republica Moldova. În luna decembrie a acestui an, ca răspuns la solicitări directe și în urma unor exerciții ample de

evaluare a necesităților, EUPM Moldova a donat echipamente IT vitale unui număr de instituții moldovenești, inclusiv Ministerului Afacerilor Interne, Inspectoratului General al Poliției, Agenției de Securitate Cibernetică și Grupului Operativ pentru Implementarea

Donație de echipamente Ministerului Afacerilor Interne și Inspectoratului General al Poliției

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Centrul Național de Management al Crizelor.

Echipamentele IT donate reprezintă un alt pas spre creșterea în continuare a capacităților analitice, a eficienței operaționale și a securității cibernetice ale instituțiilor guvernamentale cheie, asigurând capacitatea acestora de a executa acțiuni precise și în timp util pentru a proteja Republica Moldova de amenințările hibride.

În plus, EUPM Moldova, împreună cu Ambasada SUA în Moldova, Delegația UE în Moldova și alți parteneri, a sprijinit în mod direct un proiect de modernizare a capacităților de răspuns la crize ale

Republicii Moldova prin utilizarea unui sistem de comunicații mai modern, integrat și sigur.

Donațiile vin într-un moment critic, deoarece Moldova continuă să se confrunte cu un număr mare de atacuri cibernetice și amenințări hibride care îi vizează infrastructura, sistemele guvernamentale și sectoarele-cheie. Investițiile în securitatea cibernetică și infrastructura IT modernă sunt vitale pentru crearea unui mediu digital rezilient și reprezintă o parte esențială a eforturilor mai ample ale UE de a sprijini reziliența și prosperitatea Moldovei.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

În premieră, Republica Moldova a găzduit un eveniment internațional dedicat clusterelor

Rolul clusterelor în dezvoltarea regională și specializarea inteligentă, dezvoltarea competențelor digitale, exemple și oportunități de colaborarea interregională și internațională între clustere sunt câteva dintre subiectele abordate la conferința internațională „Clusters Meet Regions”, desfășurată în premieră în Republica Moldova, în perioada 10-11 octombrie 2024.

Evenimentul, organizat de Platforma Europeană de Colaborare a Clusterelor, în parteneriat cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Moldova și Asociația Clusterelor din România – CLUSTERO, reunește peste 150 de participanți: antreprenori, experți, reprezentanți ai autorităților publice, ai clusterelor din Republica Moldova, Ucraina și Uniunea Europeană.

La eveniment se discută despre rolul clusterelor ca parteneri de dialog în proiectarea, implementarea și monitorizarea politicilor și programelor de dezvoltare regională, cu accent pe specializarea inteligentă, competențele pentru tranziția industrială și antreprenoriat. De asemenea, este abordat rolul clusterelor în dezvoltarea economică a Republicii Moldova, precum și colaborarea interregională în UE prin intermediul clusterelor, cu un accent special

pe regiunile Dunării și Mării Negre.

În marja conferinței, nouă clustere din Republica Moldova au fost certificate cu bronz (ECEI Bronze Label „Striving for Cluster Excellence”) de către Secretariatul European pentru Analiza Clusterelor. Este vorba despre clusterelor „Dealurile Măgurii”, Bacifere și Mobilier din regiunea Ungheni, precum și clusterelor VIA Cahul, Apicol și „Bacii Sudului” din regiunea Cahul, împreună cu micro-clusterelor „Inima Nistrului”, „Herbafruct” și

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

„Ovi-caprin Cimișlia-Basarabeasca”. Cele nouă clustere au în total peste 235 de membri și au fost create în anii 2022-2023, cu susținerea PNUD, Uniunii Europene și Guvernului Elveției.

Certificarea cu bronz facilitează accesul

la oportunități de colaborare cu clustere din Uniunea Europeană, la parteneriate și dezvoltarea de proiecte comune. Astfel, se va stimula dezvoltarea economică locală și fortifica reziliența comunităților prin sprijinirea antreprenoriatului local, atragerea de investiții și generarea de noi locuri de muncă.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Clusterelor de inovare în centrul atenției la Forumul de inovare în domeniul TIC al EU4Digital 2024

Peste 200 de factori de decizie politică din UE și parteneri din est, donatori internaționali, start-up-uri, organizații de clustere și alți experți s-au alăturat Forumului EU4Digital de Inovare în domeniul TIC din 2024 online și în Chișinău, Moldova, la 9 octombrie. La tema „Consolidarea capacității clusterelor din

Parteneriatul estic pentru a sprijini inovarea digitală”, aceștia au discutat provocările din evoluția clusterelor de inovare și au întâlnit cinci organizații de clustere care au fost anunțate drept „câștigătoare” ale sprijinului EU4Digital în cadrul unui proces european de evaluare comparativă a calității.

Clusterelor de inovare sunt actori importanți în ecosistemul și economia start-up-urilor digitale și au fost plasate în centrul activităților EU4Digital în 2024. Forumul dedicat inovării în domeniul TIC a reunit reprezentanți cheie ai autorităților publice relevante din țările partenere din est, organizații donatoare și clustere, precum și reprezentanți și experți europeni relevanți. Împreună, aceștia au împărtășit experiențe și planuri strategice pentru sprijinirea clusterelor de inovare în cadrul economiei digitale, consolidând capacitatea acestora de a promova inovarea în rândul start-up-urilor și al întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) existente în țările partenere din est ajutându-le să valorifice beneficiile digitalizării. Împărtășind speranțe pentru creșterea și dezvoltarea viitoare, discuția s-a axat pe colaborare, pe valorificarea capitalului uman și pe încurajarea dialogului pentru a obține un sprijin tangibil din parte clusterelor.

Forumul de Inovare în domeniul TIC 2024 a arătat că clusterelor joacă un rol cheie în transformarea digitală a țărilor din Parteneriatul estic. Acestea nu doar stimulează dezvoltarea inovării și crearea de locuri de muncă, dar contribuie și la integrarea economiei regiunii în lanțurile valorice europene și globale.

„Acesta este doar începutul călătoriei noastre împreună și sperăm că, cu ajutorul clusterelor, Parteneriatul estic va deveni o parte cu drepturi depline a pieței unice digitale a Europei”

afirmă Thibault Charlet, manager de program, Tranziția digitală și dezvoltarea economică, DG NEAR.

Informații suplimentare [Clusterelor de inovare în centrul atenției la Forumul de inovare în domeniul TIC al EU4Digital 2024 - EU4Digital](#)

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

„Acceleratorul DESI al EU4Digital: Actualizări metodologice și acțiuni din țările PaE

La 8 octombrie 2024, EU4Digital a dat startul unei serii de evenimente de sprijin tehnic menite să stimuleze adoptarea DESI în țările PaE prin atelierul regional „Accelerator DESI al EU4Digital: Actualizări metodologice și acțiuni din țările PaE”. Evenimentul a reunit peste 30 de reprezentanți ai instituțiilor de statistică și ai factorilor de decizie politică din regiunea PaE, toți lucrând pentru un obiectiv comun: alinierea practicilor lor la indicele economiei și societății digitale (DESI).

Atelierul a evidențiat principalele actualizări ale metodologiei DESI și implicațiile acestora pentru țările PaE. Având în vedere standardele ridicate stabilite de Raportul privind deceniul digital, accentul a fost pus pe asigurarea unor date exacte și complete. Sondajele DESI în evoluție devin instrumente vitale pentru a contribui la elaborarea unor foi de parcurs digitale naționale de înaltă calitate pentru statele membre ale UE și la abordarea celor mai relevante probleme din peisajul digital actual. Experții de la EU4Digital au prezentat o prezentare detaliată a modificărilor aduse cadrului Deceniului digital și metodologiei DESI, inclusiv actualizările din iulie 2024, și au analizat modul în care aceste actualizări ar putea afecta colectarea de date în regiunea PaE.

Gediminas Samuolis, șeful statisticii privind economia cunoașterii și anchetele speciale din Lituania, a adăugat informații valoroase prin împărtășirea celor mai bune practici ale Lituaniei în utilizarea anchetelor pentru calcularea DESI, oferind exemple practice pe care țările PaE le pot aplica.

Alinierea DESI este importantă pentru țările PaE deoarece acestea împărtășesc obiective și provocări similare cu UE în ceea ce privește transformarea digitală. Alinierea la metodologia DESI asigură o analiză comparativă coerentă, facilitează acordarea de sprijin direcționat din partea UE și permite analiza comparativă a principalilor indicatori digitali în conformitate cu standardele UE.

În timpul evenimentului, participanții din regiunea PaE au împărtășit preocupări comune, inclusiv provocările legate de adaptarea la schimbările metodologice și lipsa de expertiză tehnică pentru alinierea anchetelor lor la metodologiile UE. EU4Digital se angajează să contribuie la rezolvarea acestor probleme prin sesiuni dedicate de consolidare a capacităților, în perioada octombrie 2024 – februarie 2025.

Uniunea Europeană și Suedia susțin crearea celui mai mare centru de inovare în regiunea de sud

„EU4Moldova: Startup City Cahul”, un proiect de cinci ani finanțat de Uniunea Europeană în parteneriat cu Suedia și implementat de Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC, marchează o etapă importantă în transformarea digitală și dezvoltarea economică a regiunii de sud. La data de 8 octombrie au demarat lucrările de renovare a clădirii care va găzdui cel mai mare centru de inovare și excelență în domeniul IT din regiune: Inotek – EU Innovation Centre Cahul. Inițiativa este realizată în cadrul unui amplu parteneriat public-privat, cu susținerea partenerilor de dezvoltare, a Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” și Primăriei Municipiului Cahul. Noul centru Inotek își va deschide ușile în primăvara anului 2025.

Clădirea de patru etaje și cu o suprafață de peste 1600 metri pătrați va pune la dispoziția comunității un spațiu modern

și multifuncțional, care să răspundă nevoilor diverse ale utilizatorilor. Viitorul centru va oferi facilități de ultimă generație pentru copii, tineri, adulți, antreprenori și profesioniști și va constitui o platformă completă pentru inovare, acces la tehnologii avansate, soluții digitale și programe de instruire, sprijinind dezvoltarea economică și creșterea oportunităților pentru locuitorii din regiunea Cahul.

Inotek va contribui la dezvoltarea unei economii mai echitabile și mai incluzive, încurajând fetele și femeile din regiune să îmbrățișeze și să valorifice potențialul tehnologiilor informaționale pentru a se dezvolta, afirma și a-și urma aspirațiile. Peste **60%** din totalul persoanelor implicate în inițiativele și acțiunile realizate de către Centru vor fi fete și femei.

Oportunități mai bune de angajare pentru tineri și sprijin pentru antreprenoriatul inovator din regiunea Sud

Centrul Inotek se va concentra pe dezvoltarea și îmbunătățirea competențelor TIC ale tinerilor din regiune, oferindu-le o gamă largă de programe educaționale și de formare și

furnizându-le astfel instrumentele necesare pentru a accesa oportunități mai bune pe piața muncii. În primii doi ani de la deschidere, cu sprijinul financiar oferit de Guvernul Suediei în cadrul proiectului „Inotek4Cahul”, peste **4000** de elevi vor beneficia de acces la programe STEM oferite sau susținute de

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Inotek. Tinerii vor dezvolta abilitățile digitale și antreprenoriale relevante și vor dobândi un avantaj competitiv considerabil într-o piață globală a muncii, tot mai orientată spre tehnologie și inovație.

Programele centrului vor acoperi domenii cheie precum programare, proiectare și dezvoltare web, design grafic, inteligență artificială, antreprenariat și altele, pregătindu-i pe tineri pentru cariere bine remunerate și dinamice în sectorul IT și digital. Astfel, Inotek va avea un rol crucial în reducerea șomajului în rândul tinerilor din regiune și va contribui la retenția talentului local, oferind soluții viabile pentru a preveni migrația.

În același timp, Inotek va deveni epicentrul acțiunilor și evenimentelor dedicate susținerii ecosistemului de afaceri și facilitării înființării startup-urilor în regiunea

de sud a Moldovei. Centrul va desfășura programe de dezvoltare a antreprenoriatului în rândul tinerilor, evenimente de transfer de experiențe și bune practici pentru antreprenorii din regiune, inițiative de consolidare a comunității și facilitare a colaborării.

Peste **1000** de persoane vor beneficia de instruire, consultanță, cunoștințe și conexiuni noi grație participării în cadrul evenimentelor de comunitate și antreprenoriale desfășurate de Inotek în primii doi ani după lansare. Tinerii antreprenori vor putea profita de resursele și cunoștințele necesare pentru a lansa, dezvolta și accelera afaceri inovatoare, iar comunitatea de afaceri din regiunea de sud va avea acces la o platformă de comunicare și colaborare care va facilita explorarea și valorificarea de noi oportunități de îmbunătățire, extindere și reconfigurare a modelelor și proceselor de business pe care le practică.

  UE-Moldova:

Împreună mai puternici

De la 247 la 1600 de metri pătrați dedicați inovării, programelor de impact și inițiativelor transformatoare

În prima sa etapă, Centrul de inovare Inotek a fost lansat pe data de 17 mai 2023, în cadrul Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul. Acesta are o suprafață de 247 de metri și reprezintă spațiu modern, care oferă acces la cele mai noi tehnologii și instrumente digitale, precum și la programe de formare și instruire relevante. Lansarea centrului a fost posibilă cu sprijinul Uniunii Europene și al Suediei în cadrul proiectului „EU4Moldova: Startup City Cahul”.

Peste 3000 de persoane din regiune, dintre care 51% fete și femei, au beneficiat de cele 55 de inițiative realizate sub umbrela Inotek în primul an de activitate, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, profitând de oportunități importante de învățare, dezvoltare personală, orientare în carieră, dezvoltare a afacerii, schimb de experiență și stabilire de conexiuni valoroase.

Cum va arăta noul spațiu al Centrului Inotek?

În prima etapă, finanțată de Uniunea Europeană în parteneriat cu Suedia, primul și al doilea etaj al clădirii vor fi complet

renovate și dotate. La primul etaj se vor regăsi recepția și două săli de conferințe, o mini-cafenea și o zonă comună de relaxare. Tot aici vor fi spațiile dedicate Youth Maker Club și săli de ședințe. Etajul al doilea va găzdui săli de întruniri, spații pentru instruire, birouri administrative și spații de coworking destinate companiilor, completate de o zonă comună de alimentare. Se preconizează ca această etapă să fie finalizată în luna mai 2025, după care Centrul își va deschide ușile pentru beneficiari.

În etapa următoare, vor continua lucrările de reabilitare a etajelor trei și patru. La etajul trei, va exista un spațiu extins de coworking, inclusiv săli de întâlnire, birouri, o zonă dedicată copiilor și laboratoare pentru activități educaționale. Etajul al patrulea va include o facilitate de tip mini-hotel, destinată cazării participanților la evenimente, precum și birouri pentru startup-uri și IMM-uri. Tot aici va fi amenajată o zonă sportivă și o zonă comună de alimentare. Pentru a valorifica plenar potențialul noului centru, implementatorii proiectului depun eforturi pentru a identifica oportunități suplimentare de finanțare care să contribuie la renovarea completă și dotarea etajelor trei și patru.

Împreună mai puternici

Acest buletin este realizat în cadrul proiectului „Vizibilitatea și diplomația publică a UE în Republica Moldova 2024”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de GOPA PACE S.A.

Date de contact relevante:

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova:
Delegation-Moldova@eeas.europa.eu

Echipa editorială:

Svetlana Japalău, Lider de Echipă,
svetlana.japalau@gopa-pace.com

Natalia Ionel, Expert cheie
natalia.ionel@gopa-pace.com

Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a GOPA PACE S.A. și a echipei editoriale, și nu reprezintă sub nici o formă opinia Uniunii Europene.

